

مرکز کارشناسی رسمی دادگستری

ایمان البرز

مسئولیت‌های مدنی، کیفی، انتظامی و تخلفات انتظامی

کارشناسی رسمی دادگستری

جزوه پیشنهادی

ویژه کارآموزان

مهرماه ۱۴۰۱

فصل ۱

ماده ۱۸۷ قانون برنامه سوم توسعه

به منظور اعمال حمایت‌های لازم حقوقی و تسهیل دستیابی مردم به خدمات قضائی و حفظ حقوق عامه، به قوه قضائیه اجازه داده می‌شود تا نسبت به تأیید صلاحیت فارغ‌التحصیلان رشته حقوق جهت صدور مجوز تاسیس مؤسسات مشاور حقوقی برای آنان اقدام نماید. حضور مشاوران مذکور در محاکم دادگستری و ادارات و سازمانهای دولتی و غیردولتی برای انجام امور وکالت متقاضیان مجاز خواهد بود. تأیید صلاحیت کارشناسان رسمی دادگستری نیز به طریق فوق امکان‌پذیر است.

آئین‌نامه اجرایی این ماده و تعیین تعرفه کارشناسی افراد مذکور به تصویب رئیس قوه قضائیه خواهد رسید.

سیاستهای کلی قضایی مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام

- ۱- اصلاح ساختار نظام قضایی کشور در جهت تضمین عدالت و تامین حقوق فردی و اجتماعی همراه با سرعت و دقت با اهتمام به سیاست‌های مذکور در بندهای بعدی.
- ۲- نظام‌مند کردن استفاده بینه و یمین در دادگاهها.
- ۳- استفاده از تعدد قضاات در پرونده‌های مهم.
- ۴- تخصصی کردن رسیدگی به دعاوی در سطوح مورد نیاز.
- ۵- تمرکز دادن کلیه امور اداری ماهیت قضایی در قوه قضائیه با تعریف ماهیت قضایی و اصلاح قوانین و مقررات مربوط بر اساس آن و رسیدگی ماهوی قضایی به همه دادخواهیها و تظلمات.
- ۶- کاستن مراحل دادرسی به منظور دستیابی به قطعیت احکام در زمان مناسب.
- ۷- یکسان‌سازی آیین دادرسی در نظام قضایی کشور با رعایت قانون اساسی.
- ۸- اصلاح و تقویت نظام نظارتی و بازرسی قوه قضائیه بر دستگاههای اجرایی و قضایی و نهادها.
- ۹- استفاده از روش داوری و حکمیت در حل و فصل دعاوی.
- ۱۰- بالابردن سطح علمی مراکز آموزش حقوقی متناسب با نظام قضایی کشور، بالابردن دانش حقوقی قضاات، تقویت اموسر پژوهشی قوه قضائیه و توجه بیشتر به شرایط مادی و معنوی متصدیان سمتهای قضایی.
- ۱۱- بالابردن سطح علمی و شایستگی اخلاقی و توان علمی ضابطان دادگستری و فراهم ساختن زمینه برای استفاده بهینه از قوای انتظامی.

- ۱۲- تامین نیازهای قوه قضائیه در زمینه‌های مالی، تشکیلاتی و استخدامی با توجه به اصول ۱۵۶، ۱۵۷ و ۱۵۸ قانون اساسی.
- ۱۳- تعیین ضوابط اسلامی مناسب برای کلیه امور قضایی از قبیل قضاوت، وکالت، کارشناسی و ظابطان و نظارت مستمر و پیگیری قوه قضائیه بر حسن اجرای آنها.
- ۱۴- بازنگری در قوانین در جهت کاهش عناوین جرم و کاهش استفاده از مجازات زندان.
- ۱۵- تنقیح قوانین قضایی.
- ۱۶- گسترش دادن فرهنگ حقوقی و قضایی در جامعه.
- ۱۷- گسترش دادن نظام معاضدت و مشاورت قضایی.

فصل ۲

آیین نامه اجرایی ماده ۱۸۷ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی مصوب ۱۳۹۷/۰۱/۱۷ مجلس شورای اسلامی

ماده ۱

واژه ها و عبارات اختصاری به کار رفته در این آیین نامه به شرح ذیل تعریف می گردند:

- ۱- مرکز: مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده؛
- ۲- هیأت نظارت: هیأت نظارت بر وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده؛
- ۳- هیأت تعیین صلاحیت: هیأت تعیین صلاحیت وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده؛
- ۴- ماده ۱۸۷: ماده ۱۸۷ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی مصوب ۱۳۷۹/۰۱/۱۷ مجلس شورای اسلامی؛
- ۵ - مشاوران خانواده: مشاوران خانواده موضوع آیین نامه اجرایی قانون حمایت خانواده مصوب ۹۳/۱۱/۲۷ و دستورالعمل نحوه تشکیل و فعالیت مراکز خانواده مصوب ۲۱/۱۲/۹۶ .

ماده ۲

به منظور سیاست گذاری، نظارت و تنظیم خط مشی اجرای ماده ۱۸۷ هیأت نظارت مرکب از معاون اول رییس قوه قضائیه (به عنوان رییس هیأت)، رییس حوزه ریاست، معاون منابع انسانی قوه قضائیه، معاون حقوقی قوه قضائیه، دادستان انتظامی قضات، رییس مرکز حفاظت اطلاعات قوه قضائیه و رییس مرکز تشکیل می گردد. تصمیمات هیأت نظارت با رای اکثریت معتبر خواهد بود.

وظائف هیأت مذکور عبارتست از:

- الف- تعیین تعداد کارآموز وکالت و کارشناس قابل پذیرش در هر سال؛
- ب- نظارت بر حسن اجرای آیین نامه و مصوبات هیأت نظارت؛
- پ- رسیدگی تجدیدنظر نسبت به تصمیمات هیأت تعیین صلاحیت در مورد رد صلاحیت اخلاقی و رفتاری قبول شدگان در آزمون یا شاغلین وکالت و کارشناسی؛
- ت- اتخاذ تصمیم جهت رفع مسائل و مشکلات و ارائه راهکار برای ارتقاء عملکرد مرکز وکلا، مشاوران خانواده و کارشناسان رسمی در چارچوب قوانین و مقررات جاری؛
- ث- ایجاد هماهنگی و تعامل بین مرکز و سازمانها، نهادها و ادارات و مراکز قوه قضائیه و کشور؛
- ج- وجود این هیأت مانع نظارت مستقیم رییس قوه قضائیه نیست.

ماده ۳

مرکز دارای شخصیت حقوقی، مالی و اداری مستقل است. رییس مرکز نماینده حقوقی و قانونی مرکز در کلیه مراجع اداری قضایی و سازمانها و ادارات دولتی و غیر دولتی است و می تواند نماینده یا وکیل معرفی نماید. آراء و تصمیمات مرکز قابل اعتراض در هیأت نظارت بوده و قابل رسیدگی در دیوان عدالت اداری نیست. بودجه مرکز از مبالغ مأخوذه بابت تمدید پروانه، برگزاری آزمون، مصاحبه و آموزش، چاپ کتب و نشریات و امثال آن، تبلیغات، هدایا و کمکهای علاقه مندان و ۵ درصد از درآمد وکلا و کارشناسان و مشاوران خانواده تأمین می شود.

رییس مرکز توسط رییس قوه قضائیه از بین حقوقدانان انتخاب می گردد که اداره امور مرکز را بعهدده خواهد داشت و می تواند معاونین خود را در امور اجرایی، آموزشی، اداری و مالی و غیره از بین مشاورین خانواده، وکلا و کارشناسان رسمی انتخاب نماید. حق الزحمه آنان از درآمدهای مرکز پرداخت می شود. امضاء پروانه های وکالت، کارشناسی رسمی و مشاوره خانواده با رییس مرکز است.

ماده ۴

مرکز جهت اجرای آیین نامه مربوطه و تحت نظر رییس مرکز و هیأت نظارت تشکیل می گردد و وظایف آن به شرح ذیل است:

الف: انجام بررسیهای کارشناسی و جمع آوری اطلاعات لازم از سراسر کشور در خصوص تعیین تعداد مشاوران و کارشناسان در هر سال؛

ب: برگزاری آزمونهای علمی، مصاحبه و گزینش متقاضیان؛

ج: نظارت و پیگیری نسبت به عملکرد وکلا و کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده بویژه بررسی و تحقیق در خصوص تخلفات آنان و همچنین بررسی وضعیت و عملکرد آنان؛

د: شناسایی افراد کم بضاعت و نیازمند به خدمات قضائی و ارجاع امر به مشاوران حقوقی، وکلا و کارشناسان قوه قضائیه؛

ه: بررسی مدارک و احراز شرایط متقاضیان پروانه وکالت و مشاوره خانواده و کارشناسی که عضو رسمی هیأت علمی دانشگاه می باشند و یا متقاضیان واجد سوابق قضائی؛

و: نظارت و ارزیابی نحوه کارآموزی عملی و آموزش علمی کارآموزان؛

ز: انجام مقدمات اعطای پروانه کارآموزی و پروانه مشاوره حقوقی و وکالت پایه ۲،۱ و کارشناسی؛

ح: برگزاری مراسم تحلیف و اخذ تعهدنامه و سوگندنامه از دریافت کنندگان پروانه مشاوره حقوقی، وکالت و کارشناسی.

ماده ۵

متقاضیان اخذ مجوز پروانه وکالت و کارشناس رسمی یا تاسیس موسسه مشاوره حقوقی باید دارای شرایط ذیل باشند:

الف: تابعیت دولت جمهوری اسلامی ایران؛

ب: داشتن حداقل ۲۴ سال تمام شمسی برای وکلا، مشاوران حقوقی و کارشناسان رسمی در زمان صدور پروانه مشاوره حقوقی و وکالت و کارشناسی و حداکثر ۶۵ سال تمام شمسی ب-رای مشاوران حقوقی و وکلا؛

ج: داشتن حداقل دانشنامه معتبر کارشناسی از دانشکده های معتبر داخلی یا خارجی (در حالت اخیر، به شرط ارزشیابی رسمی) یا معادل حوزوی آن در رشته های حقوق یا فقه و مبانی حقوق اسلامی برای متقاضیان مشاوره حقوقی و وکالت و در رشته مورد تقاضا برای متقاضیان کارشناسی؛

د: انجام خدمت وظیفه عمومی یا معافیت دائم برای آقایان؛

ر: عدم سوء پیشینه مؤثر کیفری و عدم محرومیت از حقوق اجتماعی؛

و: عدم اعتیاد به مواد مخدر و سکرآور به تأیید سازمان پزشکی قانونی و عدم تظاهر به فسق؛
ز: عدم اشتغال اعم از رسمی، قراردادی، پیمانی در وزارتخانه ها، سازمانها، ادارات و شرکتهای دولتی، نهاد های انقلابی، شهرداریها و مؤسسات مأمور به خدمات عمومی و عدم اشتغال به سردفتری یا دفتریاری در زمان صدور مجوز و پس از آن مادامی که شخص به مشاوره حقوقی و وکالت موضوع این آیین نامه اشتغال دارد. (برای متقاضیان وکالت و مشاوره حقوقی)؛

ح: نداشتن سوء شهرت؛

ط: داشتن وثاقت و تعهد به اصل نظام و قانون اساسی؛

ی: عدم محکومیت به انفصال دائم از خدمات قضائی یا خدمات دولتی یا وکالت دادگستری و یا سلب صلاحیت برای متقاضیان شغل مشاوره حقوقی و عدم محکومیت به انفصال دائم از شغل کارشناسی برای متقاضیان کارشناسی.

تبصره- مشاغل آموزشی یا پژوهشی در دانشگاهها از مقررات بند «ز» مستثنی می باشد.

ماده ۶

در هر سال صورت نقاتی که احتیاج به مشاور حقوقی و وکیل و کارشناس دارد با تعیین تعداد مورد نیاز برای هر محل از طریق انتشار ویژه نامه پذیرش داوطلبان به اطلاع متقاضیان رسانده می شود. متقاضیان باید ظرف مدت مقرر در آگهی ها درخواست خود و مدارک مربوطه را تکمیل و با درج مراتب ذیل از طریق پست سفارشی به نشانی مرکز مشاوران حقوقی، وکلا و کارشناسان ارسال نمایند.

الف: مشخصات کامل طبق شناسنامه و میزان تحصیلات متقاضی ؛

ب: محل اقامت و نشانی پستی ؛

ج: سوابق شغلی قبل از درخواست در صورت اشتغال قبلی ؛

د: تعیین محل خدمت مورد درخواست برای تأسیس مؤسسه مشاوره حقوقی، وکالت و یا کارشناسی.

ماده ۷

درخواست متقاضیان باید دارای پیوسته‌های ذیل باشد:

الف: یک برگ تصویر مصدق از کلیه صفحات شناسنامه و کارت ملی ؛

ب: ۶ قطعه عکس ۳×۴ ؛

ج: گواهی مدرک تحصیلی ؛

د: گواهی وثاقت به امضای افراد مورد وثوق که فرد مورد نظر را برای مشاوره حقوقی، وکالت و یا کارشناسی مناسب معرفی کند ؛

ه: گواهی سوابق اشتغال به همراه مستندات مربوطه در صورت داشتن سابقه اشتغال.

ماده ۸

درخواست متقاضیان به ترتیب وصول در «مرکز» ثبت و برای هر متقاضی پرونده جداگانه ای تشکیل می شود. مرکز سوابق متقاضی را از مراجع اطلاعاتی و قضایی محل اقامت و اشتغال یا محل تحصیل فعلی و گذشته و از مؤسسه آموزش عالی مربوطه استعلام و درباره صلاحیت وی بنحو مقتضی تحقیق و نتیجه را در پرونده منعکس و به هیأت تعیین صلاحیت ارائه می نماید.

ماده ۹

پس از انجام آزمون، مصاحبه، تحقیق و گزینش، صلاحیت اخلاقی و رفتاری پذیرفته شدگان توسط هیأتی بنام هیأت تعیین صلاحیت که اعضاء آن مرکب از رییس مرکز (بعنوان رییس هیأت) و چهار نفر از قضات عالی رتبه، وکلا، مشاورین خانواده یا کارشناسان رسمی به پیشنهاد هیأت نظارت و تصویب رییس قوه قضاییه است، تأیید یا رد خواهد شد. جلسات و تصمیمات هیأت با دعوت رییس مرکز و با حضور و نظر موافق سه عضو که یکی از آنان رییس مرکز باشد رسمیت دارد.

در صورتیکه هیأت تعیین صلاحیت زوال صلاحیت اخلاقی یا رفتاری هریک از وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده را احراز نماید می تواند درخصوص ابطال پروانه، محرومیت دائم یا موقت از مشاغل فوق اتخاذ تصمیم نماید. این تصمیم ظرف بیست روز از ابلاغ قابل تجدیدنظرخواهی در هیأت نظارت است. رای هیأت نظارت در این خصوص قطعی است.

تبصره - مرکز مکلف است بررسی صلاحیت متقاضیان وکالت، کارشناسی رسمی و مشاوره خانواده را از هسته گزینش قوه قضائیه، حفاظت اطلاعات قوه قضائیه یا سایر نهادهای مربوط درخواست نماید. مراجع مذکور مکلفند بررسی های لازم را انجام و نتیجه بررسی را ظرف حداکثر مدت ۲ ماه به مرکز ارسال نمایند و الا مرکز راساً تصمیم مقتضی اتخاذ می کند.

ماده ۱۰

از کلیه داوطلبان واجد شرایط به ترتیب مقرر در مواد آتی امتحان کتبی بعمل خواهد آمد. زمان و مکان برگزاری امتحان از طریق روزنامه های کثیرالانتشار اعلام می گردد. تبصره ۱- به افراد زیر در صورت تأیید صلاحیت اخلاقی و رفتاری آنان بدون شرکت در آزمون به شرط طی دوره کارآموزی حسب مورد پروانه وکالت پایه یک یا کارشناسی رسمی اعطا می شود.

۱- اعضاء هیات های علمی دانشکده های حقوق مورد تأیید آموزش عالی به شرط داشتن حداقل ۱۵ سال سابقه تدریس با مدرک دکتری در دروس حقوقی یا دروس تخصصی مرتبط؛
۲- اعضاء هیات علمی در رشته های مرتبط کارشناسی به شرط داشتن مدرک دکتری در رشته مرتبط و ۱۵ سال سابقه تدریس در رشته مذکور .

تبصره ۲- داوطلبانی که دارای حداقل دانشنامه لیسانس در یکی از رشته های حقوق و فقه و مبانی حقوق اسلامی و پنج سال سابقه قضائی بوده و حائز شرایط دیگر مندرج در ماده ۵ باشند از شرکت در آزمون و کارآموزی معاف بوده و به آنان پروانه پایه ۱ وکالت اعطا می شود.
تبصره ۳- ۳۰ درصد از پذیرفته شدگان وکالت و کارشناسی هر حوزه قضائی به ایثارگران مذکور در ماده ۵۹ مکرر قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران، که حداقل ۷۰ درصد نمره آخرین پذیرفته شده را کسب نموده اند اختصاص می یابد. استفاده از این سهمیه مانع از پذیرش ایثارگرانی که نمره قبولی سهمیه آزاد را کسب نموده اند نمی باشد.

تبصره ۴- اعضاء هیات علمی و کارشناسان رسمی شاغل در سازمان پزشکی قانونی کشور به شرط داشتن ۱۰ سال سابقه کار در سازمان مربوطه از آزمون معاف و در صورت داشتن ۱۵ سال سابقه از آزمون و کارآموزی معاف می باشند و پس از احراز سایر شرایط مندرج در ماده (۵) آیین نامه و در صورت تأیید صلاحیت علمی و اخلاقی و تجربه آنها توسط سازمان مذکور، به آنان پروانه کارشناسی در حوزه های قضائی که مورد نیاز می باشد اعطاء می شود.

ماده ۱۱

منابع سؤالات امتحانی برای داوطلبان وکالت از دروس حقوقی و فقهی در مقطع کارشناسی خواهد بود که عبارتند از:
متون فقه در حد تحریرالوسیله

آیین دادرسی کیفری و مدنی
حقوق مدنی و امور حسبی
حقوق تجارت
حقوق جزای عمومی و اختصاصی
حقوق ثبت و حقوق اساسی.

ماده ۱۲

مواد امتحانی برای داوطلبان کارشناسی رسمی عبارتند از:
الف: دروس تخصصی و فقهی مربوط به رشته مورد تقاضا.
ب: قوانین و مقررات مربوط به کارشناسی.

ماده ۱۳

از پذیرفته شدگان درامتحان کتبی توسط اشخاصی که مرکز تعیین می کند مصاحبه شفاهی بعمل می آید.
تبصره - افرادی که اسامی آنها به عنوان ذخیره اعلام می گردد باید در آزمون مجددی که از طرف مرکز اعلام می شود شرکت نمایند و پس از موفقیت در آزمون مجدد از آنها مصاحبه شفاهی بعمل می آید.

ماده ۱۴

متقاضیان موظف به رعایت تمامی ضوابط و مقررات مذکور در آگهی آزمون که از طریق سامانه اینترنتی مرکز اعلام می شود، می باشند.
تبصره ۱- قبول شدگان موظف به رعایت موارد زیر می باشند:
۱- رعایت ضوابط مندرج در آگهی؛
۲- حضور به موقع در مصاحبه ها؛
۳- شرکت در هر یک یا مجموع مراحل کارآموزی، اختبار و تحلیف؛
۴- اخذ پروانه و دفترچه به مدت یکسال پس از قبولی و در مورد اشخاصی که قبلاً قبولی آنان اعلام شده تا ۶ ماه.
عدم رعایت موارد بالا موجب کان لم یکن شدن قبولی آنان می گردد.
تبصره ۲- پس از رسیدگی به اعتراضات و اعلام آن در هر آزمون اوراق آزمون و سوابق مربوط به مردودین معدوم و در هیچ مرجعی قابل رسیدگی مجدد نخواهد بود. در صورتی که به تشخیص هیأت نظارت اعتراض وارد باشد، اقدام مقتضی معمول خواهد شد.

ماده ۱۵

مرکز اسامی داوطلبانی را که صلاحیت آنان توسط هیأت تعیین صلاحیت محرز تشخیص داده شده است، به اطلاع رییس قوه قضائیه رسانده و نسبت به صدور پروانه و امضاء آن اقدام می نماید.

ماده ۱۶

اعتبار پروانه وکالت، کارشناس رسمی و مشاوره خانواده موضوع این آیین نامه پس از صدور به مدت ۲ سال خواهد بود که پس از آن برای مدت‌های مشابه قابل تمدید می باشد. مشاورین حقوقی و وکلا موظفند برای تمدید پروانه، مفاصا حساب مالیاتی خود را ارائه نمایند و تمبر قانونی تجدید پروانه را نیز ابطال نمایند. در صورت عدم تمدید پروانه، وکالت این افراد در هیچیک از مراجع ذیصلاح قانونی پذیرفته نخواهد شد. همچنین، ارجاع امر کارشناسی از سوی مراجع ذیصلاح به کارشناسی که پروانه وی تمدید نشده است، ممنوع می باشد.

ماده ۱۷

به متقاضیان وکالت پس از پذیرش در آزمون و مصاحبه علمی و احراز صلاحیت پروانه کارآموزی اعطاء می گردد و موظفند به مدت ۱۸ ماه علاوه بر انجام تکالیف آموزشی ذیل، تحت نظر وکیل سرپرست به کارآموزی و وکالت بپردازند:

- ۱- شرکت در دوره آموزشی کاربردی بمدت دو ماه ؛
 - ۲- شرکت در همایش ها و سخنرانی های علمی که توسط مرکز یا هیأت مدیره های استانی برگزار می گردد ؛
 - ۳- ارائه کار تحقیقی و مقاله در موضوعات حقوقی اعم از مدنی یا کیفری که توسط مرکز تعیین می شود
 - ۴- تهیه گزارش از پرونده ها اعم از حقوقی یا کیفری به تعداد بیست فقره ؛
 - ۵ - شرکت در جلسات دادگاه های حقوقی و کیفری، در هر ماه چهار جلسه با معرفی مرکز (بمدت ۱۸ ماه) پس از طی این دوره و موفقیت در اختبار به آنان پروانه پایه یک اعطاء می گردد.
- تبصره - هر کارآموز دارای کارنامه مخصوص خواهد بود. در این کارنامه حسن اخلاق کارآموز و عملکرد دوره کارآموزی وی ثبت و ارزیابی خواهد شد. کارآموزانی که قادر به کسب نصاب قبولی در اختبار نشوند برای سه نوبت از آنان اختبار مجدد بعمل خواهد آمد و در صورت عدم قبولی در اختبار سوم، پذیرش آنان کان لم یکن خواهد شد.

ماده ۱۸

مرکز می تواند انجام اقداماتی را که در رابطه با پیشبرد اهداف مرکز ضروری و لازم است از تمامی واحدهای قضایی و ستادی و سازمانهای وابسته به قوه قضائیه در سراسر کشور درخواست نماید، مراجع مربوطه مکلف هستند اقدامات لازم را در رابطه با درخواست بعمل آمده انجام دهند.

ماده ۱۹

پذیرفته شدگان کارشناسی رسمی باید بمدت ۱۲ ماه نزد یکی از کارشناسان رسمی در رشته

مربوط که حداقل ۵ سال سابقه کارشناسی داش-ته باشد یا بهر نحوی که مرکز مصلحت بداند، کارآموزی نمایند. در رشته های جدید کارشناسی، شخص پذیرفته شده از کارآموزی معاف خواهد بود، مگر آن که مرکز ترتیب دیگری را مقرر نماید.

ماده ۲۰

پذیرفته شده هنگام اخذ پروانه با حضور رییس مرکز یا نماینده وی به ترتیب ذیل سوگند یاد نموده و سوگندنامه و صورتجلسه مربوطه را امضاء می نماید.
متن سوگندنامه مشاور بشرح ذیل می باشد:

بسم الله الرحمن الرحيم

در این موقع که می خواهم به شغل (مشاوره حقوقی و وکالت) نائل شوم به خداوند قادر متعال سوگند یاد می کنم که همیشه قوانین و نظامات را محترم شمرده و جز عدالت و احقاق حق منظوری نداشته و بر خلاف شرافت شغلی ام اقدام و اظهاری ننمایم و احترام اشخاص، مقامات قضائی و اداری و همکاران و اصحاب دعوی را رعایت نموده و از اعمال نظر شخصی و کینه توزی و انتقام جویی احتراز و در امور و کارهایی که انجام می دهم راستی و درستی را رویه خود قرار داده و مدافع حق باشم و شرافت من وثیقه این سوگند است که یاد کرده و ذیل سوگندنامه را امضاء می نمایم.

بسم الله الرحمن الرحيم

به خداوند متعال سوگند یاد می کنم در امور کارشناسی که به من ارجاع می گردد خداوند متعال را حاضر و ناظر دانسته به راستی عقیده خود را اظهار نمایم و نظریات شخصی را در آن دخالت ندهم و نظر خود را نسبت به موضوع کارشناسی به طور کامل اظهار نمایم و هیچ چیز را مکتوم ندارم و بر خلاف واقع چیزی نگویم و ننویسم و ذیل سوگندنامه را امضاء می نمایم.

ماده ۲۱

پذیرفته شدگان نهایی وکالت موظفند ظرف یک ماه پس از اعلام مرکز نسبت به افتتاح دفتر وکالت اقدام و آدرس آن را به مرکز اعلام نمایند. وکلایی که تمایل دارند مشترکاً فعالیت نمایند، با مشارکت یک یا چند وکیل دیگر مؤسسه مشاوره حقوقی تأسیس و ظرف مدت دو ماه مدارک ثبت مؤسسه را در اختیار مرکز قرار می دهند.

تبصره ۱- ثبت مؤسسه در اداره ثبت اسناد و املاک شهرستانی انجام می شود که پروانه تأسیس مؤسسه برای آن محل صادر شده است.

تبصره ۲- ثبت مؤسسات حقوقی موکول به ارائه پروانه تأسیس از مرکز برای مدتی که در پروانه تعیین شده است خواهد بود؛ تمدید ثبت تابع تمدید پروانه می باشد.

تبصره ۳- اعضای مؤسس مؤسسه باید پروانه وکالت از مرکز داشته باشند.

تبصره ۴- مؤسسه مشاوره حقوقی تابع ضوابط و مقررات مربوط به مؤسسات غیرتجاری خواهد بود.

ماده ۲۲

دفتر وکالت یا مؤسسه حقوقی باید در محلی که در پروانه صادره درج شده است دایر شود و نمی توان عملاً فعالیت آن را در محل دیگری متمرکز نمود؛ در غیراینصورت پروانه صادره ابطال می گردد مگر اینکه در خصوص تغییر محل قبلاً موافقت مرکز کسب شده باشد.

تبصره- مفاد این ماده مانع از حضور شخص مشاور حقوقی در محاکم یا سایر مراجع شهرهای دیگر به عنوان وکیل نمی باشد.

ماده ۲۳

دارندگان پروانه فقط مجاز به تشکیل یک دفتر وکالت یا مؤسسه حقوقی می باشند؛ ایجاد شعب برای دفتر وکالت یا مؤسسه حقوقی ممنوع و مستوجب تعقیب و تعطیلی دائمی یا موقت مؤسسه و تمام شعب آن خواهد بود.

ماده ۲۴

وظایف و تکالیف و مسئولیتهای وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده موضوع این آیین نامه همان است که در قوانین و مقررات و آیین نامه های مربوط به وکلای دادگستری و کارشناسان رسمی مقرر است.

ماده ۲۵

کارآموزان وکالت، وکلای دارای پروانه پایه ۲ وکالت و نیز وکلایی که به تنزل درجه محکوم می گردند حق وکالت در موارد ذیل را ندارند:

۱- وکالت در دیوانعالی کشور؛

۲- دعاوی راجع به اصل نکاح و فسخ آن، اصل طلاق، نسب، حجر، ثلث، حبس، وصیت، تولیت و وقف رئیس

۳- دعاوی مالی با خواسته بیش از از بیست میلیارد ریال رئیس

۴- جرایم مستوجب حد یا مجازات تعزیری درجه ۵ و بالاتر .

تبصره ۱- کارآموزان وکالت زیر نظر وکیل سرپرست وکالت می نمایند. پس از پایان کارآموزی و احراز صلاحیت توسط مرکز پروانه وکیل به پایه ۱ ارتقاء می یابد.

تبصره ۲- اعمال مفاد این ماده مانع از حق ارائه مشاوره حقوقی از سوی مشاور در کلیه پرونده ها نمی باشد.

ماده ۲۶

مرکز دارای دادسرا و دادگاه بدوی انتظامی در تمامی استانها و دادگاه تجدیدنظر انتظامی در مرکز است. اعضاء دادگاههای بدوی و تجدیدنظر انتظامی با معرفی رییس مرکز از بین قضات

دارای پایه ۹ قضایی و بالاتر توسط رییس قوه قضائیه منصوب می گردند. دادگاه‌های بدوی انتظامی دارای یک عضو بعنوان رییس و دادگاه‌های تجدیدنظر انتظامی مرکب از سه عضو، یک رییس و دو مستشار است که همگی دارای حق رأی هستند و آراء صادره با امضاء موافق دو نفر از آنان لازم‌الاجراست. تخلفات و مجازات‌های مشاوران خانواده و مؤسسين مراکز مشاوره وفق فصل ششم دستورالعمل نحوه تشکیل و فعالیت مراکز مشاوره خانواده، مصوب ۲۱/۱۲/۱۳۹۶ خواهد بود. تخلفات انتظامی وکلا و کارشناسان مطابق قوانین و مقررات مربوط و مجازات‌های آنان ۶ درجه به شرح زیر است:

الف - مجازات‌های انتظامی وکلا؛

- درجه ۱- توبیخ کتبی بدون درج در پرونده؛
- درجه ۲- توبیخ کتبی با درج در پرونده؛
- درجه ۳- توبیخ کتبی با درج در پرونده و تارنمای مرکز؛
- درجه ۴- تنزل پایه وکالت به مدت یک تا سه سال؛
- درجه ۵- ممنوعیت موقت از وکالت به مدت سه ماه تا سه سال؛
- درجه ۶- ابطال پروانه و محرومیت دائم از وکالت.

ب - مجازات‌های انتظامی کارشناسان:

- درجه ۱- توبیخ با درج در پرونده؛
- درجه ۲- محدود کردن اختیارات فنی برای مدت یک سال؛
- درجه ۳- محدود کردن اختیارات فنی برای مدت سه سال؛
- درجه ۴- محرومیت از اشتغال به امر کارشناسی رسمی از سه ماه تا یک سال؛
- درجه ۵- محرومیت از اشتغال به امر کارشناسی رسمی از یک سال تا سه سال؛
- درجه ۶- ابطال پروانه و محرومیت دائم از اشتغال به امر کارشناسی رسمی.

تبصره ۱- ابلاغ دعوتنامه و اوراق انتظامی وفق ماده ۶۵۵ قانون آیین دادرسی کیفری و آیین نامه اجرایی مربوط و از طریق سامانه و یا سایر وسایل ارتباطی مرکز اقدام می گردد.

تبصره ۲- دادرسی انتظامی مرکز متشکل از یک دادستان و به تعداد کافی دادیار می باشد. دادستان انتظامی توسط رییس مرکز از حقوقدانان انتخاب و در تهران مستقر خواهد بود. امور مربوط به استانها توسط دادیار انجام می شود. دادیاران توسط رییس مرکز از بین وکلا، کارشناسان یا مشاوران خانواده انتخاب می شوند. دادستان انتظامی وظیفه نظارت بر دادرسی‌های انتظامی و مسئولیت اجرای احکام را بعهد خواهد داشت.

تبصره ۳- اشخاص زیر می توانند به آراء دادگاه‌های بدوی انتظامی از جهت عدم رعایت

تناسب بین تخلف و مجازات و عدم رعایت قوانین و مقررات مربوط در دادگاه تجدیدنظر انتظامی اعتراض نمایند:

۱- محکوم علیه در مجازات های انتظامی درجه ۴ و بالاتر؛

۲- دادستان انتظامی و رییس مرکز نسبت به تمامی آراء دادگاه های بدوی انتظامی.

ماده ۲۷

این آیین نامه در ۲۷ ماده و ۲۰ تبصره در تاریخ ۲۸/۱۱/۱۳۹۷ به تصویب رییس قوه قضائیه رسید و جایگزین آیین نامه اجرایی قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی، مصوب ۱۳/۶/۱۳۸۱ رییس قوه قضائیه می باشد و از تاریخ تصویب لازم الاجرا است.

فصل ۳

دستور العمل تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای عالی و مراکز استانی وکلا و کارشناسان رسمی دادگستری

کلیات

ماده ۱- هدف

به استناد ماده ۳ آیین‌نامه مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده، مصوب ۲۷/۱۱/۱۳۹۷ رئیس قوه قضائیه و به منظور تحقق اهداف و انجام وظایف مقرر در این دستورالعمل، شورای عالی وکلا و شورای عالی کارشناسان رسمی مرکز و مراکز استانی وکلا و مراکز استانی کارشناسان رسمی دادگستری به تفکیک به شرح این دستورالعمل تشکیل و اداره می‌گردند.

ماده ۲- اصطلاحات

واژه‌ها و اصطلاحات به کار رفته در این دستورالعمل در معانی مشروح ذیل به کار می‌رود:

مرکز: مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده؛

آیین‌نامه مرکز: آیین‌نامه مصوب ۲۷/۱۱/۱۳۹۷ رئیس قوه قضائیه با اصلاحات و الحاقات بعدی؛

دستورالعمل: دستورالعمل تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای عالی و مراکز استانی وکلای و کارشناسان رسمی دادگستری؛

شورای عالی: شورای عالی وکلا و شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری مرکز؛

مراکز استانی: مراکز استانی وکلای قوه قضائیه و مراکز استانی کارشناسان رسمی دادگستری؛

مرکز استان: مرکز استانی وکلای قوه قضائیه و مرکز استانی کارشناسان رسمی دادگستری؛

هیأت نظارت بر انتخابات: هیأت نظارت و رسیدگی به تخلفات انتخاباتی؛

هیأت اجرایی: هیأت اجرایی انتخابات؛

پروانه: پروانه وکالت دادگستری، کارشناس رسمی دادگستری و کارآموزی.

ماده ۳- تفسیر دستورالعمل

هر گونه تفسیر در خصوص مفاد مندرج در این دستورالعمل توسط «کمیسیون استعلامات مرکز» پس از أخذ نظر از «کمیسیون تدوین مقررات مرکز» صورت می‌پذیرد.

مراکز استانی

کلیات

ماده ۴- شخصیت و هدف از ایجاد مراکز استانی

مراکز استانی به عنوان نهاد حرفه‌ای عهده دار خدمات عمومی، دارای شخصیت حقوقی مستقل، غیردولتی و غیرانتفاعی بوده و تحت نظارت مرکز به منظور تمشیت امور وکلا، کارشناسان رسمی و کارآموزان مرکز و با هدف ارائه خدمات شایسته به مردم، مراجع قضایی، ادارات، موسسات دولتی و وابسته به دولت، شرکت‌های دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و موسسات عمومی غیر دولتی، شهرداری‌ها و بانک‌ها و اعضای وکیل، کارشناس و کارآموز به تفکیک در مرکز هر استان تشکیل می‌شود.

تبصره- مراکز استانی می‌توانند با هماهنگی مرکز در برخی از شهرستان‌های استان دفاتر نمایندگی تأسیس کنند. حدود وظایف و اختیارات دفاتر نمایندگی به پیشنهاد هیأت مدیره و با تأیید معاونت مربوطه (وکلا یا کارشناسان) تعیین می‌شود.

ماده ۵- وظایف و اختیارات مراکز استانی

وظایف و اختیارات مراکز استانی عبارت است از:

اداره امور راجع به وکلا و کارشناسی رسمی و نظارت بر عملکرد حرفه‌ای و رفتاری دارندگان پروانه‌های وکالت و کارشناسی و کارآموزان جهت حصول اطمینان از حسن جریان امور؛
تعامل سازنده با دادگستری‌ها، ادارات و دستگاه‌ها و نهادهای اجرایی در چارچوب سیاست‌های مرکز؛

صدور پروانه کارآموزی وکالت برای داوطلبین واجد شرایط قانونی پس از تأیید مرکز، برگزاری دوره کارآموزی و آزمون‌های مربوطه، ارزیابی کارآموزان و برگزاری مراسم تحلیف مطابق تشریفات مقرر و با هماهنگی معاونت مربوطه؛

درخواست تعقیب مرتکبان تخلفات انتظامی از دادسرای انتظامی مرکز؛

برنامه ریزی و انجام تمهیدات لازم برای ارائه خدمات معاضدتی توسط اعضا؛

اجرای مصوبات و دستورات مرکز؛

انجام تمهیدات لازم جهت ارتقای سطح علمی و عملی کارآموزان، وکلا و کارشناسان رسمی و برگزاری دوره‌های آموزشی مطابق برنامه و سیاست‌های مرکز؛

انتشار کتب و نشریات حقوقی و تخصصی با هماهنگی معاونت برنامه ریزی و توسعه حقوقی؛
ارائه خدمات رفاهی، ورزشی و سایر خدمات مورد نیاز اعضا؛

انجام سایر امور مقرر در قوانین و مقررات و آئین نامه‌ها و دستورالعمل‌های مرکز و اموری که مطابق قانون برعهده اتحادیه‌های صنفی می‌باشد، مگر در مواردی که مطابق قوانین و مقررات مرکز ترتیب دیگری پیش بینی شده باشد.

ماده ۶- ارکان مراکز استانی

مراکز استانی از ارکان ذیل تشکیل می‌شود:

مجمع عمومی؛

هیأت مدیره؛

بازرسان؛

دادسرا و دادگاه انتظامی

ماده ۷- حدنصاب تشکیل مراکز استانی

حد نصاب لازم برای تشکیل هر یک از مراکز استانی در هر استان، وجود ۱۰۰ عضو دارای پروانه فعال در استان می‌باشد.

تبصره ۱- عضو دارای پروانه فعال کسی است که پروانه وی معتبر بوده و در وضعیت تعلیق یا تودیع نبوده و مطابق مقررات تمدید شده باشد.

تبصره ۲- در صورتی که تعداد اعضای فعال در هر استان جهت تشکیل مرکز استان به حد نصاب نرسد، یکی از مراکز استانی همجوار، به تشخیص رئیس مرکز، انجام وظایف مرکز استان در این استان‌ها را برعهده خواهد داشت و اعضای فعال در استان مزبور دارای همان حقوق و تکالیف سایر اعضای مرکز استانی همجوار می‌باشند.

مجمع عمومی

ماده ۸- اعضای مجمع عمومی

مجمع عمومی مراکز استانی حسب مورد از کارشناسان و وکلای عضو مرکز که دارای پروانه فعال باشند و همچنین کارآموزان وکالت تشکیل می‌شود.

ماده ۹- اداره جلسات مجمع عمومی

اداره جلسات مجمع عمومی جهت انجام وظایف مقرر برعهده هیئت رئیسه مجمع خواهد بود. بازرسی که بیشترین رأی را در انتخابات تعیین بازرسان هیأت مدیره کسب نموده، رئیس مجمع، بازرس دوم به عنوان نایب رئیس، یک دبیر و سه نفر ناظر به انتخاب اعضای حاضر در مجمع عمومی ارکان هیئت رئیسه مجمع را تشکیل می‌دهند.

تبصره ۱- در صورت عدم حضور هر یک از بازرسان فوق، نماینده معاونت بازرسی و امور استان‌های مرکز جایگزین وی خواهد شد.

تبصره ۲- هر عضو تنها می‌تواند از طرف یکی از اعضا وکالتاً، در مجمع شرکت و در تصمیم‌گیری مشارکت نماید. در این صورت وکالتنامه باید حداقل ۲۴ ساعت قبل از برگزاری جلسه در پروفایل شخصی آن‌ها در سامانه مربوطه بارگذاری شود و یا در روز مجمع به نایب رئیس مجمع عمومی تسلیم گردد.

ماده ۱۰- برگزاری جلسات مجمع عمومی

جلسات سالانه مجمع عمومی جهت انجام وظایف مقرر با حضور نماینده شورای عالی و نماینده معاونت بازرسی و امور استان‌های مرکز در سه ماهه اول سال مالی بعد برگزار می‌شود. در صورتی که انجام وظایف مزبور مستلزم تداوم جلسه مجمع عمومی باشد، جلسه مزبور ادامه خواهد یافت.

تبصره ۱- رئیس هیأت مدیره مرکز استان موظف است ضمن اخذ مجوزهای لازم از معاونت بازرسی و امور استان‌های مرکز، یک ماه قبل از برگزاری مجمع عمومی، از طریق انتشار اطلاعیه در پایگاه اینترنتی مرکز استان و ارسال پیامک به اعضا نسبت به دعوت از آن‌ها اقدام کند. در صورت عدم دعوت رئیس هیأت مدیره برای تشکیل مجمع عمومی، جلسه مجمع عمومی به دعوت بازرسان طی تشریفات یاد شده برگزار خواهد شد.

تبصره ۲- جلسات مجمع در نوبت اول با حضور یک سوم اعضا و در صورت عدم تشکیل جلسه با نصاب مزبور به دعوت رئیس هیأت مدیره جلسه تجدید و در نوبت دوم با هر تعداد رسمیت می‌یابد. مصوبات مجمع عمومی با رأی اکثریت مطلق حاضرین معتبر خواهد بود.

ماده ۱۱- وظایف مجمع عمومی

وظایف و صلاحیت‌های مجمع عمومی عبارتند از:

استماع و بررسی گزارش عملکرد هیأت مدیره و مرکز استان؛

استماع گزارش مؤسسه حسابرسی رسمی و نتیجه بررسی صورت‌های مالی سالیانه مرکز استان؛

استماع گزارش بازرسان؛

بررسی و تصویب برنامه و خط مشی پیشنهادی هیأت مدیره؛

انتخاب مؤسسه حسابرسی رسمی مستقل پیشنهادی هیأت مدیره؛

رسیدگی و اتخاذ تصمیم نسبت به سایر موارد پیشنهادی که در محدوده اختیارات مراکز استانی بوده و توسط هیأت مدیره در دستور جلسه قرار می‌گیرد.

تبصره ۱- هیأت مدیره موظف است یک نسخه از کلیه اسناد و مدارک به همراه صورت‌جلسه و مصوبات مجمع عمومی، برای معاونت بازرسی و امور استان‌های مرکز ارسال کند.

تبصره ۲- در صورت عدم تصویب برنامه و خط مشی توسط مجمع، موضوع مزبور به همراه کلیه مستندات و توضیحات لازم جهت اتخاذ تصمیم نهایی از طریق رئیس جلسه به معاونت بازرسی و امور استان‌های مرکز ارجاع خواهد شد.

تبصره ۳- نحوه اداره جلسات و ترتیب صحبت اعضای مجمع عمومی در خصوص موضوعات

دستور جلسه و شیوه تصمیم گیری و ارائه گزارشات در اختیار هیأت رئیسه خواهد بود. تبصره ۴- مصوبات مجمع بعد از تطبیق مصوبات با آئین نامه ها و دستورالعمل ها و قوانین مربوطه و تأیید آن از سوی معاونت بازرسی و امور استان ها قابل اجرا خواهد بود.

هیأت مدیره

ماده ۱۲- تشکیل هیأت مدیره

هیأت مدیره مراکز استانی توسط اعضای مرکز استان و از طریق انتخابات مطابق این دستورالعمل و برای مدت ۳ سال با رأی مخفی انتخاب می شوند. تبصره ۱- عضویت اعضا در هیأت مدیره به عنوان عضو اصلی برای بیش از دو دوره متوالی ممنوع است. در صورتی که عضویت عضو اصلی در هیأت مدیره کمتر از نصف همان دوره طول بکشد، دوره مزبور در محدودیت بیش از دو دوره متوالی ملاک قرار نخواهد گرفت. تبصره ۲- اعضای هیأت مدیره ای که در تمام دوره فعالیت اخیر خود از سوی معاونت بازرسی و امور استان ها بعنوان یکی از سه هیأت مدیره برتر کشور انتخاب شده اند از قاعده تبصره فوق الذکر مستثنی خواهند بود.

ماده ۱۳- جانشینی هیأت مدیره

در صورتی که انتخاب هیأت مدیره جدید به هر علت انجام نشود و به تأخیر افتد و یا پس از تشکیل مطابق مقررات این دستورالعمل منحل گردد، تعدادی از اعضای مرکز استان یا یکی از مراکز استانی دیگر به تشخیص رئیس مرکز تا تشکیل هیأت مدیره جدید وظایف هیأت مدیره را برعهده خواهد داشت.

ماده ۱۴- تعداد اعضای هیأت مدیره

تعداد اعضای هیأت مدیره مراکز استانی در استان تهران، هفت عضو اصلی و دو عضو علی البدل و در سایر استانها، پنج عضو اصلی و دو عضو علی البدل می باشد. تبصره- در استان هایی که تعداد نامزدهای عضویت در هیأت مدیره کمتر از ۶ نفر باشد، تعداد اعضای هیأت مدیره برای آن دوره سه نفر خواهد بود.

ماده ۱۵- برگزاری اولین جلسه هیأت مدیره و تعیین هیأت رئیسه

اولین جلسه هیأت مدیره پس از قطعی شدن نتایج انتخابات و صدور احکام اعضای جدید از سوی رئیس مرکز، با دعوت رئیس هیأت اجرایی و با حضور اعضای جدید هیأت مدیره و بازرسی تشکیل و توسط رییس سنی جلسه به همراه یک منشی که جوانترین عضو هیأت مدیره می باشد و همچنین با دعوت یک ناظر از سوی دادگستری کل استان اداره خواهد شد. اعضای هیأت مدیره در این جلسه از میان خود هیأت رئیسه را مرکب از یک نفر به عنوان رئیس، یک نفر نایب رئیس، یک نفر دبیر و یک نفر مسئول مالی به طور کتبی و با رأی مخفی

برای مدت یک سال انتخاب می‌کنند.

تبصره ۱- نتایج انتخابات هیأت رئیسه برای معاونت بازرسی و امور استان‌های مرکز ارسال و پس از تأیید قابل اجرا می‌باشد.

تبصره ۲- اعضای هیأت رئیسه برای یک سال انتخاب خواهند شد و برگزاری انتخابات مجدد منوط به کسب مجوز کتبی از معاونت بازرسی و امور استان‌ها خواهد بود. در صورت عدم موافقت معاونت بازرسی و امور استان‌ها با برگزاری انتخابات هیأت رئیسه جدید، هیأت رئیسه مستقر به فعالیت خود ادامه خواهد داد.

تبصره ۳- در این انتخابات، رأی اکثریت مطلق (نصف به اضافه یک) تمام اعضای اصلی هیأت مدیره در دور اول و در صورت عدم حصول نتیجه برای یک یا چند نفر از اعضا، رأی اکثریت نسبی آنان در دور دوم (در همان جلسه) ملاک است. در دور دوم، رأی‌گیری میان دو نامزدی که بیشترین رأی را کسب نموده‌اند خواهد بود و در صورت تساوی در دور دوم بین دو نفر، اولویت با فردی است که بیشترین رأی را در انتخابات هیأت مدیره کسب کرده باشد.

تبصره ۴- هریک از اعضای هیأت مدیره می‌تواند از سمت خود استعفا دهد. پذیرش استعفا موکول به تصویب هیأت مدیره و تأیید معاونت بازرسی و امور استان‌های مرکز است. عضو باید تقاضای استعفا خود را خطاب به رئیس هیأت مدیره نوشته و رونوشت آن را به بازرسین استان و معاونت بازرسی و امور استان‌های مرکز ارسال نماید. پس از وصول درخواست استعفا، در جلسه بعد ابتداء تقاضای استعفاء قرائت شده و سپس عضو متقاضی استعفاء توضیحات خود را ارائه خواهد داد و سپس در صورت وجود، یک نفر نیز به عنوان مخالف صحبت خواهد نمود و پس از آن رأی‌گیری به عمل می‌آید.

تبصره ۵- در صورتی که به هردلیل اعم از فوت، عزل، استعفا، تودیع، انتقال پروانه و غیره عضویت عضو دارای سمت در هیأت مدیره خاتمه یابد، انتخاب جایگزین وی در جلسه بعد مطابق تشریفات مقرر به عمل می‌آید. در این صورت، مدت عضویت عضو جدید تا انتهای همان دوره هیأت مدیره خواهد بود.

ماده ۱۶- تحویل هیأت مدیره

پس از تعیین اعضای هیأت رئیسه جدید، رئیس هیئت مدیره قبلی موظف است حداکثر ظرف یک هفته، ضمن تشکیل جلسه با هماهنگی رئیس و اعضای هیئت مدیره جدید و بازرسین جدید، گزارش عملکرد خود را کتباً ارائه و محل کار، دفاتر، اسناد، اموال، اشیاء، دسته چک و مهرهای مرکز استان را با تنظیم صورتجلسه به رئیس هیئت مدیره جدید تحویل دهد و گزارش مالی و آخرین موجودی حساب‌ها را که توسط بازرسین جدید و قدیم تأیید شده باشد،

اعلام و ترتیب انتقال آن‌ها را با رعایت کلیه تشریفات قانونی فراهم کند.
تبصره: در صورت عدم تشکیل جلسه تحویل هیأت مدیره، معاونت بازرسی و امور استان‌ها
رأساً نسبت برگزاری جلسه مذکور اقدام می‌کند.

ماده ۱۷- جلسات هیأت مدیره

جلسات هیأت مدیره با حضور نصف به علاوه یک اعضاء اصلی رسمیت می‌یابد و در صورت
عدم حصول نصاب مذکور، جلسه تجدید می‌شود. تصمیمات هیأت مدیره تنها با اکثریت مطلق
آراء اعضای اصلی حاضر در جلسه، تصویب می‌شود.

تبصره ۱ - جلسات هیئت مدیره باید حداقل هر دو هفته یک بار تشکیل و خلاصه مذاکرات
و مصوبات در صورت جلسه درج و به امضای حاضران برسد و ظرف یک هفته از تاریخ جلسه به
همراه خلاصه مذاکرات به معاونت بازرسی و امور استان‌های مرکز ارسال گردد و پس از تأیید
واحد مذکور در پایگاه الکترونیکی مرکز استان منتشر گردد.

تبصره ۲- معاونت بازرسی و امور استان‌ها مکلف است مغایرت احتمالی مصوبات هیأت مدیره
را با قوانین و مقررات مرکز حداکثر ظرف یک هفته به مرکز استان اعلام نماید. عدم اعلام به
منزله تأیید مصوبات صورت جلسه هیأت مدیره می‌باشد. مصوبات هیأت مدیره در چارچوب
قوانین و ضوابط مربوطه معتبر می‌باشد و در صورت کشف مغایرت، همه یا بخشی از آن که
مغایر قانون و مقررات بوده، از زمان صدور ابطال خواهد شد و نمیتواند موجب ایجاد هیچگونه
حقی قلمداد گردد. متخلفین در برابر موارد احتمالی اضرار به غیر شخصا مسئول خواهند بود.

ماده ۱۸- وظایف و اختیارات هیأت مدیره های استانی

وظایف و اختیارات هیأت مدیره به شرح ذیل می‌باشد:

اجرای مصوبات مجمع عمومی؛

اداره امور مرکز استانی؛

بررسی پیشنهادات رئیس و سایر اعضای هیأت مدیره؛

انجام کلیه امور اداری جهت استمرار فعالیت اعضا با هماهنگی کمیسیون‌ها و معاونت‌های ذی
ربط در مرکز؛

تصویب بودجه سالانه و ارائه به مجمع عمومی؛

وصول درآمد و انجام هزینه‌ها (تخصیص اعتبار) براساس بودجه سالانه، جهت اداره امور مرکز
استانی براساس قوانین و مقررات؛

تهیه برنامه و خط مشی آتی مرکز استانی و ارائه به مجمع عمومی جهت تصویب؛

تهیه صورت‌های مالی و ارائه آن به بازرسان، حسابرس رسمی و مجمع عمومی؛

اتخاذ تصمیم در خصوص انعقاد هر نوع قرارداد از جمله خرید و فروش و معاوضه اموال منقول

و غیرمنقول مرکز استان، تغییر، تبدیل، فسخ و اقاله آن‌ها با اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی با رعایت قوانین و مقررات مربوط و آیین‌نامه‌های ابلاغی؛
ارائه پیشنهاد أخذ تسهیلات و وام از مراجع قانونی و یا سرمایه‌گذاری از محل منابع در اختیار، به معاونت بازرسی و امور استان‌ها جهت تصویب؛
اتخاذ تصمیم در خصوص افتتاح و مسدود کردن حساب نزد بانک‌ها به نام مرکز استان با هماهنگی معاونت توسعه مدیریت و منابع انسانی مرکز؛
تهیه گزارش‌های سالیانه مرکز استانی جهت ارائه به بازرسان، موسسه حسابرسی رسمی و مجمع عمومی؛
تصویب تعداد نیروی انسانی مورد نیاز مرکز استانی در چارچوب قوانین و مقررات ابلاغی؛
تصویب ارجاع دعاوی و اختلافات مرکز استانی به داوری و صلح دعاوی با هماهنگی دیوان داوری مرکز؛
رسیدگی به اختلافات و کلا، کارشناسان و کارآموزان با یکدیگر در کمیته‌های صلح و سازش؛
پیش‌گیری از هرگونه اقدام خلاف شئون شغلی توسط اعضا؛
بررسی اولیه شکایات اشخاص از وکلا یا کارشناسان و سعی در ایجاد مصالحه در کمیته صلح و سازش با هماهنگی دیوان داوری مرکز (در صورتی که موضوع فقط جنبه خصوصی داشته باشد)؛
ایجاد کمیسیون‌های مورد نیاز یا حذف کمیسیون مرکز استانی با تأیید معاونت بازرسی و امور استان‌های مرکز و تعیین اعضای آن؛
تقسیم کارشناسی‌های ارجاع شده از سوی محاکم، ادارات و سازمان‌ها و نهادهای عمومی و خصوصی به صورت الکترونیکی و با رعایت عدالت و برابری و با نظارت بازرسین؛
همکاری با مرکز و شورای عالی در برگزاری آزمون؛
برگزاری مراسم تحلیف؛
صدور پروانه کارآموزی برای داوطلبان پذیرفته شده مطابق اعلام مرکز؛
صدور و تمدید دفترچه‌های اعضا براساس شرایط اعلامی؛
صدور پروانه‌های وکالت اتفاقی براساس شرایط قانونی؛
تعامل و همکاری با تشکیلات قضایی استان و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی از قبیل سازمان‌ها و نهادهای عمومی و دولتی یا سازمان‌های مردم‌نهاد در سطح استان و ارائه خدمات حقوقی، کارشناسی و مشورتی به آن‌ها؛
ارتباط با نهادها و سازمان‌های مختلف در استان‌های دیگر در صورت ضرورت با هماهنگی معاونت مربوطه؛

ایجاد ارتباط و همکاری و هماهنگی بین فعالیت‌های اعضای مرکز استانی با مرکز، مراجع قضایی و سازمان‌ها و ادارات سطح استان و مراکز علمی و دانشگاهی و هماهنگی میان گروه‌های کارشناسی حسب مورد به خصوص در مورد پیشگیری از وقوع جرم؛ معرفی وکیل معاضدتی یا تسخیری به افراد واجد شرایط؛

نظارت بر فعالیت وکلای معاضدتی و تسخیری؛

تعیین کارشناس یا کارشناسان کشیک در رشته‌های مورد نیاز و معرفی آن‌ها به رئیس حوزه قضایی و ادارات اجرای ثبت؛

نظارت بر فعالیت کارشناسان کشیک در خارج از وقت اداری؛

تنظیم برنامه معاضدت قضایی و ارائه گزارش و نتایج آن به کمیسیون معاضدت مرکز؛

برگزاری سمینارهای علمی و جلسات سخنرانی در موضوعات و موضوعات مختلف حقوقی و رشته‌های مختلف کارشناسی و تدوین برنامه آموزشی سالیانه، کلاس‌های آموزشی و کارگاه‌های علمی برای اعضا، با دعوت از متخصصان، قضات و اساتید دانشگاه جهت ارتقاء اعضا و صدور گواهینامه با هماهنگی و موافقت معاونت مربوطه؛

أخذ مجوزهای قانونی مورد نیاز جهت تشکیل تعاونی‌های اعضا و سایر شخصیت‌های حقوقی مورد نیاز در چارچوب سیاست‌های مرکز پس از تأیید معاونت بازرسی و امور استانیها؛ انتشار مجله یا کتب و جزوات تخصصی با هماهنگی و تأیید معاونت برنامه ریزی و توسعه حقوقی؛

رسیدگی به مشکلات اعضا و انعکاس آن به معاونت مربوطه؛

ارائه خدمات رفاهی به اعضا با هماهنگی کمیسیون رفاهی مرکز؛

نظارت بر عملکرد اعضای مرکز استان از جهت رعایت ضوابط و مقررات مربوط به وکالت یا کارشناسی رسمی دادگستری و رعایت اصول اخلاقی و اعتقادی و شئون شغلی و بازرسی مستمر از دفاتر وکلاء و کارشناسان با هماهنگی بازرسان مرکز استانی و اعلام تذکرات لازم به آن‌ها و ارجاع تخلفات آنها به مراجع انتظامی مربوطه در صورت اطلاع از وقوع تخلف؛

رسیدگی به درخواست‌های نقل و انتقال و اعلام نظر در مورد آن‌ها در چارچوب دستورالعمل مربوطه؛

اجرای آئین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و تصمیمات مرکز؛

اتخاذ تصمیم در خصوص ایجاد دفاتر نمایندگی مرکز استان در شهرستان‌های تابعه استان و تعیین مسئول دفتر با هماهنگی معاونت بازرسی و امور استان‌ها و ارجاع برخی امور اداری به دفاتر مزبور؛

صدور بیانیه و اعلام مواضع رسمی در چارچوب صلاحیت‌های مرکز استان؛

ایجاد و مدیریت سامانه‌های اطلاع‌رسانی به اعضا از جمله پایگاه اینترنتی، سامانه اطلاع‌رسانی پیامکی و شبکه‌های اجتماعی در چارچوب ضوابط و قالب اعلامی از سوی مرکز؛ اتخاذ تصمیم راجع به کلیه اموری که توسط اعضاء هیأت مدیره در محدوده اختیارات هیأت مدیره پیشنهاد می‌شود؛

اجرای سایر وظایف و اختیاراتی که به موجب این دستورالعمل و سایر قوانین و مقررات برای مراکز استانی پیش‌بینی شده است؛

تبصره ۱- تصمیمات و مصوبات هیأت مدیره در چارچوب قوانین، مقررات، آئین‌نامه و دستورالعمل‌های مرکز معتبر می‌باشد. مرجع رسیدگی به اعتراضات نسبت به تصمیمات و مصوبات هیأت مدیره حسب مورد معاونت بازرسی و امور استان‌ها می‌باشد.

تبصره ۲- هر یک از اعضای مراکز استانی در صورت مغایرت تصمیمات و مصوبات هیأت مدیره با قوانین، مقررات، آئین‌نامه و دستورالعمل‌های مرکز می‌توانند اعتراض خود را ابتدا نزد بازرس مرکز استان و در صورت عدم رسیدگی از طریق سامانه مرکز نزد معاونت بازرسی و امور استان‌های مرکز ثبت و از طریق أخذ کد رهگیری، شکایت خود را پیگیری نمایند.

ماده ۱۹- وظایف رئیس هیأت مدیره

رئیس هیأت مدیره، ریاست مرکز استان را بر عهده دارد و نماینده حقوقی و قانونی مرکز استانی در کلیه مراجع اداری قضایی و سازمان‌ها و ادارات دولتی و غیر دولتی و در مقابل اشخاص حقیقی یا حقوقی سطح استان است و می‌تواند نماینده یا وکیل معرفی نماید. رئیس هیأت مدیره، مجری مصوبات هیأت مدیره بوده و وظایف و حدود اختیارات وی به شرح زیر است:

اداره امور مرکز استان در چارچوب قوانین و مقررات مربوطه و مصوبات هیأت مدیره؛ امضا قرارداد کارکنان مرکز استان و اخراج و تعیین جایگاه شغلی آن‌ها با رعایت قوانین و مقررات مربوطه؛

اقدام به صلح و سازش و ارجاع دعاوی مرکز استان به داوری با رعایت قوانین و مقررات مربوط پس از تصویب هیأت مدیره و با هماهنگی دیوان داوری مرکز؛ تهیه و تنظیم و ارایه خط مشی، برنامه و بودجه سالانه، صورت‌های مالی، گزارش‌ها و عملکرد مرکز به هیأت مدیره؛

حفظ حقوق و اموال مرکز استان، وصول مطالبات و پرداخت بدهی‌های آن با هماهنگی مسئول مالی و بازرسان؛

تشکیل و اداره جلسات هیأت مدیره؛

اتخاذ تدابیر لازم و تلاش جهت ارتقاء مرکز استان در سطح استان با هماهنگی اعضای هیأت

مدیره؛

ابلاغ و اجرای تصمیمات و مصوبات هیأت مدیره و مرکز؛
انعقاد تفاهم‌نامه همکاری با شرکت‌ها و دستگاه‌های دولتی و خصوصی در سطح استان با هماهنگی کمیسیون‌های مربوطه در مرکز؛
نظارت بر حسن جریان امور اجرایی و اداری مرکز استان و اتخاذ تصمیمات لازم جهت ارتقاء سطح خدمت رسانی مرکز پس از تصویب در هیئت مدیره؛
صدور احکام رئیس و اعضای کمیسیون‌های مرکز استان پس از تصویب هیأت مدیره؛
اعلام گزارش عملکرد هیأت مدیره هر سه ماه یکبار به بازرسان، شورای عالی و معاونت مربوطه مرکز؛
سایر وظایف و اختیاراتی که به موجب قوانین و مقررات برای رئیس مرکز استان پیش‌بینی شده است.

تبصره ۱- در صورت غیبت رئیس هیأت مدیره در جلسه، نایب رئیس اداره همان جلسه را برعهده خواهد داشت. غیبت بیش از چهار جلسه متوالی رئیس هیأت مدیره در جلسات از موجبات تغییر رئیس هیأت مدیره خواهد بود مگر مواردی که با اخذ موافقت قبلی معاونت بازرسی و امور استان‌ها صورت گرفته باشد.

تبصره ۲- رئیس هیأت مدیره می‌تواند برخی از اختیارات اجرایی خود را به نایب رئیس تفویض کند و یا در مواردی خاص با موافقت هیأت مدیره نماینده تعیین نماید. این امر نافذ مسئولیت‌های رئیس هیأت مدیره نخواهد بود.

تبصره ۳- کلیه مکاتبات اداری و اسناد و اوراق غیر تعهد آور و غیر مالی با امضای رئیس هیأت مدیره دارای اعتبار خواهد بود.

تبصره ۴- در صورت استعفا یا هرگونه جابجایی رئیس هیأت مدیره، نایب رئیس هیأت مدیره یا یکی از اعضای استان بنا بر تشخیص معاونت بازرسی و امور استان‌های مرکز، به عنوان سرپرست اداره امور هیأت مدیره را تا زمان معین بر عهده خواهد داشت.

تبصره ۵- رئیس هیأت مدیره نمی‌تواند به طور همزمان در هر یک از نهادها و تشکل‌های صنفی و حرفه‌ای و متناظر با مأموریت‌های مرکز به عنوان رئیس یا عضو موظف فعالیت نماید به جز در مواردی که مجوز آن از سوی رئیس مرکز صادر شود.

ماده ۲۰- وظایف مسئول مالی هیأت مدیره

مسئول مالی انجام وظایف زیر را بر عهده دارد:

نظارت بر تهیه صورت‌های مالی و گزارش‌های مالی دوره‌ای و ارائه آن به هیأت مدیره؛
پیگیری وصول سهم قانونی مرکز از مراجع مختلف در استان؛

نظارت بر امور حسابداری مرکز استان جهت تنظیم و نگه داری صحیح اسناد و گزارش سوء جریان مالی مرکز استانی به هیأت مدیره؛

کنترل صورتحساب‌های بانکی و مطابقت آن با دفاتر و سیستم مالی؛

بررسی و نظارت بر حساب‌های دریافت و پرداخت، دفاتر مالی و ثبت در دفاتر قانونی و سیستم مالی؛

کنترل و نظارت بر نحوه نگهداری کلیه سوابق و اسناد و مدارک مالی؛

اجرای آئین نامه مالی و معاملاتی مرکز در استان؛

کنترل فرایندها و فعالیت‌های مالی و کدینگ حساب‌ها بر اساس شیوه نامه ابلاغی از سوی مرکز؛

بررسی و گزارش انحرافات از بودجه مصوب در جلسات هیأت مدیره به صورت ماهیانه؛

امضای اسناد مالی و اوراق تعهد آور به همراه رئیس هیأت مدیره؛

پرداخت صحیح و قانونی حقوق کارکنان مرکز استان مطابق قوانین و مقررات مربوطه؛

پیگیری وصول درآمد‌های قانونی مرکز موضوع ماده ۵۲؛

تبصره- امضای اسناد مالی و اوراق تعهد آور مرکز استانی بر عهده مسئول مالی و رئیس هیأت مدیره بوده و به همراه مهر مرکز استان معتبر می‌باشد. در صورت غیبت رئیس، نائب رئیس هیأت مدیره می‌تواند به همراه مسئول مالی، اسناد مربوطه را امضا کند.

ماده ۲۱- وظایف دبیر هیأت مدیره

دبیر هیأت مدیره مسئولیت هماهنگی زمان برگزاری جلسات هیأت مدیره، صدور و ارسال دعوت نامه، تعیین دستور جلسات با هماهنگی رئیس هیأت مدیره، تنظیم صورت جلسات و ثبت پیشنهادات و تذکرات بازرسی ذیل هر صورت جلسه، ابلاغ و پیگیری اجرای مصوبات و همچنین انتشار مصوبات و خلاصه مذاکرات هیأت مدیره را در چارچوب قوانین و مقررات برعهده دارد.

ماده ۲۲- تفویض وظایف به کمیسیون‌ها

هیأت مدیره موظف است تا یک ماه بعد از شروع فعالیت نسبت به تشکیل کمیسیون‌های «نظارت و بازرسی»، «نقل و انتقالات»، «کارآموزی و آموزش»، «وکالت معاضدتی و تسخیری» (ویژه مراکز و کلا)، «ارجاع و معاضدت» (ویژه مراکز کارشناسان) و «صلح و سازش» اقدام نماید و امور و وظایف مربوطه را از طریق آن‌ها انجام دهد. علاوه بر کمیسیون‌های مذکور، هیأت مدیره می‌تواند جهت انجام سایر وظایف خود، کمیسیون‌های تخصصی از قبیل «حقوق بشر»، «امور بانوان»، «صیانت از مرکز و حمایت از اعضا»، «پژوهش»، «فرهنگی و رفاهی» و «ورزش» با هماهنگی معاونت بازرسی و امور استان‌های مرکز، ایجاد و وظایف

مربوطه را به کمیسیون ذی ربط تفویض کند. هر یک از کمیسیون‌ها تحت نظر هیأت مدیره فعالیت می‌کند و تفویض وظایف هیأت مدیره به کمیسیون‌ها، نافعی مسئولیت هیأت مدیره نخواهد بود.

تبصره ۱- مدت فعالیت اعضای کمیسیون‌ها حداقل یک و حداکثر سه سال و تا پایان دوره هیأت مدیره می‌باشد. تا پیش از تشکیل هر کمیسیون توسط هیأت مدیره جدید، کمیسیون‌های سابق به کار خود ادامه می‌دهند.

تبصره ۲- در مواردی که در سایر مقررات مرکز تشکیل برخی کمیسیون‌های خاص پیش بینی شده باشد، هیأت مدیره مکلف به تشکیل آن خواهد بود.

تبصره ۳- رئیس هر یک از کمیسیون‌های اصلی، به پیشنهاد هیأت مدیره و توسط رئیس کمیسیون متناظر در مرکز تعیین می‌شود. در خصوص سایر کمیسیون‌ها، رئیس توسط هیأت مدیره یا در صورت تفویض هیأت مدیره از سوی اعضای همان کمیسیون انتخاب می‌شود. هر فرد حداکثر می‌تواند رئیس یک کمیسیون باشد. رئیس وظیفه تعیین دستور جلسات، دعوت از اعضا برای جلسات، تنظیم صورتجلسات و ثبت در دفاتر و سایر امور دفتری و اداری و ارائه مصوبات کمیسیون به هیأت مدیره و کمیسیون متناظر را در مرکز ظرف مدت حداکثر یک هفته از تاریخ تصویب در کمیسیون بر عهده دارد. مصوبات کمیسیون‌ها در صورت عدم اعتراض هیأت مدیره ظرف ۲ هفته، مصوبه هیأت مدیره محسوب و معتبر می‌باشند.

تبصره ۴- کمیسیون در مواردی که ضروری تشخیص دهد می‌تواند برای انجام امور خود یک دبیر انتخاب کند. در این صورت بخشی از اختیارات رئیس کمیسیون با تصویب هیأت مدیره به دبیر قابل تفویض خواهد بود. کمیسیون می‌تواند یک یا چند مشاور از غیر اعضای مرکز داشته باشد. مشاور کمیسیون با پیشنهاد رئیس کمیسیون و توسط هیأت مدیره تعیین می‌شود.

تبصره ۵- هر کمیسیون حداقل ۳ و حداکثر ۵ عضو دارد. تعداد و اعضای هر یک از کمیسیون‌ها توسط هیأت مدیره از بین اعضای مرکز استان که دارای شرایط ذیل باشند، تعیین می‌شوند. هیأت مدیره و معاونت‌های مربوطه در مرکز می‌تواند اعضای کمیسیون را عزل کنند.

دارا بودن پروانه فعال؛

تمرکز فعالیت در همان استان؛

فقدان محکومیت انتظامی درجه ۴ و بالاتر؛

عضویت در سامانه شفافیت عملکرد مرکز؛

تبصره ۶- عضویت اساتید یا فعالان شاخص استان در کمیسیون‌های تخصصی منوط به آنکه

اکثریت اعضای کمیسیون نباشند با تصویب اکثریت مطلق اعضای هیأت مدیره مجاز است. تبصره ۷- کمیسیون‌ها تحت نظر هیأت مدیره با هماهنگی کمیسیون‌های متناظر خود در مرکز فعالیت می‌نمایند.

بازرسان

ماده ۲۳- انتخاب بازرسان

همزمان با انتخاب اعضای هیأت مدیره، دو بازرس اصلی و یک بازرس علی‌البدل برای مدت سه سال از سوی اعضای مرکز استان انتخاب می‌شوند. در صورت عدم انتخاب بازرس یا در صورتی که تعداد نامزدین سمت بازرسی کمتر از ۴ نفر باشند معاونت بازرسی و امور استانها میتواند نسبت به انتصاب بازرس یا بازرسان در استان برای انجام وظایف ماده ۲۴ این دستورالعمل اقدام نماید.

ماده ۲۴- وظایف بازرسان

وظایف و صلاحیت‌های بازرسان عبارت است از:

بررسی دفاتر، اسناد و مدارک مرکز استانی و ارائه گزارش به مجمع عمومی؛

بازرسی و اظهار نظر در مورد صورت مالی مرکز استان و ارائه آن به مجمع عمومی؛

بررسی و اظهار نظر در خصوص اموری که از سوی مجمع عمومی ارجاع می‌شود، در حدود مقررات؛

بررسی و اظهار نظر در مورد گزارش‌های هیأت مدیره به مجمع عمومی سالیانه؛

همکاری با معاونت بازرسی و امور استان‌های مرکز و انجام امور محوله از سوی مرکز و ارائه گزارش دوره‌ای به مرکز؛

حضور در جلسات هیأت مدیره و ارائه پیشنهاد و تذکر، بدون حق رای در چارچوب این دستورالعمل و قوانین و مقررات مربوطه؛

رسیدگی به شکایت اعضا از هیأت مدیره و کارکنان مرکز استان.

تبصره ۱- بازرسان موظفند بدون دخالت در امور اجرایی مرکز و با رعایت اصول حسن همکاری، وضعیت اجرایی، اداری و مالی مرکز استانی را بررسی و بر عملکرد آن نظارت داشته باشند و در صورت مشاهده تخلف یا سوءمدیریت و سوءجریان امور در مرکز استانی، موضوع را به صورت مکتوب به هیأت مدیره اعلام و در صورت عدم اصلاح، موضوع را به معاونت بازرسی و امور استان‌های مرکز گزارش و در صورت تأیید مرکز به اولین مجمع عمومی گزارش دهند. علاوه بر گزارش‌های مذکور، بازرسان موظف‌اند هر شش ماه یک بار گزارشی از جریان امور هیأت مدیره به معاونت بازرسی و امور استان‌های مرکز ارائه کنند. این گزارش در صورت تأیید مرکز در پایگاه اطلاع‌رسانی مرکز استان منتشر خواهد شد.

تبصره ۲- در صورت درخواست کتبی هر یک از بازرسان، رئیس و اعضای هیأت مدیره موظفند اطلاعات، مدارک و مستندات مورد درخواست بازرس را در اختیار وی قرار دهند.

ماده ۲۵- تهیه گزارش بازرسی

گزارش بازرسی توسط بازرسان تهیه می‌شود و ملاک در تنظیم آن، نظریه اکثریت است. در عین حال در صورت وجود اختلاف نظر بین بازرسان، موارد اختلاف با ذکر دلیل در گزارش قید خواهد شد. در صورتی که یکی از بازرسان، در هر حال در انجام وظیفه بازرسی و تنظیم گزارش شرکت ننماید، بازرس علی‌البدل از سوی مرکز جایگزین می‌شود. تبصره - گزارش بازرسان بعد از قرائت در جلسه مجمع عمومی در صورت تصویب مجمع در پایگاه الکترونیکی مرکز استان منتشر می‌شود.

ماده ۲۶- اعلام تخلفات اعضای هیأت مدیره

چنانچه هر یک از بازرسان در راستای وظایف خود، هر نوع تخلفی در انجام وظایف محوله از سوی اعضای هیأت مدیره مشاهده نماید، موظف است مراتب را با ذکر دلیل و مستندات به معاونت بازرسی و امور استان‌ها گزارش دهد.

ماده ۲۷- امکان استفاده از کارشناسان

بازرسان در راستای اعمال وظایف بازرسی و ارزیابی عملکرد مالی هیأت مدیره، حسب مورد می‌توانند پس از تأیید معاونت بازرسی و امور استان‌ها از نظرات مشورتی و کارشناسی متخصصان امور مالی و حسابداری و غیره بهره‌گیرند و یا از کارشناس امور حسابداری و حسابرسی عضو مرکز استفاده کنند.

ماده ۲۸- رسیدگی به تخلفات بازرسان

معاونت بازرسی و امور استان‌های مرکز موظف است نسبت به عملکرد بازرسان و حسن انجام وظایف محوله نظارت نماید و در صورتی که تخلفی مشاهده نماید با هماهنگی معاونت مربوطه تصمیم مقتضی را اتخاذ نماید.

مبحث پنجم- دادگاه و دادسرای انتظامی

ماده ۲۹- تشکیل دادگاه و دادسرای انتظامی

در هر استان مطابق آئین‌نامه به منظور تعقیب و رسیدگی به تخلفات اعضای مرکز استان، دادگاه بدوی و دادسرای انتظامی استان تشکیل می‌شود.

ماده ۳۰- تعداد و نحوه نصب عضو دادگاه بدوی انتظامی

دادگاه‌های بدوی انتظامی دارای یک عضو به‌عنوان رئیس می‌باشد که با معرفی رئیس مرکز از بین قضات دارای پایه ۹ قضایی و بالاتر توسط رئیس قوه قضائیه منصوب می‌گردد.

ماده ۳۱- تعداد و نحوه نصب دادیار انتظامی

دادسرای انتظامی استان می‌تواند یک یا چند شعبه دادیاری داشته باشد. ریاست دادسرای انتظامی استان با یکی از دادیاران انتظامی به انتخاب دادستان انتظامی مرکز است. دادیاران انتظامی مرکز استان به پیشنهاد دادستان انتظامی مرکز برای مدت مورد معین توسط رئیس مرکز از بین وکلا و کارشناسان انتخاب می‌شود.

انتخابات

ماده ۳۲- زمان برگزاری انتخابات هیأت مدیره و بازرسان

انتخابات بازرسان و هیأت مدیره‌های مراکز استانی به صورت سراسری و هماهنگ در بهمن ماه برگزار می‌شود.

تبصره ۱- معاونت بازرسی و امور استان‌ها حداقل ۱۰۰ روز قبل از برگزاری انتخابات، ضمن صدور دستور شروع به کار ستاد انتخابات، اطلاعیه مربوط به روز برگزاری، شرایط و نحوه ثبت نام نامزدها و رأی‌گیری، تشکیل ستاد انتخابات مرکز و هیأت‌های اجرایی انتخابات و نظارت و رسیدگی به تخلفات انتخاباتی و سایر موارد مقتضی را صادر می‌نماید.

تبصره ۲- در صورتی که وضعیت استانی دارای شرایط خاص باشد می‌توان بنا به تشخیص معاونت بازرسی و امور استان‌ها نسبت به برگزاری انتخابات میان دوره ای یا نصب سرپرست اقدام نمود.

ماده ۳۳- ستاد انتخابات مرکز

به منظور هماهنگی و مدیریت اجرای انتخابات، ستاد انتخابات مرکز متشکل از معاون بازرسی و امور استان‌های مرکز به عنوان رئیس ستاد، مسئول حفاظت و اطلاعات مرکز یا نماینده وی، معاونت وکلا، معاونت کارشناسان رسمی، دادستان انتظامی، مسئول واحد فناوری اطلاعات و مسئول واحد سنجش و ارزیابی مرکز تشکیل می‌شود. چنانچه هر یک از اعضای ستاد انتخابات نامزد انتخابات هیأت مدیره یا بازرسان باشند بنا به تشخیص رئیس ستاد فرد دیگری جایگزین خواهد شد.

مسئولیت اجرای انتخابات و تهیه مقدمات لازم برعهده ستاد انتخابات مرکز می‌باشد. ستاد مزبور مکلف است در مهلت ثبت نام و بررسی صلاحیت داوطلبان، سازوکارهای لازم (ترجیحاً از طریق سامانه) جهت دریافت سوابق و گزارش‌های اعضای مرکز و سایر اشخاص در خصوص داوطلبان را فراهم آورد.

تبصره- تصمیمات ستاد با رأی اکثریت مطلق اعضا معتبر می‌باشد. در صورت تساوی آراء، رأی گروهی که مشتمل بر رأی رئیس ستاد باشد، معتبر خواهد بود و کلیه تصمیمات این ستاد در صورت عدم مخالفت رئیس مرکز لازم الاجرا خواهد بود.

ماده ۳۴- هیأت مرکزی نظارت

به منظور نظارت بر کلیه فرآیندها، ابعاد و مراحل انتخابات، هیأت مرکزی نظارت متشکل از رئیس مرکز به عنوان رئیس هیأت، نماینده حفاظت و اطلاعات قوه قضائیه، یکی از اعضای هیأت تعیین صلاحیت، رئیس شورای عالی کارشناسان و رئیس شورای عالی وکلای مرکز تشکیل می‌شود.

تبصره- تصمیمات هیأت با رای اکثریت مطلق اعضا معتبر می‌باشد. در صورت تساوی آرا، رأی گروهی که مشتمل بر رأی رئیس هیأت باشد، معتبر خواهد بود.

ماده ۳۵- طرق نظارت هیأت مرکزی نظارت

هیأت مرکزی نظارت از طرق مختلفی از جمله موارد ذیل بر حسن اجرای انتخابات نظارت می‌کند:

- الف - رسیدگی به گزارش‌های هیأت‌های اجرایی و نظارت بر انتخابات؛
- ب - اعزام بازرسان مستقل در صورت لزوم برای رسیدگی به شکایات مربوط از هیأت‌های اجرایی و نظارت؛
- ج - رسیدگی نهایی به شکایات و پرونده‌ها و مدارک انتخابات؛
- د - تعیین ناظر در تمام هیأت‌های مربوط به انتخابات؛

ماده ۳۶- هیأت اجرایی انتخابات

به منظور اجرای کلیه مراحل انتخابات و بررسی اولیه صلاحیت داوطلبان عضویت در هیأت مدیره و بازرسان، هیأت اجرایی انتخابات در هر استان مرکب از سه عضو به ترتیب یک نفر نماینده معاونت بازرسی و امور استان‌های مرکز به عنوان رئیس، یک وکیل به انتخاب هیأت مدیره مرکز استانی وکلا و یک کارشناس رسمی به انتخاب هیأت مدیره مرکز استانی کارشناسان تشکیل می‌شود.

تبصره ۱- عضویت اعضای هیأت مدیره و بازرسان و داوطلبان عضویت در هیأت مدیره و بازرسی در هیأت اجرایی، ممنوع است.

تبصره ۲- هیأت مدیره موظف است محل و امکانات مرکز را جهت برگزاری جلسات هیأت اجرایی و ایفای وظایف محوله در اختیار هیأت مزبور قرار دهند.

تبصره ۳- لیست اعضای هیأت‌های اجرایی منتخب هیأت‌های مدیره استانی پیش از ابلاغ به عضو، جهت اظهار نظر به ستاد انتخابات مرکز اعلام و در صورت عدم مخالفت ظرف یک هفته، به عضو منتخب اعلام می‌گردد.

ماده ۳۷- وظایف هیأت اجرایی انتخابات

وظایف و اختیارات هیأت اجرایی انتخابات به شرح ذیل است:

اطلاع رسانی و هماهنگی اطلاعاتی در برگزاری انتخابات در مرکز استان؛
اخذ استعلام از مراجع مختلف در زمینه صلاحیت داوطلبان؛
بررسی اولیه صلاحیت داوطلبان از حیث دارا بودن شرایط قانونی؛
ارائه نتیجه اولیه بررسی صلاحیت‌ها به هیأت نظارت بر انتخابات؛
برگزاری انتخابات زیر نظر هیأت نظارت بر انتخابات.

تبصره- هیأت اجرایی مکلف است در دفتر هیأت مدیره و حسب مورد در دفاتر نمایندگی شهرستان با تأیید و نظارت هیأت نظارت بر انتخابات، تجهیزاتی جهت برگزاری انتخابات الکترونیکی موضوع این دستورالعمل برای آن دسته از اعضای که از تجهیزات لازم برخوردار نیستند، فراهم آورد.

ماده ۳۸- هیأت نظارت و رسیدگی به تخلفات انتخاباتی

به منظور نظارت بر فرایند انتخابات و کلیه امور مربوطه در سطح استان، هیأت نظارت و رسیدگی به تخلفات انتخاباتی مرکب از رئیس کل دادگستری استان یا رئیس اداره نظارت بر وکلا کارشناسان رسمی و مترجمین به نمایندگی وی به عنوان رئیس، معاون منابع انسانی دادگستری کل استان، نماینده حفاظت و اطلاعات دادگستری استان، نماینده معاونت بازرسی و امور استان‌های مرکز به عنوان دبیر، یکی از دادیاران مرکز استان به انتخاب دادستان مرکز، تشکیل می‌گردد.

تبصره ۱- عضویت اعضای هیأت مدیره و بازرسان و داوطلبان عضویت در هیأت مدیره و بازرسی در هیأت نظارت بر انتخابات ممنوع است.

تبصره ۲- جلسات هیأت نظارت بر انتخابات مطابق نظر رئیس هیأت در محل دادگستری استان تشکیل می‌شود.

ماده ۳۹- وظایف هیأت نظارت و رسیدگی به تخلفات انتخاباتی

وظایف و اختیارات هیأت نظارت و رسیدگی به تخلفات انتخاباتی به شرح ذیل است:
بررسی صلاحیت داوطلبان هیأت مدیره استانی و بازرسی؛
نظارت بر انتخابات هیأت مدیره استانی و بازرسان هیأت مدیره؛
رسیدگی به شکایات انتخاباتی؛

رسیدگی به اعتراضات نسبت به عدم تأیید صلاحیت‌ها؛
انجام سایر تکالیفی که در این دستورالعمل مذکور است.

ماده ۴۰- شرایط نامزد های انتخابات

داوطلبان عضویت در هیأت مدیره و بازرسان باید دارای شرایط ذیل باشند:
الف) شرایط عمومی:

اعتقاد و التزام عملی به احکام اسلام، قانون اساسی و ولایت فقیه؛
عدم سوء پیشینه موثر کیفری و عدم محرومیت از حقوق اجتماعی؛
عدم وابستگی به گروه‌های غیرقانونی؛
عدم اعتیاد به مواد مخدر و روانگردان؛
عدم سوء شهرت؛
ب) شرایط تخصصی:
داشتن پروانه فعال؛

داشتن حداقل چهار سال سابقه وکالت دادگستری یا کارشناسی رسمی دادگستری؛
عدم محرومیت قطعی انتظامی درجه ۳ و بالاتر ظرف چهار سال منتهی به تاریخ برگزاری انتخابات و عدم محرومیت قطعی درجه ۱ و ۲ ظرف یکسال منتهی به تاریخ برگزاری انتخابات؛
عدم تعلیق از فعالیت به تایید دادسرای انتظامی مرکز؛
استقرار عملی یا تمرکز فعالیت در حوزه قضایی مربوطه؛
عضویت در سامانه شفافیت مرکز؛
همکاری در ارائه خدمات معاضدتی به تایید کمیسیون مربوطه و یا همکاری جایگزین معاضدت با مرکز یا هیأت مدیره‌های استانی؛

تبصره ۱- نامزدی همزمان برای عضویت در هیئت مدیره و سمت بازرسی ممنوع است.
تبصره ۲- اعضای دادسرای انتظامی مرکز حق اعلام کاندیداتوری در انتخابات هیأت مدیره و بازرسی را ندارند، مگر اینکه حداقل شش ماه مانده به اتمام دوره هیأت مدیره از سمت خود استعفا نمایند.

تبصره ۳- اعضای که به انفصال موقت از خدمات قضایی یا خدمات دولتی و عمومی محکوم شده اند، از داوطلبی عضویت در هیأت مدیره و بازرسی در طول دوره محرومیت، محروم می‌باشند.

ماده ۴۱- شرایط انتخاب کنندگان

کلیه اعضای مراکز استانی که دارای پروانه فعال و مربوط به حوزه قضایی استانی که در انتخابات آن شرکت می‌کنند باشند، حق دارند در انتخابات هیأت مدیره و بازرسی شرکت نمایند.

تبصره- کارآموزان وکالت می‌توانند در انتخابات هیأت مدیره به عنوان رأی دهنده شرکت کنند.

ماده ۴۲- کیفیت برگزاری انتخابات

انتخابات به صورت مستقیم، الکترونیکی و یک مرحله‌ای برگزار خواهد شد و ملاک انتخاب نامزدها اکثریت نسبی می‌باشد. از واجدین شرایط انتخاب شدن کسانی که دارای رأی بیشتر هستند عضو اصلی و کسانی که بعد از اعضاء اصلی بیش از سایرین دارای رأی می‌باشند به تعداد مقرر عضو علی‌البدل هستند. به منظور حمایت از حضور نماینده گروه‌های کارشناسی مختلف در هیأت مدیره، حداکثر سهمیه هر رشته معادل نسبت تعداد کارشناسان آن رشته به کل کارشناسان مرکز در آن استان بعلاوه یک خواهد بود. براین اساس داوطلبان هر رشته صرفاً در سقف سهمیه رشته مزبور حق عضویت در هیأت مدیره را خواهند داشت و داوطلبانی که بیشترین رأی را کسب نموده اند تا میزان سهمیه رشته مزبور برای عضویت در هیأت مدیره انتخاب می‌شوند و مابقی کرسی‌ها به دارندگان بیشترین رأی در سایر رشته‌ها تخصیص یافته و بر این اساس اعضای هیأت مدیره تا نفر آخر انتخاب خواهند شد.

ماده ۴۳- ثبت نام داوطلبان و نحوه أخذ رأی

داوطلبان عضویت در هیأت مدیره یا بازرسی باید ظرف مدت هفت روز از تاریخ انتشار دستور شروع به کار ستاد انتخابات، به سامانه الکترونیکی که توسط مرکز جهت ثبت نام و اجرای انتخابات راه‌اندازی شده است، مراجعه و ضمن تکمیل پرسشنامه مخصوص اعلام داوطلبی، مدارک و گواهینامه‌های مربوطه را بارگذاری و با أخذ شناسه (کد) رهگیری دریافت کنند. أخذ رأی از اعضا نیز با استفاده از پروفایل اختصاصی هر یک از اعضا در سامانه الکترونیکی مرکز خواهد بود.

تبصره ۱- مراکز استانی موظفند با اعلام مرکز، قبل از صدور دستور شروع انتخابات درخصوص نحوه اجرای حکم این ماده از طریق مراکز استانی به عموم اعضای مراکز استانی اطلاع‌رسانی کنند.

تبصره ۲- عدم تکمیل پرسشنامه مخصوص اعلام داوطلبی و عدم بارگذاری مدارک و گواهینامه‌های مربوطه و و سایر مواردی که به تشخیص مرکز الزامی خواهد بود در موعد مقرر جهت تأیید نهایی ثبت نام، به منزله عدم ثبت نام است. در صورت نقص در سامانه مزبور، ثبت نام به صورت حضوری در هیأت اجرایی انجام می‌گیرد.

تبصره ۳- اطلاعات سامانه ثبت نام باید به صورت همزمان در اختیار هیأت‌های اجرایی و نظارت بر انتخابات قرار گیرد.

ماده ۴۴- بررسی صلاحیت داوطلبان

نحوه بررسی صلاحیت داوطلبان به شرح ذیل می‌باشد:

الف- هیأت اجرایی مکلف است پس از وصول مشخصات داوطلبان، روزانه در مهلت ثبت نام لیست کامل آنان را تهیه و به اداره اطلاعات استان، دادستان استان، مسئول حفاظت و اطلاعات دادگستری استان و دادسرای انتظامی استان ارسال نماید. مراجع مزبور موظفند ظرف ده روز نتیجه‌ی بررسی را با دلیل و سند به هیأت اجرایی اعلام نمایند.

ب- هیأت اجرایی موظف است حداکثر ظرف پانزده روز پس از پایان مهلت ثبت نام با توجه به نتایج به دست آمده از بررسی‌های لازم در محل و با استفاده از نتایج اعلام شده توسط مراجع استعلامی، صلاحیت داوطلبان در رابطه با شرایط مذکور در این دستورالعمل را مورد رسیدگی قرار داده و نتیجه را به همراه کلیه اسناد و مدارک و نتایج استعلامی به هیأت نظارت بر انتخابات اعلام نماید.

ج- هیأت نظارت بر انتخابات با توجه به نتایج بررسی هیأت اجرایی، ظرف مهلت ده روز صلاحیت داوطلبان را بررسی و تصمیم خود مبنی بر تأیید یا رد صلاحیت داوطلبان را به صورت محرمانه به نام‌برندگان ابلاغ و همراه با مستندات مربوطه نزد هیأت مرکزی نظارت و ستاد انتخابات مرکز ارسال نماید.

تبصره ۱- در صورتی که مراجع استعلامی در مهلت مقرر به استعلامات انجام شده پاسخ ندهند، هیأت اجرایی مراتب را به هیأت نظارت بر انتخابات اعلام می‌نماید و هیأت مزبور بر اساس اطلاعات کسب شده، رأساً تصمیم مقتضی را اتخاذ خواهد نمود.

تبصره ۲- در صورتی که هیأت اجرایی در موعد مقرر نتایج بررسی‌های خود را نزد هیأت نظارت بر انتخابات استان ارسال ننماید، هیأت نظارت بر انتخابات رأساً براساس بررسی‌های خود، نسبت به صلاحیت داوطلبان اظهار نظر می‌نماید.

د- داوطلبان رد صلاحیت یا عدم احراز صلاحیت شده در صورت اعتراض می‌توانند از طریق سامانه و ظرف مهلت پنج روز همراه با مستندات دارا بودن شرایط قانونی، به ستاد انتخابات مرکز شکایت نمایند. این ستاد ظرف مهلت پانزده روز پس از اظهار نظر هیأت نظارت، نظر قطعی و نهایی خود را در خصوص تأیید یا رد صلاحیت داوطلبان، به آنها اعلام خواهد نمود. ستاد انتخابات مرکز عنداللزوم نسبت به دعوت و استماع اظهارات معترضین اقدام خواهد کرد.

ه- داوطلبانی که صلاحیت آنها توسط هیأت نظارت بر انتخابات تأیید شده باشد، لکن صلاحیت آنها از سوی ستاد انتخابات مرکز رد شده باشد، می‌توانند ظرف مهلت پنج روز از اعلام نتایج، از طریق سامانه به هیأت مرکزی نظارت اعتراض نمایند.

تبصره ۱- در مواردی که ضمن بررسی‌های هیأت نظارت مشخص شود که هر یک از نامزدهای عضویت در هیأت مدیره یا بازرسی، مرتکب تخلفاتی شده که مورد رسیدگی قرار نگرفته و یا

شرایط صدور پروانه وکالت یا کارشناسی را از دست داده اند، هیأت مزبور موظف است موضوع را به همراه کلیه اسناد و مدارک جهت بررسی حسب مورد نزد دادسرای انتظامی مرکز یا هیأت تعیین صلاحیت ارسال نماید.

تبصره ۲- هیأت مرکزی نظارت موظف است در صورتی که پس از مواعد مذکور به اسناد و مدارک جدیدی دست یابد که در نتیجه بررسی صلاحیت داوطلبان مؤثر است، در تصمیم خود تجدید نظر نماید.

و- هیأت مرکزی نظارت ظرف مهلت ۱۰ روز پس از مهلت اعتراض مقرر شده در بند فوق، ضمن رسیدگی به اعتراضات نظر قطعی و نهایی خود را مبنی بر تأیید یا رد صلاحیت کلیه داوطلبان اعلام خواهد نمود.

ز- ستاد انتخابات مرکز موظف است پس از پایان مهلت‌های فوق ضمن اعلام نتایج نهایی بررسی صلاحیت‌ها به داوطلبان، اسامی داوطلبانی که صلاحیتشان به تأیید رسیده است را پس از اظهار نظر هیأت مرکزی نظارت، از طریق هیأت اجرایی در پایگاه اطلاع رسانی مرکز استان منتشر نماید.

ماده ۴۵- تخلف اعضای هیأت‌های اجرایی و نظارت

در صورتی که اعضای هیئت اجرایی و کلا و کارشناسان عضو هیأت نظارت بر انتخابات در بررسی صلاحیت داوطلبان و سایر وظایف خود مقررات این دستورالعمل را رعایت ننمایند، مراتب از سوی هر یک از اعضا جهت اتخاذ تصمیم مقتضی به معاونت مزبور، این موارد موجب اخلال در فرآیند انتخابات شود، معاونت مزبور تصمیم مقتضی را اتخاذ خواهد نمود و موضوع جهت رسیدگی به مراجع انتظامی ذی ربط حسب مورد ارسال خواهد شد.

ماده ۴۶- تبلیغات

نامزدها در تبلیغات انتخاباتی ملزم به رعایت شئونات حرفه ای، اخلاق اسلامی و قانون می‌باشند و می‌بایست خلاصه ای از سوابق تحصیلی، اعتباری، پژوهشی، علمی، تجربی، حرفه ای و اجتماعی و نظایر آن را به همراه مدارک مثبت، به هیأت اجرایی ارائه دهد تا پس از ارزیابی، به منظور اطلاع رأی دهندگان در پایگاه اطلاع رسانی مرکز استان منتشر شود. نامزدها در تبلیغات خود باید از ارائه هرگونه اطلاعات نادرست، توهین و افترا به دیگران یا ارائه وعده های خارج از حوزه اختیارات هیأت مدیره خودداری نمایند.

هر گونه تخلف علاوه بر قابلیت تعقیب انتظامی به عنوان سوء رفتار حرفه ای و اخلاقی، از موجبات بررسی مجدد صلاحیت نامزدها توسط هیأت مرکزی نظارت خواهد بود.

تبصره- ارائه لیست مشترک نامزدهای هیأت مدیره با نامزدهای بازرسی ممنوع بوده و تخلف انتخاباتی محسوب می‌شود.

ماده ۴۷- اعلام نتایج اولیه انتخابات

ستاد انتخابات مرکز پس از پایان رأی‌گیری در اولین زمان ممکن، و پس از تأیید هیأت نظارت بر انتخابات، نتایج اولیه انتخابات را مشتمل بر تعداد کل آراء مأخوذه و آراء اختصاص یافته به هر نامزد به تفکیک اعضای هیأت مدیره و بازرسان هیأت مدیره اعلام می‌کند.

ماده ۴۸- رسیدگی به شکایات انتخاباتی

پس از برگزاری انتخابات هیأت مدیره و بازرسان و اعلام نتایج، هر یک از نامزدها از طریق سامانه مرکز ظرف مدت ۳ روز حق اعتراض به صحت برگزاری انتخابات با ارائه مدارک و مستندات به ستاد انتخابات را دارد. ستادمزبور با بررسی اعتراضات واصله و انجام تحقیقات لازم و سایر مدارک ظرف مدت ۱۰ روز از پایان مهلت اعتراض، با کسب نظر از هیأت مرکزی نظارت، نتایج بررسی اعتراضات را اعلام می‌نماید و در صورت احراز تخلف مؤثر در نتیجه با تأیید هیأت مرکزی نظارت، حسب مورد انتخابات را کلاً یا جزئاً نسبت به تمام یا برخی از نامزدها ابطال می‌کند.

تبصره- در صورت ابطال نتیجه انتخابات، تجدید انتخابات مطابق مقررات این دستورالعمل، نهایتاً ظرف دو هفته از اعلام ابطال با همان نامزدهای عضویت در هیأت مدیره بجز افرادی که ابطال منتسب به اقدامات آنها بوده صورت خواهد گرفت. تشخیص این امر بر عهده هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات است. در صورتی که تعداد داوطلبان کمتر از نصاب مقرر برای عضویت در هیأت مدیره شود کل فرآیند انتخابات مجدد با اعلام مرکز حداکثر دو هفته پس از اعلام ابطال انتخابات تکرار می‌شود. در این صورت، تا تعیین هیأت مدیره و بازرسان جدید به صورت کامل، هیأت مدیره و بازرسان سابق انجام امور محوله را بر عهده خواهند داشت، مگر اینکه تخلفاتی که منجر به ابطال نتیجه انتخابات شده است به افراد مزبور قابل انتصاب باشد. در این صورت معاونت بازرسی و امور استان‌های مرکز با أخذ نظر از رئیس مرکز، تصمیم مقتضی را اتخاذ خواهد نمود.

ماده ۴۹- رسیدگی به تخلفات انتخاباتی

هیأت‌های اجرایی مکلفند در صورت اطلاع از تخلف در جریان انتخابات، پرونده مواردی که جنبه انتخاباتی دارد را نزد هیأت نظارت بر انتخابات استان و مواردی که جنبه انتظامی دارد را نزد دادسرای انتظامی مرکز یا استان حسب مورد ارسال نماید و کلیه موارد را به اطلاع ستاد انتخابات مرکز برسانند. دادسرای انتظامی موظف است ظرف یک هفته تحقیقات لازم را انجام داده و نتایج را جهت صدور رأی نزد دادگاه بدوی انتظامی ارسال نماید و مرجع مزبور

موظف است ظرف یک هفته اقدام به صدور رأی نماید.

منابع و امور مالی

ماده ۵۰- مقررات مالی و معاملاتی

مقررات مالی و معاملاتی مراکز استانی از جمله سال مالی، نحوه دریافت و پرداخت، چگونگی تنظیم و تصویب بودجه و صورت‌ها و گزارش‌های مالی مراکز استانی و نحوه نظارت بر آنها، انواع معاملات و نحوه انجام آنها، به‌موجب دستورالعملی است که به تصویب رئیس مرکز می‌رسد.

ماده ۵۱- بودجه مراکز استانی

بودجه مراکز استانی مشتمل بر دو بخش منابع و مصارف است که توسط رئیس هیأت مدیره پیش از سال مالی جدید به هیأت مدیره پیشنهاد می‌گردد. هیأت مدیره مکلف است در بودجه سالیانه سهم منابع درآمدی و محل مصرف آن را به نحو دقیق و جزئی مشخص کند. تبصره- در صورتی که به هر علت بودجه سالانه در موعد مقرر تصویب نگردد، هیأت مدیره مکلف به تصویب بودجه چند دوازدهم می‌باشد.

ماده ۵۲- منابع مالی مراکز استانی

منابع مالی مراکز استانی عبارت است از :

الف- درآمدهای عمومی

سهم درآمد حاصل از صدور و تمدید پروانه اعضا؛

درآمد حاصل از نقل و انتقال اعضا مطابق دستورالعمل مربوطه؛

سهم استان از مجموع پنج درصد سهم مرکز از درآمد اعضا موضوع ماده ۳ آئین نامه اجرایی مرکز؛

ب- درآمدهای اختصاصی

درآمد حاصل از ارائه خدمات علمی و آموزشی، از قبیل برگزاری کلاس‌ها و دوره‌های آموزشی، همایش‌ها و سمینارها؛

درآمدهای حاصل از فروش کتب، نشریات و ملزومات مرتبط با حرفه و کالت یا کارشناسی از قبیل وکالت نامه و اقلام مربوطه؛

هدایا و کمک‌های اشخاص و اموال و درآمدهای ناشی از وصایا و موقوفات؛

درآمدهای غیر عملیاتی از قبیل سود ناشی از سپرده‌های بانکی و غیره.

تبصره - دریافت هرگونه کمک و امکانات از اشخاصی که تابعیت غیر ایرانی دارند ممنوع است.

ماده ۵۳- نحوه تخصیص منابع

نحوه تخصیص منابع به مراکز استانی به شرح ذیل است:

الف- تخصیص درآمدهای اختصاصی به صورت صد در صد و با تصویب هیأت مدیره می‌باشد.
ب- تخصیص درآمدهای عمومی توسط مرکز و مبتنی بر گزارش عملکرد هیأت مدیره مرکز استانی مربوطه می‌باشد.

ماده ۵۴- هزینه‌ها

تخصیص منابع مرکز استانی مبتنی بر سرفصل‌های هزینه‌ای ذیل می‌باشد:
هزینه حقوق و دستمزد؛
هزینه‌های عملیاتی؛
ملزومات مصرفی؛
هزینه عمومی و اداری
هزینه‌های مالی؛
سایر هزینه‌های غیر عملیاتی.

ماده ۵۵- صورت‌های مالی

رئیس هیأت مدیره موظف است با هماهنگی مسئول مالی، صورت‌های مالی مرکز استان را مشتمل بر درآمدهای عمومی و اختصاصی و سرفصل‌های هزینه‌ای مطابق دستورالعمل مالی تهیه و به بازرس، حسابرس رسمی، مجمع عمومی و مرکز ارائه کند.

ماده ۵۶- حساب مرکز

کلیه درآمدهای مراکز استانی به حساب مرکز استان، واریز می‌گردد. برداشت از حساب مذکور وفق بند ۱۰ ماده ۲۰ این دستورالعمل می‌باشد.

سایر موارد

ماده ۵۷- سلب عضویت اعضای هیأت مدیره و بازرسان

عضویت اعضای هیأت مدیره و بازرسان در موارد زیر زایل می‌شود:

فوت؛

حجر؛

تودیع پروانه؛

غیبت در چهار جلسه متوالی یا هشت جلسه متناوب در جلسات هیأت مدیره بدون عذر موجه بنا به تشخیص معاونت بازرسی و امور استانها و هیأت مدیره؛
استعفا پس از تصویب هیأت مدیره (در مورد عضو هیأت مدیره) و تأیید مرکز؛
در مورد بازرسان با تشخیص معاونت بازرسی و امور استانها؛
محکومیت قطعی کیفری در جرایم عمدی به مجازات‌های درجه هفت و بالاتر؛
محکومیت قطعی انتظامی درجه ۳ و بالاتر؛

محکومیت به انفصال دائم از خدمات قضایی یا خدمات دولتی و عمومی؛
تغییر محل اقامت و فعالیت از استان مربوطه؛
از دست دادن شرایط موضوع بند «الف» و اجزاء «۱»، «۳»، «۵» و «۶» بند «ب» ماده (۴۰)
به تشخیص مراجع انتظامی یا هیأت تعیین صلاحیت مرکز.
تبصره ۱- رییس هیأت مدیره مکلف است در خصوص بند «۴» دلایل عدم حضور را کتباً
دریافت و ضمیمه صورت جلسه نماید. در هر حال غیبت بیش از چهار ماه هر چند با عذر
موجه به منزله استعفاء است.
تبصره ۲- به منظور رسیدگی به تخلفات اداری و صلاحیت های مدیریتی رئیس و اعضای
هیأت مدیره های استانی کمیسیون بازرسی و نظارت بر هیأت مدیره ها و کمیسیون ها و
کمیته های استانی به ریاست معاونت بازرسی و عضویت معاونت های وکلا و کارشناسان رسمی
مرکز و رؤسای شوراهای عالی و مدیر حفاظت و اطلاعات مرکز تشکیل می گردد. این
کمیسیون می تواند نسبت به سلب عضویت، برکناری رئیس و اعضا و یا انحلال هیأت مدیره
یا سایر تصمیمات مقتضی به این منظور اقدام نماید.
تبصره ۳- جهات زیر عذر موجه محسوب میشود:
ابتلاء خود یا همسر یا اقربای درجه یک به بیماری که مانع از حرکت است؛
فوت همسر یا یکی از اقربا تا درجه دوم از طبقه دوم؛
ابتلا به حوادث مهم از قبیل حریق و امثال آن؛
عدم امکان تردد یا حضور در جلسه به واسطه حوادث قهری مانند طغیان رودخانه و امراض
مسری و سایر اتفاقات خارج از اراده؛
حضور در جلسه دادرسی در صورت عدم امکان جایگزین مطابق قوانین و مقررات.
ماموریت از سوی مرکز
تبصره ۳- در خصوص رئیس هیأت مدیره و بازرسان تشخیص جهات عذر موجه با معاونت
بازرسی و امور استان های مرکز است.

ماده ۵۸- جایگزینی اعضای هیأت مدیره و بازرسان

در صورت سلب عضویت هر یک از اعضای هیأت مدیره یا سلب سمت هر یک از بازرسان،
عضو یا بازرس علی البدل با اولویت تعداد رأی، جایگزین وی می شود. در صورت عدم وجود
عضو علی البدل، فردی که در انتخابات، پس از آخرین منتخب، حائز اکثریت آراء شده جایگزین
می گردد و حکم وی توسط رئیس مرکز صادر می شود.

ماده ۵۹- انتشار گزارش ها و مصوبات

هیأت مدیره هر استان مکلف است پایگاه الکترونیکی مرکز استان را جهت اطلاع رسانی به

اعضا و سایر اموری که در مقررات پیش‌بینی شده، با هماهنگی روابط عمومی مرکز راه‌اندازی نماید. رئیس هیأت مدیره موظف است تمامی گزارش‌ها و مصوبات ذیل را ظرف دو هفته در پایگاه مزبور منتشر و در دسترس عموم قرار دهد.

کلیه مصوبات و صورت‌جلسات مجمع عمومی؛

کلیه مصوبات و صورت‌جلسات هیأت مدیره؛

آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها، بخشنامه‌ها و شیوه‌نامه‌ها و کلیه ابلاغیه‌های مرکز و مکاتباتی که مبنای عمل هیأت مدیره است؛

تعرفه‌ها و نرخ‌های مصوب برای ارائه خدمات، مرجع تصویب آن‌ها و نحوه وصول آن‌ها؛
تبصره ۱- مصوبات و تصمیمات هیأت مدیره در مواردی که تکلیفی جهت اعضا ایجاد می‌نماید، یک هفته پس از انتشار در پایگاه موضوع این ماده لازم الاجرا می‌شود.

تبصره ۲- مرکز استانی با تصویب هیأت مدیره از انتشار برخی از مصوبات که جنبه محرمانه دارد معاف می‌شوند.

ماده ۶۰- مرجع رسیدگی به تخلفات انتظامی و اداری اعضای ارکان مراکز استانی

مرجع تعقیب و رسیدگی به تخلفات انتظامی اعضای هیأت مدیره، بازرسان و دادیار انتظامی مرکز استان دادسرا و دادگاه انتظامی مستقر در مرکز می‌باشد.

تبصره ۱- مرجع تعقیب و رسیدگی به تخلفات اداری اعضای هیأت مدیره‌های استانی و بازرسان، هیأت رسیدگی به تخلفات مستقر در مرکز است.

تبصره ۲- هر یک از اعضای مراکز استانی در صورت کشف تخلف یا سوءاستفاده از موقعیت یا رفتار خلاف شئون حرفه‌ای هر یک از اعضای هیأت مدیره یا بازرسان، می‌توانند مستندات مربوطه را نزد دادسرای انتظامی مرکز ارسال نمایند. در صورت احراز سوء استفاده از موقعیت یا تخلف یا رفتار خلاف شئون حرفه‌ای هر یک از اعضاء هیئت مدیره یا بازرسان، پرونده حسب مورد به دادگاه انتظامی یا واحد بازرسی و امور استان‌ها ارجاع خواهد شد.

شوراهای عالی و کلا و کارشناسان رسمی مرکز

ماده ۶۱- ترکیب شورای عالی

شوراهای عالی و کلا و کارشناسان رسمی مرکز به تفکیک به منظور برنامه‌ریزی، ایجاد هماهنگی و وحدت رویه میان مراکز استانی به ترکیب ذیل تشکیل می‌گردد:

الف- ۱۲ نفر به انتخاب اعضای هیأت مدیره و بازرسان مراکز استانی مربوطه که از این میان ده نفر به عنوان عضو اصلی و دو نفر به عنوان بازرسان انتخاب می‌گردند؛ در زمان ثبت نام نامزدها باید بین عضویت در شورای عالی و بازرسی یک مورد را انتخاب نمایند؛ دو نفر نامزدی که بعد از آخرین عضو اصلی شورای عالی بیشترین آرا را کسب کرده اند به عنوان عضو علی

البدل و یک نفر بعد از آخرین بازرسی نیز به عنوان عضو علی البدل بازرسی انتخاب می گردند
ب- ۳ نفر به انتخاب رئیس مرکز؛

پ- معاونت مربوطه وکلا و کارشناسان رسمی در مرکز به عنوان عضو اصلی و دبیر؛
تبصره ۱- مدت عضویت در شورای عالی ۳ سال می باشد و انتخاب مجدد آن ها به صورت متوالی، تنها برای یک دوره بلامانع است.

تبصره ۲- رئیس شورا توسط رئیس مرکز و به مدت یک سال منصوب می گردد.
تبصره ۲- اولین جلسه شورای عالی، حداکثر پانزده روز پس از انتخاب اعضای موضوع بند «الف» تشکیل می گردد و از بین خود دو نفر را به عنوان نواب رئیس با اکثریت آراء انتخاب می کنند.

تبصره ۳- دو نفر از بازرسین که از بین بازرسان هیئت مدیره ها کاندید شده اند انتخاب و به عنوان بازرسی شورای عالی انتخاب می گردند. بازرس موظف است با همکاری معاونت بازرسی و امور استان های مرکز، نسبت به حسن جریان امور در شورای عالی نظارت کند.

تبصره ۴- جلسات شورا در هر ماه یک بار تشکیل و با حضور ۱۰ نفر از اعضاء رسمیت یافته و تصمیمات آن با رأی اکثریت حاضران اتخاذ می شود. در صورت ضرورت با تشخیص دبیر یا رئیس شورای عالی جلسات فوق العاده تشکیل خواهد شد.

تبصره ۵- دبیر شورا عهده دار دعوت از اعضاء برای تشکیل جلسه، تنظیم دستور جلسات و اداره آن خواهد بود.

ماده ۶۲- انتخابات اعضای شورای عالی

انتخابات اعضای موضوع بند «الف» ماده (۶۲) از طریق پایگاه الکترونیکی مرکز و توسط معاونت بازرسی و امور استان های مرکز برگزار خواهد شد.

تبصره - داوطلبان عضویت در شورای عالی باید پس از اعلام ستاد انتخابات مرکز از طریق مراجعه به پایگاه الکترونیکی مرکز اقدام به ثبت نام نمایند. اسامی نهایی داوطلبان پس از بررسی صلاحیت ها و تایید رئیس مرکز حداقل بیست روز قبل از برگزاری انتخابات از طریق پایگاه مزبور منتشر خواهد شد.

ماده ۶۳- شرایط اعضای شورای عالی

داوطلبان عضویت در شورای عالی باید علاوه بر شرایط اعضای هیأت مدیره و بازرسان مراکز استانی حداقل واجد یکی از شرایط ذیل باشند:

مرتبه علمی دانشیاری و استاد تمامی دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی مورد تایید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛

سابقه تصدی مقامات موضوع ماده ۷۱ قانون مدیریت خدمات کشوری و همپرازان آنها به تشخیص مرکز؛

سابقه تصدی ریاست یا معاونت دادگستری کل استانها؛
سابقه حداقل یک سال ریاست یا نایب رئیسی هیأت مدیره‌های استانی؛
سابقه تصدی معاونت حقوقی در سطح ملی در یکی از نهادها، سازمانها و شرکت‌ها به تشخیص مرکز؛

سابقه تصدی ریاست و دبیر کمیسیونها، گروهها و کمیته‌های کارشناسی مرکز؛
افرادی که خدمات شایسته‌ای به مرکز ارائه داده و واجد سوابق مدیریتی یا حرفه‌ای برجسته ای با تأیید رئیس مرکز باشند.

تبصره ۱- در صورت بروز شرایط زیر عضویت فرد سلب خواهد شد:
فوت، استعفاء، حجر، محکومیت قطعی کیفری در جرایم عمدی به مجازات‌های درجه هفت و بالاتر، محکومیت قطعی انتظامی درجه ۳ و بالاتر، انفصال دائم از خدمات قضایی یا خدمات دولتی و عمومی و عدم صلاحیت هر یک از اعضاء به جهت از دست دادن شرایط قانونی
تبصره ۲- هر یک از اعضای موضوع بند «الف» ماده (۶۲) می‌تواند از عضویت در شورای عالی استعفا دهد و پذیرش استعفای آنها موکول به تصویب شورای عالی و تأیید رئیس مرکز است.

ماده ۶۴- وظایف شورای عالی

وظایف شورای عالی ارائه پیشنهاد در امور زیر می‌باشد:
سیاستگذاری و برنامه‌ریزی در خصوص آزمون‌های سالیانه مرکز و برگزاری آزمون پس از اخذ مجوزهای لازم از رئیس مرکز و هیأت نظارت مرکز؛
ایجاد هماهنگی و رویه واحد در اجرای وظایف مراکز استانی؛
ایجاد وحدت رویه در امور مربوط به وکالت و کارشناسی رسمی؛
نمایندگی مراکز استانی در حمایت از کلیه امور صنفی مربوط به وکالت یا کارشناسی رسمی حسب مورد در سطح ملی؛

تدوین، تنقیح و اصلاح سیاستها، خط‌مشیها، برنامه‌های کوتاه مدت و بلندمدت مرکز در حوزه وکلا و کارشناسان رسمی؛

سیاستگذاری در جهت ارتقای سطح علمی کارآموزان، وکلا و کارشناسان؛
تدوین و تصویب مرامنامه شئون و رفتار حرفه‌ای وکالت یا کارشناسی رسمی؛
سیاستگذاری و ارائه برنامه‌های کلان در جهت حمایت از حقوق صنفی وکلا و کارشناسان؛
ارائه پیشنهاد در خصوص تشکیل و شرح وظایف کمیسیون‌های جدید و یا تلفیق کمیسیونها در مرکز و مراکز استانی مربوطه؛

دریافت نظرات و انتقادات نسبت به مقررات و آیین‌نامه‌های ابلاغی و ارائه پیشنهادات اصلاحی در حوزه قوانین، مقررات، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مرتبط؛
 ارائه سرفصل‌ها و اولویت‌های پژوهشی حوزه‌های ذی‌ربط؛
 تدوین و تصویب نمونه قراردادهای وکالت، حق الوکاله، حق المشاوره و امثال آن.
 ارائه پیشنهاد در خصوص افزایش یا کاهش تعداد حوزه‌های تخصصی وکالت؛
 ارائه پیشنهاد تنسيق و به روزرسانی سرفصل‌های آموزشی حوزه‌های تخصصی وکالت؛
 ارائه پیشنهاد در خصوص افزایش یا کاهش تعداد رشته‌ها و گروه‌های کارشناسی رسمی؛
 ارائه پیشنهاد تنسيق و به روزرسانی فهرست صلاحیت‌ها در رشته‌های کارشناسی رسمی؛
 نمایندگی مرکز در جلسات و همایش‌های ملی مربوط به وکالت و کارشناسی رسمی دادگستری و پیشنهاد نماینده جهت شرکت در مجامع منطقه‌ای و بین‌المللی مربوطه؛
 رسیدگی به اختلافات بین مراکز استانی؛

تبصره ۱- در خصوص بند «۱۶» این ماده در صورتی که دعوت یا عضویت مستقل برای هر یک از مراکز استانی یا ستادی در مجامع مذکور وجود داشته باشد، هر مرکز یا واحد به صورت مستقل نماینده خود را معرفی می‌کند.

تبصره ۲- مصوبات و تصمیمات شورای عالی در چارچوب سیاست‌ها و مقررات مرکز پس از تایید رئیس مرکز، لازم‌الاتباع می‌باشد. مصوبات و تصمیمات مزبور پس از تأیید در پایانه الکترونیکی مرکز منتشر و ظرف پانزده روز پس از انتشار برای تمامی مراکز استانی لازم‌الاجراء است.

تبصره ۳- وظایف و صلاحیت‌های شورای عالی نافی مسئولیت مراکز استانی در انجام وظایف خود نخواهد بود.

تبصره ۴- شورای عالی می‌تواند جهت انجام وظایف مندرج در این ماده نسبت به تشکیل کمیسیون‌های مورد نیاز اقدام نماید. این کمیسیون‌ها نمی‌توانند در موضوعات مرتبط با کمیسیون‌های موجود در مرکز ایجاد شده یا صلاحیت مشابهی داشته باشند. هر کمیسیون دارای ۵ عضو از اعضای فعال مرکز و یک رئیس است که توسط شورای عالی تعیین می‌شوند. دعوت از مشاوران ذی‌صلاح با تایید رئیس شورای عالی جهت حضور در کمیسیون‌ها و عنداللزوم جهت شرکت در برخی از جلسات امکان‌پذیر می‌باشد.

تبصره ۵- اداره امور داخلی شورای عالی همچون حدنصاب آراء، ترکیب کمیسیون‌ها، تعداد غیبت‌ها و غیره بر اساس مصوبات داخلی شورای عالی خواهد بود.

ماده ۶۵- دبیرخانه شورای عالی

دبیرخانه شورای عالی به منظور انجام امور اداری و هماهنگی‌های لازم در معاونت مربوطه

مستقر خواهد بود.

ماده ۶۶- هزینه‌های شورای عالی

عضویت در شورای عالی افتخاری است و بابت عضویت و شرکت در جلسات حق الزحمه ای پرداخت نمی‌شود. چنانچه یکی از اعضاء به تشخیص و تصویب شورای عالی به صورت موظف در این شورا مشغول به کار گردند، با تصویب شورای یادشده و تأیید معاونت توسعه مدیریت و منابع انسانی مرکز حق الزحمه ای متناسب برای دوران اشتغال به آنان پرداخت می‌گردد. تبصره- هزینه‌های جاری شورای عالی در بودجه‌ای که همه ساله توسط شورای مزبور تصویب و به تأیید رئیس مرکز می‌رسد، از محل منابع مرکز تأمین می‌شود. این دستورالعمل به پیشنهاد کمیسیون تدوین قوانین و مقررات مرکز، پس از اخذ نظر از هیأت مدیره‌های مراکز استانی، در تاریخ ۱۰/۰۲/۱۳۹۹ به تصویب رئیس مرکز رسیده و بنا بر پیشنهادات اصلاحی ارائه شده از سوی مراکز استانی، معاونتهای وکلا، کارشناسان رسمی و بازرسی و امور استان‌های مرکز، شورای عالی وکلا و شورای عالی کارشناسان رسمی مرکز در تاریخ ۲۰/۰۴/۱۴۰۰ اصلاح شده است؛ مشتمل بر ۶۶ ماده و ۸۸ تبصره و از تاریخ ابلاغ لازم الاجراست.

فصل ۴

منتخب قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری

(مصوب ۱۳۸۱/۰۱/۱۸)

ماده ۱۸

در تمامی مواردی که رجوع به کارشناسی لازم باشد به استثنای مواردی که در قوانین و مقررات جاری کشور به گونه دیگری برای وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، شرکتهای دولتی، نهادهای عمومی غیر دولتی و سایر دستگاههای دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام یا ذکر صریح نام می‌باشد، تعیین تکلیف شده است و یا مواردی که تابع قوانین و مقررات خاص می‌باشد، دستگاههای یاد شده در این ماده باید از وجود کارشناسان رسمی استفاده نمایند.

تبصره ۱- ارجاع امر کارشناسی از ناحیه مراجع قضائی به کارشناس، تابع قانون آیین دادرسی می‌باشد.

تبصره ۲- کارشناسان رسمی مکلفند در امور ارجاعی در صورت وجود جهات رد، موضوع را به طور کتبی اعلام و از مبادرت به کارشناسی امتناع نمایند، در غیر این صورت متخلف محسوب و به مجازات انتظامی موضوع این قانون محکوم می‌شوند. جهات رد کارشناس رسمی همان جهات رد دادرسی مندرج در قانون آیین دادرسی مدنی می‌باشد.

ماده ۱۹

اظهار نظر کارشناسی باید مستدل و صریح باشد و کارشناسان رسمی مکلفند نکات و توضیحاتی که برای تبیین نظریه ضروری است و یا توسط شورای عالی کارشناسان مشخص می‌گردد به طور کامل در آن منعکس نمایند. کارشناس رسمی موظف است در حدود صلاحیت خود نظر کارشناسی را به طور کتبی و در مهلت مقرر به مراجع ذی‌ربط تسلیم و نسخه‌ای از آن را تا مدت حداقل پنج سال بعد از تاریخ تسلیم نگهداری نماید.

تبصره- در مواردی که انجام معاملات مستلزم تعیین قیمت عادلانه روز از طرف کارشناس رسمی است، نظریه اعلام شده حداکثر تا شش ماه از تاریخ صدور معتبر خواهد بود.

ماده ۲۲

هرگاه تخلف کارشناس رسمی عنوان یکی از جرائم مندرج در قوانین را داشته باشد، دادرسی انتظامی کانون مربوط مکلف است مراتب را برای رسیدگی به جنبه جزائی آن در اسرع وقت به مراجع قضائی صالح اعلام دارد و چنانچه علاوه بر جرائم مزبور تخلف انتظامی داشته باشد، مطابق این قانون و آیین‌نامه‌های آن به تخلف انتظامی رسیدگی و اقدام لازم معمول دارد. تصمیم مراجع قضائی مزبور مانع اجرای مجازاتهای انتظامی کارشناسان رسمی نخواهد بود.

ماده ۲۳

مرجع رسیدگی به تخلفات انتظامی کلیه کارشناسان هر استان، دادگاه انتظامی مربوطه می‌باشد. اعضای دادگاه به شرح زیر برای مدت چهار سال انتخاب می‌گردند:

- ۱- یک نفر حقوقدان که حداقل ده سال سابقه کار داشته باشد به انتخاب رئیس قوه قضائیه.
 - ۲- رئیس هیأت مدیره کانون مربوطه یا یکی از اعضای هیأت مدیره به انتخاب رئیس کانون.
 - ۳- یک نفر کارشناس رسمی در رشته مربوط به انتخاب رئیس کانون مربوطه.
- تبصره ۱-** ریاست دادگاه با عضو حقوقدان خواهد بود.

تبصره ۲- چنانچه نیاز به شعبه یا شعب دیگر دادگاه باشد با درخواست کانون مربوطه و تصویب رئیس قوه قضائیه تشکیل خواهد شد. ارجاع پرونده به شعبه یا شعب به عهده رئیس شعبه اول خواهد بود.

تبصره ۳- تصمیمات اتخاذ شده از سوی دادگاه انتظامی با اکثریت آراء معتبر و انشای رأی توسط یکی از اعضاء اکثریت و ابلاغ آن توسط رئیس دادگاه صورت خواهد گرفت.

تبصره ۴- تصمیمات دادگاه انتظامی از جانب هیأت مدیره کانون مربوطه و از طرف محکوم علیه ظرف یک ماه پس از ابلاغ قابل تجدیدنظرخواهی است.

تبصره ۵- تصمیمات دادگاه انتظامی و دادرسی‌های انتظامی در مورد کارشناسان رسمی به وسیله پست سفارشی به نشانی مندرج در پرونده عضویت کانون ابلاغ می‌شود و هرگاه کارشناس رسمی تغییر نشانی خود را کتباً اعلام ننموده باشد آخرین نشانی موجود در پرونده معتبر خواهد بود.

تبصره ۶- موارد رد اعضای دادگاه انتظامی همان موارد رد دادرسان می‌باشد، در صورت وجود جهات رد فرد دیگری به ترتیب گفته شده در همین ماده تعیین خواهد شد.

تبصره ۷- هرگاه رسیدگی به شکایت انتظامی در امور کارشناسی مستلزم انجام کارشناسی مجدد توسط سایر اعضای کانون کارشناسان رسمی باشد، پرداخت دستمزد کارشناسی طبق تعرفه قانونی به عهده شاکی می‌باشد.

ماده ۲۴

مرجع تجدیدنظر نسبت به آرای قابل تجدیدنظر، دادگاه تجدیدنظر کارشناسان رسمی می‌باشد که در تهران مستقر می‌گردد و اعضای آن به شرح ذیل انتخاب می‌گردند:

الف- یک نفر حقوقدان با ده سال سابقه کار به انتخاب رئیس قوه قضائیه.

ب- رئیس شورای عالی کارشناسان یا نماینده وی.

ج- یک نفر کارشناس در رشته مربوطه به انتخاب شورای عالی کارشناسان.

ماده ۲۵

هرگاه رئیس قوه قضائیه یا وزیر دادگستری و یا سه نفر از اعضای هیأت مدیره هر کانون استان (در مورد کارشناسان کانون مربوطه) از سوءرفتار و یا اعمال منافی با شئون و حیثیت کارشناسی کارشناسان رسمی اطلاع حاصل کنند، می‌توانند با ارائه ادله خود از دادگاه انتظامی تعلیق موقت او را تا صدور حکم قطعی بخواهند در این صورت دادگاه مزبور خارج از نوبت این درخواست را رسیدگی و مستند به دلایل ابرازی، رأی مقتضی صادر می‌کند.

دادسرای انتظامی کانون مربوطه مکلف است ظرف مدت سه ماه از تاریخ وصول حکم تعلیق موقت، نسبت به اتهامات وارده به کارشناسان مذکور رسیدگی و پرونده را جهت صدور رأی به دادگاه انتظامی ارسال دارد.

تبصره- مرجع رسیدگی به تجدید نظر خواهی همان مرجع معین شده در ماده (۲۴) این قانون برای تجدیدنظر می‌باشد.

ماده ۲۶

تخلفات و مجازاتهای انتظامی به قرار ذیل است :

الف- تخلفات :

- ۱- عدم حضور در مراجع صالحه در وقت مقرر بدون عذر موجه.
- ۲- توسل به معاذیری که خلاف بودن آنها بعداً ثابت شود.
- ۳- مسامحه و سهل‌انگاری در اظهارنظر، هرچند مؤثر در تصمیمات مراجع صلاحیت‌دار باشد یا نباشد.
- ۴- تسلیم اسناد و مدارک به اشخاصی که قانوناً حق دریافت آن را ندارند و یا امتناع از تسلیم آنها به اشخاصی که حق دریافت دارند.
- ۵- سوء رفتار و اعمال خلاف شئونات شغلی.
- ۶- نقض قوانین و مقررات در اظهارنظر کارشناسی.
- ۷- انجام کارشناسی و اظهارنظر با وجود جهات رد قانونی.

- ۸- انجام کارشناسی و اظهارنظر در اموری که خارج از صلاحیت کارشناس است.
- ۹- انجام کارشناسی و اظهارنظر برخلاف واقع و تبانی.
- ۱۰- انجام کارشناسی و اظهارنظر با پروانه‌ای که اعتبار آن منقضی شده باشد.
- ۱۱- افشاء اسرار و اسناد محرمانه.
- ۱۲- اخذ وجه یا مال یا قبول خدمت مازاد بر تعرفه دستمزد و هزینه مقرر در قوانین یا دستورات مراجع صلاحیتدار.
- ۱۳- انجام کارشناسی و اظهارنظر در زمان تعلیق، محرومیت از حقوق اجتماعی و یا اثبات فقد شرایط موضوع ماده (۱۵) این قانون.

ماده ۲۹

دستمزد کارشناسی رسمی طبق تعرفه‌ای است که با پیشنهاد شورای عالی کارشناسان به تصویب رئیس قوه قضائیه خواهد رسید و هر دو سال یک بار قابل تجدیدنظر می‌باشد. قضات دادگاهها در مورد دستمزد کارشناسی مطابق ماده (۲۶۴) قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹، ۱، ۲۱ اقدام خواهند کرد.

تبصره- ضوابط تعیین هزینه‌های خدمات کارشناسی به پیشنهاد شورای عالی کارشناسان و تصویب رئیس قوه قضائیه مشخص خواهد شد و پرداخت آن برعهده متقاضی است.

ماده ۳۳

کارشناسانی که مستخدم شاغل دولت یا مؤسسات دولتی یا شرکتهای دولتی و وابسته به دولت یا شهرداریها یا سایر نهادهای عمومی غیر دولتی و یا سایر شرکتهای دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام یا ذکر صریح نام است، می‌باشند، نمی‌توانند در دعاوی و سایر امور مستلزم امر کارشناسی رسمی که مربوط به دستگاه متبوع آنهاست به عنوان کارشناس رسمی مداخله و اظهارنظر کنند مگر اینکه در آن رشته کارشناس رسمی دیگری وجود نداشته و یا مرضی‌الطرفین باشند یا آنکه کارمند مذکور طبق مقررات مربوط به آن دستگاه قانوناً ملزم به اظهار نظر باشد. هیچ‌کدام از مراجع قضائی و ادارات دادگستری و ثبت اسناد و املاک نمی‌توانند امر کارشناسی رسمی را به کارشناسانی که کارمند شاغل قضائی یا اداری دادگستری یا ثبت اسناد و املاک می‌باشند ارجاع کنند مگر اینکه در آن رشته جز قاضی و یا کارمند شاغل، کارشناس دیگری وجود نداشته باشد.

ماده ۳۶

در هر یک از رشته‌های کارشناسی که اظهارنظر کارشناس رسمی نسبت به موضوع ارجاع شده لزوماً محتاج به کسب اطلاعاتی است که تنها در اختیار وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی،

شرکتهای دولتی و وابسته به دولت، نهادهای عمومی غیر دولتی و سایر شرکتهای دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام یا ذکر صریح نام است، می‌باشد، کارشناس مذکور مکلف به مراجعه به دستگاه یا دستگاههای ذی‌ربط بوده و دستگاه یادستگاههای یاد شده نیز موظف به در اختیار گذاشتن اطلاعات مورد نیاز برای اظهارنظر کارشناسی رسمی می‌باشند.

تبصره- اطلاعات طبقه‌بندی شده و غیرقابل انتشار دستگاههای مورد اشاره در این ماده از حکم مذکور مستثنی می‌باشد و طبق مقررات قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹،۱،۲۱ در اختیار کارشناس ذی‌ربط قرار خواهد گرفت.

کارشناس مزبور تنها این اطلاعات را در حیطه وظایف و مسؤولیتهای خود در رابطه با امر ارجاع شده اعمال خواهد کرد و به کارگیری و یا افشای آن در غیر مورد مذکور ممنوع است در غیر این صورت مشمول قانون مجازات انتشار و افشای اسناد محرمانه و سری دولتی - مصوب ۱۳۵۳،۱۱،۲۹ - در قسمتهای ذی‌ربط آن خواهد بود.

ماده ۳۷

هرگاه کارشناس رسمی با سوء نیت ضمن اظهار عقیده در امر کارشناسی برخلاف واقع چیزی بنویسد و یا در اظهار عقیده کتبی خود راجع به امر کیفری و یا حقوقی تمام مآوقع را ذکر نکند و یا برخلاف واقع چیزی ذکر کرده باشد جاعل در اسناد رسمی محسوب می‌گردد و همچنین هرگاه کارشناس رسمی در چیزی که برای آزمایش در دسترس او گذاشته شده با سوء نیت تغییر بدهد به مجازاتهای مقرر در قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شود و اگر گزارش خلاف واقع و اقدامات کارشناس رسمی در حکم دادگاه مؤثر واقع شده باشد کارشناس مذکور به حداکثر مجازات تعیین شده محکوم خواهد شد. حکم یاد شده در مورد خبرگان محلی نیز لازم‌الرعایه می‌باشد.

ماده ۳۸

صدور پروانه برای کارشناسان رسمی فقط برای یک رشته کارشناسی مجاز است.

فصل ۵

منتخب آیین نامه اجرایی قانون کارشناسان رسمی دادگستری (مصوب ۱۳۸۱/۰۷/۲۸)

دادسرا و دادگاههای انتظامی

ماده ۵۹

شکایت از تخلفات کارشناس رسمی باید کتبی و با امضای شاکی بوده و حاوی مشخصات زیرباشد:

الف- نام و نشانی شاکی.

ب- موضوع شکایت با تصویر گزارش کارشناس و ذکر مدارک مورد استناد. شکایت در دفتر کانون مربوط ثبت می شود و هیأت مدیره کانون عندالاقضاء شکایت را جهت رسیدگی و اظهارنظر به دادسرای انتظامی کانون کارشناسان رسمی ارسال می نماید.

ماده ۶۰

در صورتی که دادسرای انتظامی پس از اقدامات اولیه و بررسی و تفهیم اتهام به تعقیب کارشناس معتقد باشد، کیفرخواست صادر و ضمن ارسال به دادگاه انتظامی کانون کارشناسان رسمی، یک نسخه از آن را ظرف مهلت ده روز از طریق کانون مربوط به وسیله پست سفارشی پیشتاز به کارشناس ابلاغ می نماید. کارشناس می تواند ظرف مهلت یک ماه از تاریخ ابلاغ پاسخ خود را کتباً از طریق دفتر کانون و یا مستقیماً به دفتر دادگاه انتظامی تسلیم نماید.

ماده ۶۱

در صورتی که دادسرا یا دادگاههای انتظامی کانون حضور شاکی یا کارشناس را برای ادای توضیحات و کشف حقیقت لازم بدانند حسب مورد احضاریه صادر می نمایند. عدم حضور در وقت مقرر بدون عذر موجه مانع از رسیدگی و اتخاذ تصمیم نخواهد بود.

ماده ۶۲

عذر موجه برای کارشناس علاوه بر مقررات مندرج در ماده (۴۱) قانون آیین دادرسی مدنی شامل دعوت دادگاهها و مراجع قانونی دیگر جهت قرار کارشناسی یا ادای توضیحات نزد مراجع مذکور نیز می باشد.

ماده ۶۳

دادگاههای انتظامی پس از وصول پاسخ کارشناس یا انقضای مهلت های مذکور در ماده (۵۹) وقت رسیدگی تعیین می کنند و از طریق دفتر دادگاه به اطلاع دادسرای انتظامی و کارشناس ریاست کانون مربوط و در مورد دعاوی تجدیدنظر به شورای عالی جهت معرفی دیگر اعضای

دادگاه خواهند رساند. اعضای معرفی شده در هر پرونده تا پایان رسیدگی و صدور رأی قابل تعویض نخواهند بود.

عدم حضور کارشناس یا معاون دادسرای انتظامی مانع رسیدگی و صدور حکم نخواهد بود.

ماده ۶۴

چنانچه به نظر شورای عالی نیاز به شعبه یا شعب دیگر تجدیدنظر انتظامی باشد، با درخواست رییس شورای مزبور و تصویب رییس قوه قضاییه تشکیل خواهد شد. ارجاع پرونده به شعبه یا شعب تجدیدنظر به عهده رییس شعبه اول تجدیدنظر است.

ماده ۶۵

در صورتی که مراجع قضایی از کارشناسان تخلفی مشاهده نمایند که قابل تعقیب در دادگاه انتظامی باشد مراتب را کتباً به کانون مربوط اطلاع می‌دهند. هرگاه کانون موضوع را قابل تعقیب تشخیص دهد پرونده را جهت رسیدگی به دادسرای انتظامی کانون ارجاع می‌نماید و چنانچه معتقد به تعقیب نباشد مراتب را به مرجع مذکور اطلاع می‌دهد. در صورتی که نظر کانون مورد پذیرش مرجع قضایی قرار نگیرد رأساً جهت رسیدگی به دادسرای انتظامی کانون ارجاع می‌نماید.

ماده ۶۶

مراجع قضایی رسیدگی کننده به شکایات علیه کارشناسان رسمی چنانچه عمل انتسابی را جرم ندانند لکن موضوع را منطبق با یکی از تخلفات مندرج در ماده (۲۶) قانون تشخیص دهند پرونده را با صدور قرار مقتضی جهت رسیدگی به دادسرای انتظامی کانون مربوط ارسال خواهند نمود.

ماده ۶۷

کلیه شکایات واصله علیه اعضای هیأت مدیره، دادستان و بازرسان کانونها به شورای عالی ارسال می‌گردد. شورای عالی موظف است موضوع را ضمن بررسی‌های لازم عندالاقضاء با سوابق امر در اجرای بند (ط) ماده (۷) قانون جهت رسیدگی و اتخاذ تصمیم به دادسرای انتظامی قضات ارسال نماید.

ماده ۶۸

دادستان انتظامی هر کانون مکلف است دو برابر دادیاران مورد نیاز را از بین کارشناسان رسمی آن کانون انتخاب و معرفی نماید. هیأت مدیره کانون مربوط دادیاران مورد نیاز را تأیید و جهت صدور حکم انتصاب به دادستان انتظامی معرفی می‌کند.

تبصره- دادستان انتظامی کانون می‌تواند افرادی را از بین حقوقدانان پس از تأمین بودجه آنان از طریق هیأت مدیره و مجمع عمومی به عنوان معاون دادستان انتخاب و ابلاغ لازم صادر نماید.

ماده ۶۹

در صورتی که مراجع قضایی و انتظامی وزارتخانه‌ها، ادارات، سازمانها، مؤسسات و شرکتهای دولتی و وابسته به دولت، بانکها، نهادها، بنیادها، شهرداریها و اشخاص حقیقی و حقوقی، کارشناس رسمی از کانونها خواسته باشند مکلفند دستمزد کارشناسی را در امور ارجاعی به حساب کانون یا نمایندگی کانون مربوط واریز نمایند تا پس از کسر پنج درصد (۵٪) سهم کانون و سایر کسورات قانونی مابقی به کارشناس پرداخت گردد.

تبصره ۱- در صورتی که به هر علت حق الزحمه کارشناسی در صندوق کانون تودیع نگردید مراجع مذکور در این ماده مکلفند پنج درصد (۵٪) سهم کانون را کسر و در وجه کانون واریز و به اطلاع کانون یا نمایندگی کانون مربوط برسانند.

کارشناسان نیز موظفند فهرست پنج درصد (۵٪) وجوه مکسوره از حق الزحمه کارشناسی‌های خود را به اطلاع کانون برسانند.

تبصره ۲- کارشناسان متخلف از مفاد این ماده در حکم مرتکبان خلاف شئون شغلی مصرح در بند (ه-) ماده (۲۶) قانون بوده و تحت تعقیب قانونی قرار خواهند گرفت.

ماده ۷۰

در تخلفات انتظامی که دو سال از تاریخ وقوع آن منقضی گردیده و تعقیب نشده باشد و یا دو سال از تاریخ آخرین اقدام انتظامی آن گذشته و منتهی به صدور حکم نشده، تعقیب موقوف خواهد شد. (توضیح: طبق رای دیوان عدالت اداری، این ماده ابطال گردید)

فصل ۶

منتخب قوانین کارشناس رسمی، در قانون آیین دادرسی مدنی و قانون مدنی^۱

بهای خواسته

ماده ۶۳

چنانچه نسبت به بهای خواسته بین اصحاب دعوا اختلاف حاصل شود و اختلاف مؤثر در مراحل بعدی رسیدگی باشد، دادگاه قبل از شروع رسیدگی با جلب نظر کارشناس، بهای خواسته را تعیین خواهد کرد.

ایرادات و موانع رسیدگی

ماده ۹۱

دادرس در موارد زیر باید از رسیدگی امتناع نموده و طرفین دعوا نیز می‌توانند او را رد کنند.

الف- قرابت نسبی یا سببی تا درجه سوم از هر طبقه بین دادرس با یکی از اصحاب دعوا وجود داشته باشد.

ب- دادرس قیم یا مخدوم یکی از طرفین باشد و یا یکی از طرفین مباشر یا متکفل امور دادرس یا همسر او باشد.

ج- دادرس یا همسر یا فرزند او، وارث یکی از اصحاب دعوا باشد.

د- دادرس سابقاً در موضوع دعوای اقامه شده به عنوان دادرس یا داور یا کارشناس یا گواه اظهارنظر کرده باشد.

ه- بین دادرس و یکی از طرفین و یا همسر یا فرزند او دعوای حقوقی یا جزایی مطرح باشد و یا در سابق مطرح بوده و از تاریخ صدور حکم قطعی دو سال نگذشته باشد.

و- دادرس یا همسر یا فرزند او دارای نفع شخصی در موضوع مطروح باشند.

ماده ۹۲

در مورد ماده (۹۱) دادرس پس از صدور قرار امتناع از رسیدگی با ذکر جهت، رسیدگی نسبت به مورد را به دادرس یا دادرسان دیگر دادگاه محول می‌نماید.

چنانچه دادگاه فاقد دادرس به تعداد کافی باشد، پرونده را برای تکمیل دادرسان یا ارجاع به شعبه دیگر نزد رئیس شعبه اول ارسال می‌دارد و در صورتی که دادگاه فاقد شعبه دیگر باشد، پرونده را به نزدیکترین دادگاه هم‌عرض ارسال می‌نماید.

۱. این فصل شامل موادی از قانون آیین دادرسی مدنی است که در آنها به کارشناس رسمی اشاره شده است. به همین دلیل شماره مواد و سرفصل‌ها پراکند است.

تأمین دلیل و اظهارنامه

ماده ۱۴۹

در مواردی که اشخاص ذی‌نفع احتمال دهند که در آینده استفاده از دلایل و مدارک دعوی آنان از قبیل تحقیق محلی و کسب اطلاع از مطلعین و استعلام نظر کارشناسان یا دفاتر تجاری یا استفاده از قرائن و امارات موجود در محل و یا دلایلی که نزد طرف دعوا یا دیگری است، متعذر یا متعسر خواهد شد، می‌توانند از دادگاه درخواست تأمین آنها را بنمایند. مقصود از تأمین در این موارد فقط ملاحظه و صورت‌برداری از این‌گونه دلایل است.

مبحث اول - تأمین دلیل

ماده ۱۵۰ - درخواست تأمین دلیل ممکن است در هنگام دادرسی و یا قبل از اقامه دعوا باشد.

ماده ۱۵۱ - درخواست تأمین دلیل چه کتبی یا شفاهی باید حاوی نکات زیر باشد:

۱- مشخصات درخواست‌کننده و طرف او

۲- موضوع دعوی که برای اثبات آن درخواست تأمین دلیل می‌شود.

۳- اوضاع و احوالی که موجب درخواست تأمین دلیل شده است.

ماده ۱۵۲ - دادگاه طرف مقابل را برای تأمین دلیل احضار می‌نماید ولی عدم حضور او مانع از تأمین دلیل نیست. در اموری که فوریت داشته باشد دادگاه بدون احضار طرف، اقدام به تأمین دلیل می‌نماید.

ماده ۱۵۳ - دادگاه می‌تواند تأمین دلیل را به دادرس علی‌البدل یا مدیر دفتر دادگاه ارجاع دهد مگر در مواردی که فقط تأمین دلیل مبنای حکم دادگاه قرار گیرد در این صورت قاضی صادرکننده رأی باید شخصاً اقدام نماید یا گزارش تأمین دلیل موجب وثوق دادگاه باشد.

ماده ۱۵۴ - در صورتی که تعیین طرف مقابل برای درخواست‌کننده تأمین دلیل ممکن نباشد، درخواست تأمین دلیل بدون تعیین طرف پذیرفته و به جریان گذاشته خواهد شد.

ماده ۱۵۵ - تأمین دلیل برای حفظ آن است و تشخیص درجه ارزش آن در موارد استفاده، با دادگاه می‌باشد.

فصل دهم - رسیدگی به دلایل مبحث اول - کلیات

ماده ۱۹۴ - دلیل عبارت از امری است که اصحاب دعوا برای اثبات یا دفاع از دعوا به آن استناد می‌نمایند.

اسناد

رسیدگی به صحت و اصالت سند

ماده ۲۲۶

دادگاه موظف است در صورت ضرورت، دقت در سند، تطبیق خط، امضا، اثر انگشت یا مهر سند را

به کارشناس رسمی یا اداره تشخیص هویت و پلیس بین‌الملل که مورد وثوق دادگاه باشند، ارجاع نماید. اداره تشخیص هویت و پلیس بین‌الملل، هنگام اعلام نظر به دادگاه ارجاع کننده، باید هویت و مشخصات کسی را که در اعلام نظر دخالت مستقیم داشته است معرفی نماید. شخص یادشده از جهت مسؤولیت و نیز مواردرد، در حکم کارشناس رسمی می‌باشد.

رجوع به کارشناس

ماده ۲۵۷

دادگاه می‌تواند راساً یا به درخواست هر یک از اصحاب دعوا قرار ارجاع امر به کارشناس را صادر نماید. در قرار دادگاه، موضوعی که نظر کارشناس نسبت به آن لازم است و نیز مدتی که کارشناس باید اظهار عقیده کند، تعیین می‌گردد.

ماده ۲۵۸

دادگاه باید کارشناس مورد وثوق را از بین کسانی که دارای صلاحیت در رشته مربوط به موضوع است، انتخاب نماید و در صورت تعدد آنها، به قید قرعه انتخاب می‌شود. در صورت لزوم تعدد کارشناسان، عده منتخبین باید فرد باشد تا در صورت اختلاف نظر، نظر اکثریت ملاک عمل قرار گیرد. تبصره - اعتبار نظر اکثریت در صورتی است که کارشناسان از نظر تخصص با هم مساوی باشند.

ماده ۲۵۹

ایداع دستمزد کارشناس به عهده متقاضی است و هرگاه ظرف مدت یک هفته از تاریخ ابلاغ آنرا پرداخت نکند، کارشناسی از عداد دلایل وی خارج می‌شود. هرگاه قرار کارشناسی به نظر دادگاه باشد و دادگاه نیز نتواند بدون انجام کارشناسی انشاء رأی نماید، پرداخت دستمزد کارشناسی در مرحله بدوی به عهده خواهان و در مرحله تجدیدنظر به عهده تجدیدنظر خواه است، در صورتی که در مرحله بدوی دادگاه نتواند بدون نظر کارشناس حتی با سوگند نیز حکم صادر نماید، دادخواست ابطال می‌گردد و اگر در مرحله تجدیدنظر باشد تجدید نظرخواهی متوقف ولی مانع اجرای حکم بدوی نخواهد بود.

ماده ۲۶۰

پس از صدور قرار کارشناسی و انتخاب کارشناس و ایداع دستمزد، دادگاه به کارشناس اخطار می‌کند که ظرف مهلت تعیین شده در قرار کارشناسی، نظر خود را تقدیم نماید. وصول نظر کارشناس به طرفین ابلاغ خواهد شد، طرفین می‌توانند ظرف یک هفته از تاریخ ابلاغ به دفتر دادگاه مراجعه کنند و با ملاحظه نظر کارشناس چنانچه مطلبی دارند نفیاً" یا اثباتاً بطور کتبی اظهار نمایند. پس از انقضای مدت یادشده، دادگاه پرونده را ملاحظه و در صورت آماده بودن، مبادرت به انشای رأی می‌نماید.

ماده ۲۶۱

کارشناس مکلف به قبول امر کارشناسی که از دادگاه به او ارجاع شده می‌باشد، مگر این که دارای عذری باشد که به تشخیص دادگاه موجه شناخته شود، در این صورت باید قبل از مباشرت به کارشناسی مراتب را به طور کتبی به دادگاه اعلام دارد. موارد معذور بودن کارشناس همان موارد معذور بودن دادرسی است.

ماده ۲۶۲

کارشناس باید در مدت مقرر نظر خود را کتباً تقدیم دارد، مگر این که موضوع از اموری باشد که اظهار نظر در آن مدت میسر نباشد. در این صورت به تقاضای کارشناس دادگاه مهلت مناسب دیگری تعیین و به کارشناس و طرفین اعلام می‌کند. در هر حال اظهار نظر کارشناس باید صریح و موجه باشد. هرگاه کارشناس ظرف مدت معین نظر خود را کتباً تقدیم دادگاه ننماید، کارشناس دیگری تعیین می‌شود. چنانچه قبل از انتخاب یا اخطار به کارشناس دیگر نظر کارشناس به دادگاه واصل شود، دادگاه به آن ترتیب اثر می‌دهد و تخلف کارشناس را به مرجع صلاحیت‌دار اعلام می‌دارد.

ماده ۲۶۳

در صورت لزوم تکمیل تحقیقات یا اخذ توضیح از کارشناس، دادگاه موارد تکمیل و توضیح را در صورت مجلس منعکس و به کارشناس اعلام و کارشناس را برای ادای توضیح دعوت می‌نماید. در صورت عدم حضور، کارشناس جلب خواهد شد. هرگاه پس از اخذ توضیحات، دادگاه کارشناسی را ناقص تشخیص دهد، قرار تکمیل آن را صادر و به همان کارشناس یا کارشناس دیگر محول می‌نماید.

ماده ۲۶۴

دادگاه حق الزحمه کارشناس را با رعایت کمیت و کیفیت و ارزش کار تعیین می‌کند. هرگاه بعد از اظهار نظر کارشناس معلوم گردد که حق الزحمه تعیین شده متناسب نبوده است، مقدار آن را به‌طور قطعی تعیین و دستور وصول آن را می‌دهد.

ماده ۲۶۵

در صورتی که نظر کارشناس با اوضاع و احوال محقق و معلوم مورد کارشناسی مطابقت نداشته باشد، دادگاه به آن ترتیب اثر نخواهد داد.

ماده ۲۶۶

اگر یکی از کارشناسان در موقع رسیدگی و مشاوره حاضر بوده ولی بدون عذر موجه از اظهار نظر یا حضور در جلسه یا امضا امتناع نماید، نظر اکثریت کارشناسانی که از حیث تخصص با هم مساوی باشند ملاک عمل خواهد بود. عدم حضور کارشناس یا امتناعش از اظهار نظر یا امضای رأی، باید از طرف کارشناسان دیگر تصدیق و به امضاء برسد.

ماده ۲۶۷

هرگاه یکی از اصحاب دعوا از تخلف کارشناس متضرر شده باشد در صورتیکه تخلف کارشناس سبب اصلی در ایجاد خسارات به متضرر باشد می‌تواند از کارشناس مطالبه ضرر نماید. ضرر و زیان ناشی از عدم‌النفع قابل مطالبه نیست.

ماده ۲۶۸

طرفین دعوا در هر مورد که قرار رجوع به کارشناس صادر می‌شود، می‌توانند قبل از اقدام کارشناس یا کارشناسان منتخب، کارشناس یا کارشناسان دیگری را با تراضی، انتخاب و به دادگاه معرفی نمایند. در این صورت کارشناس مرضی‌الطرفین به جای کارشناس منتخب دادگاه برای اجرای قرار کارشناسی

اقدام خواهد کرد. کارشناسی که به تراضی انتخاب می‌شود ممکن است غیر از کارشناس رسمی باشد.

ماده ۲۶۹

اگر لازم باشد که تحقیقات کارشناسی در خارج از مقر دادگاه رسیدگی کننده اجرا شود و طرفین کارشناس را با تراضی تعیین نکرده باشند، دادگاه می‌تواند انتخاب کارشناس را به طریق قرعه به دادگاهی که تحقیقات در مقر آن دادگاه اجراء می‌شود واگذار نماید.

تجدیدنظر

آرای قابل تجدیدنظر

ماده ۳۳۱

احکام زیر قابل درخواست تجدیدنظر می‌باشد:

الف- در دعوی مالی که خواسته یا ارزش آن از سه میلیون (۳ ۰۰۰ ۰۰۰) ریال متجاوز باشد.

ب- کلیه احکام صادره در دعوی غیرمالی.

ج- حکم راجع به متفرعات دعوا در صورتی که حکم راجع به اصل دعوا قابل تجدیدنظر باشد.

تبصره- احکام مستند به اقرار در دادگاه یا مستند به رأی یک یا چند نفر کارشناس که طرفین کتباً رأی آنان را قاطع دعوا قرار داده باشند قابل درخواست تجدیدنظر نیست مگر در خصوص صلاحیت دادگاه یا قاضی صادرکننده رأی.

فرجام خواهی

فرجام خواهی در امور مدنی

ماده ۳۶۹

احکام زیر اگرچه از مصادیق بندهای (الف) در دو ماده قبل باشد حسب مورد قابل رسیدگی فرجامی نخواهد بود:

۱- احکام مستند به اقرار قاطع دعوا در دادگاه.

۲- احکام مستند به نظریه یک یا چند نفر کارشناس که طرفین به طور کتبی رأی آنها را قاطع دعوا قرار داده باشند.

۳- احکام مستند به سوگند که قاطع دعوا باشد.

۴- احکامی که طرفین حق فرجام خواهی خود را نسبت به آن ساقط کرده باشند.

۵- احکامی که ضمن یا بعد از رسیدگی به دعوی اصلی راجع به متفرعات آن صادر می‌شود، در صورتی که حکم راجع به اصل دعوا قابل رسیدگی فرجامی نباشد.

۶- احکامی که به موجب قوانین خاص غیر قابل فرجام خواهی است.

داوری

ماده ۴۷۶

طرفین باید اسناد و مدارک خود را به داوران تسلیم نمایند. داوران نیز می‌توانند توضیحات لازم را از آنان بخواهند و اگر برای اتخاذ تصمیم جلب نظر کارشناس ضروری باشد، کارشناس انتخاب نمایند.

مطالبه خسارت و اجبار به انجام تعهد

خسارات

ماده ۵۱۹

خسارات دادرسی عبارتست از هزینه دادرسی و حق الوکاله وکیل و هزینه‌های دیگری که به‌طور مستقیم مربوط به دادرسی و برای اثبات دعوا یا دفاع لازم بوده است از قبیل حق الزحمه کارشناسی و هزینه تحقیقات محلی.

موادی از قانون مدنی

ماده ۱۲

مال غیرمنقول آن است که از محلی به محل دیگر نتوان نقل نمود اعم از اینکه استقرار آن ذاتی باشد یا به واسطه عمل انسان به نحوی که نقل آن مستلزم خرابی یا نقص خود مال یا محل آن شود

ماده ۱۹

اشیائی که نقل آن از محلی به محل دیگر ممکن باشد بدون اینکه به خود یا محل آن خرابی وارد آید منقول است

ماده ۲۲

مصالح بنائی از قبیل سنگ و آجر و غیره که برای بنائی تهیه شده یا به واسطه خرابی از بنا جدا شده باشد مادامی که در بنا بکار نرفته داخل منقول است.

ماده ۲۲۱

اگر کسی تعهد اقدام به امری را بکند یا تعهد نماید که از انجام امری خودداری کند در صورت تخلف مسئول خسارت طرف مقابل است مشروط بر اینکه جبران خسارت تصریح شده و تعهد عرفا به منزله تصریح باشد و یا برحسب قانون موجب ضمان باشد.

ماده ۲۲۲

در صورت عدم ایفاء تعهد با رعایت ماده فوق حاکم می تواند به کسی که تعهد به نفع او شده است اجازه دهد که خود او عمل را انجام دهد و متخلف را به تادیه مخارج آن محکوم نماید

ماده ۱۳۲

کسی نمی تواند در ملک خود تصرفی کند که مستلزم تضرر همسایه شود مگر تصرفی که بقدر متعارف و برای رفع حاجت یا رفع ضرر از خود باشد.

ماده ۱۳۳

کسی نمی تواند از دیوار خانه خود بخانه همسایه در باز کند اگر چه دیوار ملک مختصی او باشد لیکن می تواند از دیوار مختصی خود روزنه یا شبکه باز کند و همسایه حق منع او را ندارد ولی همسایه هم می تواند جلو روزنه و شبکه دیوار بکشد یا پرده بیاویزد که مانع رویت شود.

ماده ۱۰۳۲

قرابت نسبی به ترتیب طبقات ذیل است:

طبقه اول - پدر و مادر و اولاد و اولاد اولاد؛

طبقه دوم - اجداد و برادر و خواهر و اولاد آنها؛

طبقه سوم - اعمام و عمات و احوال و خالات و اولاد آنها.

در هر طبقه، درجات قرب و بعد قرابت نسبی به عده نسل‌ها در آن طبقه معین می‌گردد مثلاً در طبقه اول، قرابت پدر و مادر با اولاد در درجه اول و نسبت با اولاد اولاد در درجه دوم خواهد بود و هکذا در طبقه دوم قرابت برادر و خواهر و جد و جده در درجه اول از طبقه دوم اولاد برادر و خواهر و جد پدر در درجه دوم از طبقه دوم خواهد بود و در طبقه سوم قرابت عمو و دایی و عمه و خاله در درجه اول از طبقه سوم و درجه اولاد آنها در درجه دوم از آن طبقه است.

فصل ۲

منتخب قوانین کارشناس رسمی، در قانون آیین دادرسی کیفری^۲

ماده ۱۲۸

کارشناس رسمی یا خبره، از قبیل پزشک، داروساز، مهندس و ارزیاب هنگامی دعوت می‌شوند که اظهار نظر آنان از جهت علمی یا فنی یا معلومات مخصوص لازم باشد.
تبصره - بازپرس می‌تواند در صورت لزوم از پزشک معالج نیز دعوت به عمل آورد.

ماده ۱۲۹

هنگام تحقیق محلی و معاینه محل، تمام آثار و نشانه‌های مشهود و مکشوف که به نحوی در قضیه مؤثر است، به دستور بازپرس توسط کارشناسان جمع‌آوری و در صورت مجلس قید می‌شود و به امضای اشخاص دخیل در موضوع می‌رسد.

ماده ۱۳۰

صحنه جرم باید توسط گروه بررسی صحنه جرم که حسب مورد، متشکل از پزشک قانونی، کارشناسان بررسی صحنه جرم و تشخیص هویت، کارآگاهان نیروی انتظامی و عنداللزوم سایر کارشناسان است، تحت نظارت بازپرس و در صورت ضرورت به سرپرستی وی بررسی شود. تبصره - حدود اختیارات، شرح وظایف و چگونگی بررسی صحنه جرم توسط این گروه به موجب آیین‌نامه اجرایی است که ظرف شش‌ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون توسط وزیر دادگستری و وزیر کشور با همکاری نیروی انتظامی و سازمان پزشکی قانونی کشور تهیه می‌شود و به تصویب رییس قوه قضاییه می‌رسد.

ماده ۱۵۵

هرگاه بازپرس رأساً یا به تقاضای یکی از طرفین انجام کارشناسی را ضروری بداند، قرار ارجاع امر به کارشناسی را صادر می‌کند. بازپرس باید موضوعی را که جلب نظر کارشناس نسبت به آن لازم است به‌طور دقیق تعیین کند.

ماده ۱۵۶

بازپرس، کارشناس را به قید قرعه از بین کارشناسان رسمی دادگستری دارای صلاحیت در رشته مربوط انتخاب می‌کند. در صورت تعدد کارشناسان، عده منتخبان باید فرد باشد تا به هنگام اختلاف نظر، نظر اکثریت ملاک عمل قرار گیرد.

تبصره ۱- اعتبار نظر اکثریت در صورتی است که کارشناسان از نظر تخصص با هم مساوی باشند.
تبصره ۲- اگر حوزه‌ای فاقد کارشناس رسمی دادگستری است یا به تعداد کافی کارشناس رسمی دادگستری ندارد و یا در دسترس نیست، بازپرس می‌تواند از میان کارشناسان رسمی آن رشته در حوزه قضایی مجاور یا اهل خبره انتخاب کند.

۲. این فصل شامل موادی از قانون آیین دادرسی کیفری است که در آنها به کارشناس رسمی اشاره شده است. به همین دلیل شماره مواد و سرفصل‌ها پراکنده اند.

ماده ۱۵۷

بازپرس دستمزد کارشناس را با رعایت کمیت، کیفیت و ارزش کار، پیش از ارجاع امر، تعیین می‌کند. هرگاه پس از اظهار نظر کارشناس معلوم شود که دستمزد تعیین شده متناسب نبوده است، بازپرس میزان آن را به طور قطعی تعیین و دستور وصول آن را می‌دهد. در هر حال دستمزد مزبور نباید از تعرفه تجاوز نماید.

ماده ۱۵۸

کارشناس منتخب از سوی بازپرس مکلف به انجام موضوع کارشناسی است، مگر آنکه به تشخیص بازپرس عذر موجه داشته باشد یا موضوع از موارد رد کارشناس محسوب شود که در این صورت، کارشناس باید پیش از اقدام به کارشناسی، مراتب را به طور کتبی به بازپرس اعلام دارد. تبصره- جهات رد کارشناس همان جهات رد دادرس است.

ماده ۱۵۹ (اصلاحی ۱۳۹۴/۳/۲۴)

بازپرس هنگام ارجاع موضوع به کارشناس، مهلت معین را برای اعلام نظر وی مشخص می‌کند. در مواردی که اظهار نظر مستلزم زمان بیشتر باشد، کارشناس باید ضمن تهیه و ارسال گزارشی از اقدامات انجام شده، با ذکر دلیل، تقاضای تمدید مهلت کند که در این صورت، بازپرس می‌تواند برای یکبار مهلت را تمدید کند. تمدید مهلت به کارشناس و طرفین ابلاغ می‌گردد. هرگاه کارشناس ظرف مدت معین نظر خود را به طور کتبی تقدیم بازپرس ننماید، کارشناس دیگری تعیین می‌شود. چنانچه قبل از انتخاب یا اخطار به کارشناس دیگر نظر کارشناس به بازپرس واصل شود، به آن ترتیب اثر می‌دهد. در هر حال بازپرس تخلف کارشناس را به مرجع صلاحیتدار اعلام می‌کند.

ماده ۱۶۰

بازپرس پرسش‌های لازم را از کارشناس به صورت کتبی یا شفاهی به عمل می‌آورد و نتیجه را در صورت مجلس قید می‌کند. در صورتی که بعضی موارد از نظر بازپرس در کشف حقیقت اهمیت داشته باشد، کارشناس مکلف است به درخواست بازپرس در مورد آنها اظهار نظر کند.

ماده ۱۶۱

جز در موارد فوری، پس از پرداخت دستمزد، به کارشناس اخطار می‌شود که ظرف مهلت تعیین شده در قرار کارشناسی، نظر خود را تقدیم کند. مراتب وصول نظر کارشناس به طرفین ابلاغ می‌شود. طرفین می‌توانند ظرف یک هفته از تاریخ ابلاغ، جهت ملاحظه نظر کارشناس به دفتر بازپرسی مراجعه و نظر خود را به طور کتبی اعلام کنند.

ماده ۱۶۲

شهود تحقیق و سایر اشخاصی که هنگام اجرای قرار کارشناسی حق حضور دارند، می‌توانند مخالفت خود با نظریه کارشناس را با ذکر دلیل اعلام کنند. این امر در صورت مجلس قید می‌شود.

ماده ۱۶۳

در صورت نقص نظریه کارشناسی یا ضرورت اخذ توضیح از کارشناس، بازپرس موارد لازم را در صورت مجلس درج و به کارشناس اعلام می‌کند و او را برای ادای توضیح دعوت می‌نماید. در صورتی که

کارشناس بدون عذرموجه در بازپرسی حاضر نشود، جلب می‌شود.
تبصره - هرگاه پس از اخذ توضیحات، بازپرس نظریه کارشناسی را ناقص تشخیص دهد، قرار کمیل آن را صادر و اجرای قرار را به همان کارشناس یا کارشناس دیگر محول می‌کند.

ماده ۱۶۴

اگر یکی از کارشناسان در موقع رسیدگی و مشاوره حاضر باشد، اما بدون عذرموجه از اظهارنظر یا حضور در جلسه یا امضای نظریه کارشناسی امتناع کند، نظر اکثریت ملاک عمل است. عدم حضور کارشناس یا امتناع وی از اظهارنظر یا امضاء باید از طرف کارشناسان دیگر صورت مجلس شود.

ماده ۱۶۵

هرگاه نظریه کارشناس به نظر بازپرس، محل تردید باشد یا در صورت تعدد کارشناسان، بین نظر آنان اختلاف باشد، بازپرس می‌تواند تا دو بار دیگر از سایر کارشناسان دعوت به عمل آورد، یا نظریه کارشناس یا کارشناسان مذکور را نزد متخصص علم یا فن مربوط ارسال و نظر او را استعلام کند.

ماده ۱۶۶

در صورتی که نظر کارشناس با اوضاع و احوال محقق و معلوم مورد کارشناسی مطابقت نداشته باشد، بازپرس نظر کارشناس را به نحو مستدل رد می‌کند و موضوع را به کارشناس دیگر ارجاع می‌دهد.

ماده ۱۶۷

هرگاه یکی از طرفین دعوی از تخلف کارشناس متضرر گردد، می‌تواند مطابق قوانین و مقررات مربوط از کارشناس مطالبه جبران خسارت کند.

ماده ۲۱۵

در صورتی که شاهد یا مطلع برای حضور خود درخواست هزینه ایاب و ذهاب کند یا مدعی ضرر و زیانی از حیث ترک شغل خود شود، بازپرس هزینه ایاب و ذهاب را طبق تعرفه‌ای که قوه قضاییه اعلام می‌کند و ضرر و زیان ناشی از ترک شغل را در صورت لزوم با استفاده از نظر کارشناس تعیین و شاکی را مکلف به تودیع آن در صندوق دادگستری می‌نماید. هرگاه شاکی، به تشخیص بازپرس توانایی پرداخت هزینه را نداشته یا احضار از طرف بازپرس باشد، هزینه‌های مذکور از محل اعتبارات مصوب قوه قضاییه پرداخت می‌شود. هرگاه در جرایم قابل گذشت، شاکی با وجود ملاتت از پرداخت هزینه‌های مذکور در این ماده خودداری کند، استماع شهادت یا گواهی مطلعین معرفی شده از جانب وی به عمل نمی‌آید. اما در جرایم غیرقابل گذشت، هزینه‌های مذکور به دستور بازپرس از محل اعتبارات مصوب قوه قضاییه پرداخت می‌شود. هرگاه متهم متقاضی احضار شاهد یا مطلع باشد، هزینه‌های مذکور از محل اعتبارات مصوب قوه قضاییه پرداخت می‌شود.

ماده ۳۵۹

رسیدگی در دادگاه به صورت ترافعی و به ترتیب زیر انجام می‌شود:
الف- قرائت کیفرخواست توسط منشی دادگاه یا استماع عقیده دادستان یا نماینده وی در مواردی که طبق قانون، پرونده با بیان ادعای شفاهی در دادگاه مطرح شده است.
ب- استماع اظهارات و دلایل دادستان یا نماینده وی که برای اثبات اتهام انتسابی ارائه می‌شود.

پ- استماع اظهارات شاکی یا مدعی خصوصی که شخصاً یا از سوی وکلای آنان بیان می‌شود.
 ت- پرسش از متهم راجع به قبول یا رد اتهام انتسابی و استماع دفاعیات متهم و وکیل او، که عیناً توسط منشی در صورت مجلس قید می‌شود.
 ث- در صورت انکار یا سکوت متهم یا وجود تردید در صحت اقرار، دادگاه شروع به تحقیقات از متهم می‌کند و اظهارات شهود، کارشناس و اهل خبره‌ای که دادستان یا شاکی، مدعی خصوصی، متهم و یا وکیل آنان معرفی می‌کنند، استماع می‌نماید.
 ج- بررسی وسایل ارتکاب جرم و رسیدگی به سایر ادله ابرازی از سوی طرفین و انجام هر نوع تحقیق و اقدامی که دادگاه برای کشف واقع، ضروری تشخیص می‌دهد.

ماده ۳۶۱

دادگاه باید خلاصه اظهارات دادستان یا نماینده وی و عین اظهارات طرفین، شهود، کارشناس و اهل خبره را در صورت مجلس درج کند.

ماده ۵۶۰

شاکی و متهم بابت هزینه انتشار آگهی، ایاب و ذهاب گواهان، حق الزحمه کارشناسان، مترجمان و پزشکان و سایر اشخاصی که به تشخیص مقام قضایی احضار می‌شوند، وجهی نمی‌پردازند و هزینه‌های مذکور از اعتبارات مربوط به قوه قضاییه پرداخت می‌شود، اما هرگاه اقدامات مذکور بنا به درخواست شاکی صورت گیرد، شاکی باید هزینه مقرر را مطابق قوانین و مقررات و تعرفه‌های مربوط، در مهلت تعیین شده، پرداخت کند. در صورتی که شاکی ملزم به پرداخت هزینه مذکور باشد و از پرداخت آن امتناع کند، هزینه مذکور از اعتبارات مربوط به قوه قضاییه پرداخت می‌شود و مراتب به اطلاع دادستان می‌رسد تا به دستور وی و از طریق اجرای احکام مدنی، با توقیف و فروش اموال شاکی، با رعایت مستثنیات دین، معادل هزینه پرداخت شده اخذ و به حساب مربوط در خزانه‌داری کل واریز شود. در هر صورت از متهم هیچ هزینه‌ای اخذ نمی‌شود.

تبصره ۱- در صورتی که به تشخیص مقام قضایی، شاکی قادر به پرداخت هزینه‌های فوق نباشد، هزینه از اعتبارات قوه قضاییه پرداخت می‌شود.

تبصره ۲- در موارد فوری به دستور مقام قضایی، اقدامات موضوع این ماده، پیش از پرداخت هزینه مربوط انجام می‌شود.

تبصره ۳- میزان هزینه ایاب و ذهاب گواهان مطابق تعرفه‌ای است که ظرف شش ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون توسط وزیر دادگستری تهیه می‌شود و به تصویب رییس قوه قضاییه می‌رسد.

ماده ۵۶۷

در اجرای تکالیف مقرر در تبصره ماده (۱۴۵)، تبصره ماده (۱۴۷)، مواد (۲۱۵)، (۳۴۷) و (۳۴۸) این قانون و در تمام مواردی که به موجب مقررات این قانون، انجام تحقیقات و یا هر اقدام دیگری، مستلزم پرداخت هزینه از سوی دولت است، اعتبار آن هر سال در ردیف مستقلی در بودجه کل کشور پیش بینی و منظور می‌شود.

ماده ۶۰۶

در موارد ضروری که به تشخیص قاضی رسیدگی کننده، انجام تحقیقات مقدماتی، جمع‌آوری دلایل، بررسی صحنه جرم یا انجام کارشناسی به ضابطان یا کارشناسان خارج از یگان محول می‌شود، فرمانده یگان محل وقوع جرم، مکلف به همکاری با آنان است. همچنین وی می‌تواند به منظور رعایت مقررات و نظامات راجع به اسرار نظامی، یک نفر نماینده برای همراهی با مأموران یا کارشناسان معرفی نماید.

مبحث دوم - کارشناسی

ماده ۶۱۴

در مواردی که رسیدگی به امری از نظر علمی، فنی، مالی، نظامی و یا سایر جهات نیاز به کارشناسی داشته باشد، مرجع رسیدگی کننده از کارشناس یا هیأت کارشناسی کسب نظر می‌نماید.

تبصره ۱- در مواردی که موضوع کارشناسی از امور نظامی باشد یا به تشخیص مرجع قضایی، اظهار نظر کارشناسان نیروهای مسلح ضروری باشد، نیروهای مسلح مکلفند نسبت به تأمین کارشناسان مورد نیاز و پرداخت هزینه کارشناسی اقدام نمایند.

تبصره ۲- شرایط و نحوه تعیین کارشناس در موارد مربوط به امور نظامی، تعداد و ترکیب هیأت‌های کارشناسی، نحوه رسیدگی به تخلفات و پرداخت هزینه آنان به موجب آیین‌نامه‌ای است که ظرف سه‌ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون توسط ستادکل نیروهای مسلح با همکاری سازمان قضایی تهیه می‌شود و به تصویب فرماندهی کل قوا می‌رسد.

ماده ۶۴۹

به منظور سیاست‌گذاری و تدوین راهبردهای ملی، برنامه‌ریزی میان‌مدت و بلندمدت و تدوین آیین‌نامه‌های لازم برای توسعه و ارتقاء دادرسی الکترونیکی و نظارت بر حسن اجرای آنها، «شورای راهبری دادرسی الکترونیکی» که در این بخش به اختصار شورا نامیده می‌شود به ریاست رییس قوه قضاییه و عضویت افراد زیر تشکیل می‌شود:

الف- رییس مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضاییه (دبیر شورا)

ب- معاون حقوقی قوه قضاییه

پ- رییس دیوان عالی کشور

ت- دادستان کل کشور

ث- رییس دیوان عدالت اداری

ج- رییس سازمان قضایی نیروهای مسلح

چ- رییس سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور

ح- رییس سازمان ثبت اسناد و املاک کشور

خ- رییس سازمان بازرسی کل کشور

د- رییس سازمان پزشکی قانونی کشور

ذ- معاون آموزش و تحقیقات قوه قضاییه

- ر- معاون راهبردی قوه قضاییه
- ز- مسؤول حفاظت و اطلاعات قوه قضاییه
- ژ- وزیر دادگستری
- س- وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات
- ش- فرمانده نیروی انتظامی کشور
- ص- یک نفر نماینده عضو کمیسیون قضایی و حقوقی به انتخاب مجلس شورای اسلامی به عنوان عضو ناظر
- ض- سه نفر به انتخاب رییس قوه قضاییه
- تبصره ۱-** شورا با اکثریت اعضاء رسمیت می‌یابد و مصوبات آن با اکثریت آرای حاضران و پس از تصویب رییس قوه قضاییه قابل اجراء است و نافی اختیارات رییس قوه قضاییه نیست.
- تبصره ۲-** دبیر شورا می‌تواند حسب مورد از مسؤولان مرتبط و کارشناسان برای حضور در جلسه دعوت به عمل آورد.
- تبصره ۳-** دبیرخانه شورا در مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضاییه تشکیل می‌شود.

ماده ۶۵۳

قوه قضاییه موظف است اطلاعات زیر را از طریق «درگاه ملی قوه قضاییه» ارایه کند و آنها را روزآمد نگه دارد.

الف- اهداف، وظایف، سیاست‌ها، خط‌مشی‌ها و ساختار کلان مدیریتی و اجرایی قوه قضاییه به همراه معرفی مسؤولان و شرح وظایف و نحوه ارتباط با آنان

ب- نشانی، شماره تماس و پیوند به تارنمای (وبسایت) تمامی معاونت‌ها و دادگستری‌های استان‌ها، دستگاه‌های تابعه قوه قضاییه، وزارت دادگستری، کانون‌های وکلای دادگستری و کارشناسان رسمی دادگستری

پ- کلیه قوانین لازم‌الاجراء، آراء وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور و آرای هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، بخشنامه‌های رییس قوه قضاییه و نظریات مشورتی اداره حقوقی قوه قضاییه

ت- آرای صادره از سوی محاکم در صورتی که به تشخیص قاضی اجرای احکام خلاف عفت عمومی یا امنیت ملی نباشد به صورت برخط (آنلاین) برای تحلیل و نقد صاحب‌نظران و متخصصان با حفظ حریم خصوصی اشخاص

ث- خدمات معاضدت قضایی به مقامات ذی‌صلاح سایر کشورها بر پایه اسناد و معاهده‌های همکاری حقوقی بین‌المللی و اطلاعات راجع به خدمات حقوقی و قضایی به اتباع سایر کشورها

ج- آموزش آسان و قابل درک عمومی چگونگی اقامه دعوی برای شهروندان چ - اطلاعات پژوهشی و علمی حقوقی - قضایی

ماده ۶۵۵

در هر مورد که به موجب قوانین آیین دادرسی و سایر قوانین و مقررات موضوعه اعم از حقوقی و کیفری، سند، مدرک، نوشته، برگه اجراییه، اوراق رأی، امضاء، اثرانگشت، ابلاغ اوراق قضایی، نشانی و

مانند آن لازم باشد صورت الکترونیکی یا محتوای الکترونیکی آن حسب مورد با رعایت سازوکارهای امنیتی مذکور در مواد این قانون و تبصره‌های آن کافی و معتبر است.

تبصره ۱- در کلیه مراحل تحقیق و رسیدگی حقوقی و کیفری و ارایه خدمات الکترونیک قضایی، نمی‌توان صرفاً به لحاظ شکل یا نحوه تبادل اطلاعات الکترونیکی از اعتبار بخشیدن به محتوا و آثار قانونی آن خودداری نمود. قوه قضاییه موظف است سامانه‌های امنیتی لازم را جهت تبادل امن اطلاعات و ارتباطات بین اصحاب دعوی، کارشناسان، دفاتر خدمات الکترونیک قضایی، ضابطان و مراجع قضایی و سازمان‌های وابسته به قوه قضاییه ایجاد نماید.

تبصره ۲- قوه قضاییه می‌تواند جهت طرح و پیگیری امور قضایی مراجعان موضوع این قانون در فضای مجازی نسبت به ایجاد دفاتر خدمات الکترونیک قضایی و جهت هماهنگی فعالیت دفاتر، نسبت به ایجاد کانون دفاتر خدمات الکترونیک قضایی، با استفاده از ظرفیت بخش خصوصی اقدام نماید. دفاتر خدمات الکترونیک قضایی می‌توانند از بین دفاتر اسناد رسمی و غیر آن انتخاب یا تأسیس شوند. آیین‌نامه اجرایی این ماده ظرف سه‌ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون توسط شورا تهیه می‌شود و به تصویب رییس قوه قضاییه می‌رسد.

تبصره ۳- مراجعان به قوه قضاییه موظفند پست الکترونیکی و شماره تلفن همراه خود را در اختیار قوه قضاییه قرار دهند، و در صورت عدم دسترسی به پست الکترونیک، مرکز آمار موظف است برای شهروندان و متقاضیان امکانات لازم برای دسترسی به پست الکترونیکی ملی قضایی جهت امور قضایی ایجاد کند.

ماده ۶۵۹

به‌کارگیری سامانه‌های ویدئو کنفرانس و سایر سامانه‌های ارتباطات الکترونیکی به‌منظور تحقیق از اصحاب دعوی، اخذ شهادت از شهود یا نظرات کارشناسی در صورتی مجاز است که احراز هویت، اعتبار اظهارات فرد مورد نظر و ثبت مطمئن سوابق صورت پذیرد.

فصل ۸

دستورالعمل ساماندهی زمان و فرایند کارشناسی رسمی دادگستری

در اجرای بند ۱۳ از سیاست های کلی قضایی ابلاغی مقام معظم رهبری (دام عزه) مصوب ۱۳۸۶ و قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری مصوب ۱۳۸۱ و آیین نامه اجرایی ماده ۱۸۷ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۷، دستورالعمل ساماندهی زمان و فرایند کارشناسی رسمی دادگستری به شرح مواد آتی است

ماده ۱-

معانی واژه ها و اصطلاحات به کار رفته در این دستورالعمل به شرح زیر است:

- الف - کانون: کانون کارشناسان رسمی دادگستری
- ب - مرکز: مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضاییه؛
- پ - کارشناس: فردی است که دارای پروانه فعالیت در امور فنی یا تخصصی از سوی کانون با مرکز می باشد و به عنوان کارشناس رسمی شناخته میشود
- ت - کارشناس کشیک: کارشناسی است که از طرف کانون با مرکز به منظور پاسخگویی به ارجاعات مقام قضایی در خارج از وقت اداری معرفی شده و در دسترس است
- ث - سمپ: سامانه مدیریت پرونده قضایی

ماده ۲-

کلیه کارشناسان در حدود وظایف کارشناسی در چارچوب قرار ارجاعی از سوی مراجع قضایی مشمول این دستورالعمل و ملزم به رعایت ضوابط آن هستند.

بخش اول: اقدامات و وظایف کانون و مرکز

ماده ۳-

در اجرای این دستورالعمل کانون و مرکز عهده دار انجام امور زیر می باشند:

- الف - اقدام لازم جهت تأمین و در دسترس قرار دادن کارشناسان موردنیاز مراجع قضایی و ادارات اجرای ثبت
- ب - به روز رسانی مستمر بانک اطلاعات کارشناسان با ذکر مشخصات کامل آن ها به نحوی که امکان دسترسی به آن برای مراجع قضایی فراهم باشد
- پ - تعیین کارشناس یا کارشناسان کشیک در رشته های موردنیاز و معرفی آنها به رییس حوزه قضایی و ادارات اجرای ثبت از طریق سامانه های مربوط
- ت - نظارت بر انجام فعالیت کارشناسان کشیک در خارج از وقت اداری
- ث - اعلام اسامی کارشناسانی که به دلایلی، از قبیل محرومیت، بیماری، مرخصی، کپولت سن امکان انجام کارشناسی را ندارند
- ج - ایجاد ساختار مناسب نظارت و ارزشیابی در راستای اجرای نظام مند و موثر بند (د) ماده ۴ قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری و ماده ۴۸ آیین نامه اجرایی آن و بند (ج) ماده ۴ آیین نامه

اجرائی ماده ۱۸۷ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، به منظور نظارت مستمر بر عملکرد کارشناسان رسمی

ماده ۴-

کانون و مرکز مکلفند امکان دسترسی به کلیه کارشناسان به ویژه کارشناسان کشیک را با توجه به نوع موضوع کارشناسی، به صورت برخط در حوزه های قضایی و ادارات اجرای ثبت فراهم نمایند.

بخش دوم: تکالیف و وظایف کارشناسان رسمی

ماده ۵-

با توجه به نقش نظریه کارشناسی در رسیدگی قضایی، کارشناس یا اعضای هیأت های کارشناسی باید شخصا موضوع کارشناسی را به دقت بررسی و نسبت به آن اظهار نظر نمایند.

ماده ۶-

کارشناسان مکلفند در صورت عدم امکان انجام کارشناسی علت و مدت زمان آن را حسب مورد به کانون و مرکز اعلام نمایند تا به صورت برخط و برابر بند ۳ ماده ۳ این دستورالعمل به اطلاع مرجع قضایی برسد.

ماده ۷-

چنانچه دستمزد تعیین شده، کارشناسی کافی نباشد. کارشناس یا هیأت کارشناسی می توانند همزمان با تقدیم نظریه خود، مابه التفاوت آن را از مرجع صادر کننده قرار کارشناسی مطالبه نمایند. مرجع مذکور در صورت موافقت با رعایت مقررات قوانین و مقررات، پس از تعیین میزان مابه التفاوت دستور وصول آن را صادر می نماید تبصره - مابه التفاوت دستمزد کارشناسی برابر مقررات قانون اجرای حکام مدنی بدون نیاز به صدور اجرائیه وصول می شود

ماده ۸-

کارشناسان معرفی شده برای انجام کارشناسی در اوقات کشیک، موظفند از طریق وسایل ارتباطی مخابراتی و الکترونیکی اعلام شده به مراجع قضایی، در دسترس باشند و پس از ارجاع بلافاصله اقدامات لازم را به عمل آورند

ماده ۹-

کارشناسان رسمی در مواردی که امور کارشناسی از طریق غیر مراجع قضایی به آنها ارجاع شده است، مکلفند امور کارشناسی مراجع قضایی را مقدم داشته و انجام آنها را در اولویت قرار دهند

ماده ۱۰-

کارشناسی که به دلیل کثرت کار یا علت موجه دیگر نمی تواند در موعد مقرر نسبت به اجرای قرار کارشناسی و اظهارنظر اقدام کند، یا در نزد مرجع قضایی حاضر شود، باید ظرف ۴۸ ساعت از ابلاغ در سامانه، مراتب را به مرجع مذکور با ذکر علت اعلام و در سامانه درج نماید

بخش سوم: وظایف مراجع قضایی و دادگاه ها و شعب حل اختلاف

ماده ۱۱ -

شعبه مراجع قضایی و شوراهای حل اختلاف موظف به انجام یا رعایت موارد زیر هستند:

الف - اجتناب از ارجاع امر کارشناسی به کارشناسان غیررسمی، جز در مواردی که در آن حوزه قضایی کارشناس به تعداد کافی وجود نداشته با در دسترس نباشد؛

ب - صدور قرار کارشناسی به نحوی که موضوع، موارد و جزئیات کارشناسی، حدود و صلاحیت کارشناس به صورت کامل صریح و روشن ذکر شود.

پ - تعیین کارشناس وفق مقررات از طریق قرعه و با بهره گیری از سمپ و ثبت نام کارشناس منتخب در این سامانه

ت - تجدید کارشناسی در موارد مقرر در تبصره ماده ۱۹ قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری

ث - انعکاس هرگونه مسامحه، تعلل و تخلف کارشناسان از انجام وظایف قانونی به کانون و یا مرکز جهت رسیدگی، اقدام قانونی و اعلام نتیجه

ماده ۱۲ -

شعب مراجع قضایی و شوراهای حل اختلاف قبل از ابلاغ نظریه کارشناسی به اصحاب دعوی آن را بررسی و در صورت نیاز نظریه تکمیلی را از کارشناسان اخذ و سپس ابلاغ می کنند.

ماده ۱۳ -

پس از انتخاب هیات کارشناسی، مرجع قضایی و ادارات اجرای ثبت و مرکز یا کانون، موظفند به منظور هماهنگی بهتر بین اعضای هیأت، در برگه ابلاغ الکترونیکی، اسامی اعضای هیات های کارشناسی را درج نمایند به نحوی که هر یک از کارشناسان از دیگر اعضای هیأت و نحوه ارتباط با آنها اطلاع داشته باشد

ماده ۱۴ -

اعسار از پرداخت حق الزحمه کارشناسی تابع مقررات اعسار از هزینه دادرسی است و اجرای تبصره های ۲، ۳ و ۴ ماده (۲) تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری، مصوب ۱۳۹۸/۱۲/۲۵ پس از تشخیص مقام قضایی و تایید رییس حوزه قضایی است

بخش چهارم: اقدامات و وظایف مدیران دستگاه قضایی

ماده ۱۵ -

رؤسای دادگستری ها موظفند، به منظور سهولت دسترسی مراجع قضایی و شوراهای حل اختلاف به کارشناس در خارج از وقت اداری و جلوگیری از بازداشت متهمان و نیز فراهم آوردن امکان تأمین دلیل، به ویژه در اموری که جنبه فوریت دارد، ترتیبی اتخاذ نمایند تا کارشناسان در واحدهای قضایی مستقر شوند یا از طریق سامانه الکترونیکی برخط (آنلاین) با تلفن در دسترس باشند

ماده ۱۶ -

روسای کل دادگستری ها مکلفند به منظور تسهیل در امور کارشناسی اقدامات زیر را انجام دهند؛

الف - اعلام نظر در خصوص نوع رشته های کارشناسی و تعداد کارشناسان مورد نیاز حوزه قضایی

خود به منظور جذب آنان به کانون و مرکز هر سال یک ماه پیش از انتشار اطلاعیه آزمون کارشناسی؛ مراجع مذکور نیز بر حسب، موارد اعلامی اقدام مقتضی را معمول می دارند

ب - تشکیل جلسات مستمر با حضور نمایندگان واحدهای قضایی، آمار و انفورماتیک دادگستری، کانون و مرکز جهت هماهنگی بیشتر در امور مربوط و رفع موانع

پ - نظارت بر فرایند کارشناسی از زمان انتخاب کارشناس تا اظهار نظر کارشناسی

ت - فراهم نمودن ترتیبات لازم به منظور دسترسی قاضی کشیک به پرونده هایی که امکان آزادی زندانی در وقت غیر اداری با وصول نظریه کارشناسی وجود دارد

ث - همکاری با مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضاییه در استقرار نرم افزار بانک اطلاعات کارشناسان و ارتباط آن با سمپ

ج - فراهم نمودن تمهیدات لازم جهت واریز نقدی حق الزحمه کارشناسی به حساب، اعلامی از سوی مرکز یا کانون از طریق الکترونیکی و واریز آن پس از انجام کار به حساب کارشناس

ماده ۱۷ -

مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضاییه مکلف است با همکاری کانون و مرکز، اقدامات لازم را به منظور ایجاد سامانه های مورد نیاز به منظور ارجاع هوشمند و الکترونیک به کارشناسان، اعلام گزارش عملکرد سالانه هر کارشناس، موارد معذوریت، میزان درآمد، تعداد کارشناسان کشیک مورد نیاز، موارد شکایت، نتیجه آن و ارزیابی میزان رضایت مردم انجام دهد

ماده ۱۸ -

مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضاییه مکلف است به منظور بهبود فرایند کارشناسی با روزآمد کردن سامانه های قضایی، ایجاد ارتباط با مرکز و کانون امکان زیر را فراهم کند؛

الف - ایجاد دسترسی به پایگاه داده کارشناسان برای مرکز و کانون ها جهت ثبت و به روزرسانی اطلاعات مربوط به اسامی، صلاحیت فنی، حوزه قضایی و وضعیت فعالیت کارشناسان از جمله مرخصی، تعلیق یا لغو پروانه و سایر اطلاعات مورد نیاز مراجع قضایی

ب - ثبت و تغییر اطلاعات کارشناسان کشیک در دوره های مورد نظر اعم از روزانه، ماهیانه یا فصلی پ- تهیه گزارش عملکرد کارشناسان اعم از تعداد کارشناسی ارجاع شده. انطباق زمان اظهار نظر با مهلت تعیین شده یا تأخیر در اعلام نظر، میزان اعتراض یا عدم اعتراض به نظرات کارشناس و سایر شاخص های کیفی، جهت نظارت و ارزیابی عملکرد کارشناسان

ت - انتخاب خودکار کارشناس به قید قرعه بر اساس تخصص با توجه به تعداد ارجاعات قبلی که هنوز اظهار نظر نشده است

ث - دسترسی مراجع قضایی و ادارات اجرای ثبت به اطلاعات پایگاه داده کارشناسان و اسامی کارشناسان کشیک

ج- تودیع هزینه و پرداخت الکترونیکی آن به کارشناس به حساب کانون یا مرکز

چ- ابلاغ اوراق قضایی و قرار صادره به کارشناس به صورت الکترونیک

ح - ایجاد دسترسی به صفحه اطلاع رسانی پرونده برای کارشناس یا کارشناسان منتخب جهت مطالعه قرار کارشناسی و اطلاعات مربوط به اشخاص و موضوع اختلاف

- خ - ارسال الکترونیک نظریه توسط کارشناس به مرجع قضایی و ادارات اجرای ثبت
- د - ابلاغ الکترونیک نظریه کارشناسی و پیوستهای آن به ذینفعان
- ذ - خروج هوشمند کارشناس غیر فعال به دلایلی از قبیل مرخصی یا تعلیق از فهرست مربوط
- ر - خروج هوشمند کارشناس انتخاب شده از فهرست انتخاب و انتقال آن به فهرست در حال انتظار با هدف جلوگیری از ارجاع بیش از حد متعارف به هر کارشناس
- ز - انتقال هوشمند نام کارشناس در حال انتظار به فهرست انتخاب پس از ارائه نظریه کارشناسی و در صورت لزوم توضیح و تکمیل نظریه بنابر درخواست مرجع قضایی و تایید نهایی آن مرجع
- ژ - امکان دسترسی مرکز و کانون به ارجاعات قضایی به کارشناسان از جمله ابلاغ قرار، مکاتبات، گزارش کارشناسی به منظور کنترل و نظارت مقرر در بند (پ) ماده ۱۶ این دستور العمل مگر اینکه قاضی ذیربط دسترسی را غیر مجاز اعلام کند
- س - امکان گزارش گیری مدیران قضایی مافوق و مراجع نظارتی ذیربط از وضعیت ارجاع و روند انجام کارشناسی
- ش - امکان انتخاب هوشمند کارشناسان رسمی، بر اساسی اولویت حوزه جغرافیایی محل فعالیت کارشناس مرتبط، سپس با رعایت تخصص و مهارت کارشناسان (از حوزه های قضایی هم جوار) و بعد از آن کارشناسان حوزه سراسری با مرکز
- ص - طراحی کاربرگهای مخصوص صدور قرارهای کارشناسی به تناسب موضوعات تخصصی و رشته های کارشناسی مرتبط،

ماده ۱۹ -

مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضاییه مکلف است با همکاری مرکز و کانون، شاخص های کمی و کیفی توزیع عادلانه امور کارشناسی را احصاء و سامانه قضایی را بر اساس آن روزآمد کند

ماده ۲۰ -

مرکز، کانون و مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضاییه مکلفند ظرف سه ماه نسبت به فراهم آوردن تجهیزات و امکانات فنی و سایر ملزومات اجرای این دستورالعمل اقدامات لازم را به عمل آورند.

ماده ۲۱ -

سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است در کلیه ادارات ثبت، نسبت به تعیین کشیک در خارج از وقت اداری به منظور اجرای دستورات قضایی در خصوص بازداشت، یا رفع بازداشت اموال غیرمنقول یا اعلام پلاک ثبتی با نقشه آن و اعلام نتیجه اقدام نماید

ماده ۲۲ -

معاونت مالی، پشتیبانی و عمرانی قوه قضاییه با همکاری وزارت دادگستری مکلف است اعتبارات لازم برای تامین حق الزحمه کارشناسی هایی که قوه قضاییه مکلف به پرداخت حق الزحمه آن می باشد را در لایحه بودجه سنواتی در اجرای ماده ۵۶۷ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی پیگیری نماید.

ماده ۲۳ -

نظارت بر حسن اجرای این دستورالعمل به عهده معاون اول قوه قضاییه است و هر سال یک بار

گزارش کیفیت عملکرد و ارزیابی اقدامات انجام شده را به رییس قوه قضاییه اعلام میدارد
این دستورالعمل در ۲۳ ماده و ۱ تبصره در تاریخ ۱۳۹۹/۰۱/۰۷ به تصویب رئیس قوه قضاییه رسید
و از تاریخ تصویب لازم الاجرا است

فصل ۹

تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری سال ۱۳۹۸

کلیات

ماده ۱-

دستمزد کارشناسان پس از گزارش و اظهارنظر کارشناسی در حدود صلاحیت آن ها از طرف اشخاص حقیقی یا حقوقی طبق مقررات این تعرفه محاسبه و پرداخت می شود .
تبصره - منظور از کانون در این تعرفه، کانون کارشناسان رسمی دادگستری و منظور از مرکز، مرکز و کلاء، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه میباشد.

ماده ۲-

مراجع قضایی، وزارتخانه ها، سازمان های دولتی و ارگان ها و نهاد ها و شهرداریها و موسسات وابسته به آن ها در تعیین دستمزد کارشناسی مکلفند بر اساس مقررات این تعرفه عمل نمایند .
تبصره ۱- در موارد خاص که مرجع قضایی در پرونده های کیفری برای کشف جرم و تعیین علت و علل و مشخص نمودن واقعیت اقدام به تعیین کارشناس می نماید، تعیین دستمزد متناسب با کمیت و کیفیت پرونده با همان مرجع می باشد.
تبصره ۲- در صورت عدم استطاعت مالی متقاضی کارشناسی، به تشخیص قاضی پرونده حق الزحمه کارشناسی تا میزان معینی به وسیله دادگاه کاهش مییابد، ولی به هر حال پرداخت هزینه ها یا وسیله اجرای قرار کارشناسی، مانند ایاب و ذهاب و ... به عهده متقاضی میباشد.
تبصره ۳- در مورد مناطق محروم و یا اشخاص حقیقی که استطاعت کافی ندارند حسب مورد به تشخیص قاضی پرونده، مرکز یا کانون مربوط حق الزحمه این تعرفه تا پنجاه درصد کاهش می یابد.
تبصره ۴- در صورت قادر نبودن متقاضی کارشناسی به پرداخت حق الزحمه به تشخیص مرجع قضایی مربوط، مراتب جهت معرفی کارشناس معاضدتی حسب مورد به کانون یا مرکز اعلام تا معرفی گردد .

ماده ۳-

در کارشناسی ها چنانچه موضوع کارشناسی مربوط به جزئی از کل بوده، ولی اظهارنظر کارشناسی مستلزم بررسی در کل کار مربوطه باشد، دستمزد با پیشنهاد کارشناس و موافقت مقام ارجاع کننده بر مبنای کل کار انجام شده محاسبه و پرداخت خواهد شد.

ماده ۴-

کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی مکلفند در صورت درخواست کارشناس یا هیئت کارشناسی، دستمزد کارشناسی را طبق این تعرفه و در صورتی که قبلاً قابل برآورد نباشد، حسب مورد به طور علی الحساب به حساب کانون یا مرکز تودیع و قبض آن را در پرونده مربوط پیوست نمایند. در این صورت، کارشناسان رسمی مکلفند پس از تودیع دستمزد نسبت به انجام کارشناسی اقدام نمایند .

ماده ۵-

در صورتی که کارشناس اقدام به کارشناسی نموده، ولی به دلیلی که خارج از حیطه اختیار وی باشد، اجرای کارشناسی منتفی گردد، محق دریافت بخشی از دستمزد متناسب با کارهای انجام شده یا وقت صرف شده خواهد بود؛ به شرط اینکه از حداقل مقرر در این تعرفه کمتر نباشد. به علاوه، چنانچه وی در این رابطه به محل اجرای قرار کارشناسی مسافرت نموده باشد، هزینه سفر، اقامت و فوق العاده روزانه وی بر مبنای ضوابط این تعرفه پرداخت می شود.

ماده ۶-

در صورتی که اجرای قرار کارشناسی مستلزم عزیمت به خارج از شهر یا محل اقامت کارشناس باشد، تأمین وسیله ایاب و ذهاب و محل اقامت مناسب و غذا به عهده متقاضی بوده و علاوه بر دستمزد کارشناسی، فوق العاده ماموریت کارشناس برای هر روز مسافرت به مآخذ روزانه مبلغ ۱۵۰۰۰۰۰ ریال برای ماموریت داخل استان محل اقامت کارشناس و مبلغ ۳۰۰۰۰۰۰ ریال برای ماموریت خارج از استان محل اقامت کارشناس پرداخت خواهد شد. چنانچه متقاضی قادر به تأمین وسیله ایاب و ذهاب و اقامت نباشد و کارشناس برای انجام کارشناسی رأساً و به هزینه خود نسبت به تهیه موارد فوق الذکر اقدام نماید، علاوه بر دستمزد و فوق العاده ماموریت، هزینه های مربوط در وجه کارشناس پرداخت خواهد شد.

تبصره ۱- در صورتی که انجام کارشناسی مستلزم عزیمت به خارج از کشور باشد، حق الزحمه انجام امور مربوط و کلیه هزینه های سفر و پرداخت فوق العاده روزانه هم ردیف مدیران کل به عهده متقاضی می باشد.

تبصره ۲- چنانچه مبنای محاسبه حق الزحمه کارشناسی های خارج از کشور مطابق ضوابط این دستورالعمل پول سایر کشور ها باشد، پس از تبدیل ارز به ریال براساس نرخ رسمی بانک مرکزی طبق جدول گروه مربوطه پرداخت خواهد شد.

تبصره ۳- تأمین وسیله ایاب و ذهاب اجرای قرار کارشناسی درون شهر ها بعهده متقاضی می باشد.

ماده ۷-

دستمزد تأمین دلیل با توجه به کمیت و کیفیت خدمات کارشناسی مورد نیاز از طرف مقام ارجاع کننده تعیین می شود و حداقل ۲۰۰۰۰۰۰ ریال می باشد.

ماده ۸-

هزینه انجام کلیه آزمایش ها و تهیه نمونه های لازم و گمانه زنی در مورد کارشناسی رایانه ای، هزینه بازیابی اطلاعات و سایر مواردیکه طبق نظر کارشناسی برای امر کارشناسی ضروری باشد، به عهده متقاضی است و در صورت اختلاف و ضرورت انجام اقدامات مذکور، حسب مورد نظر کانون یا مرکز مربوط معتبر است.

ماده ۹-

در مواردی که برای بعضی از ارجاع های کارشناسی در این تعرفه دستمزد تعیین نشده باشد و نیز مواردی نظیر بررسی فنی و تکنولوژی سیستم ها و تعیین نقایص و سایر موارد حق الزحمه کارشناس با توجه به اهمیت و تخصصی بودن مورد به پیشنهاد کارشناس و موافقت مقام ارجاع کننده کانون یا

مرکز تعیین می گردد و حداقل دستمزد ۳۰۰۰۰۰۰۰ ریال خواهد بود.

ماده ۱۰-

در مواردی که موضوع کارشناسی مربوط به سال های قبل از تاریخ انجام کارشناسی باشد، دستمزد طبق قیمت روز براساس این تعرفه محاسبه و پرداخت خواهد شد.

ماده ۱۱-

دستمزد ارزیابیها برای کلیه رشته های کارشناس رسمی دادگستری در هر مورد ارجاعی بشرح ذیل تعیین می گردد:

تا پنجاه میلیون ریال... مقطوعاً ۳۰۰۰۰۰۰۰ ریال

از پنجاه میلیون و یک ریال تا یکصد و پنجاه میلیون ریال نسبت به مازاد... ۰,۵ درصد

از یکصد و پنجاه میلیون و یک ریال تا دویست و پنجاه میلیون ریال نسبت به مازاد... ۰,۴ درصد

از دویست و پنجاه میلیون و یک ریال تا یک میلیارد ریال نسبت به مازاد... ۰,۳ درصد

از یک میلیارد و یک ریال تا ده میلیارد ریال نسبت به مازاد... ۰,۱۲۵ درصد

از ده میلیارد و یک ریال تا یکصد و پنجاه میلیارد ریال نسبت به مازاد... ۰,۰۶ درصد

از یکصد و پنجاه میلیارد و یک ریال تا پانصد میلیارد ریال نسبت به مازاد... ۰,۰۳ درصد

از پانصد میلیارد و یک ریال تا ششصد و پنجاه میلیارد ریال نسبت به مازاد... ۰,۰۲۵ درصد

از ششصد و پنجاه میلیارد و یک ریال تا یک هزار میلیارد ریال نسبت به مازاد... ۰,۰۱۵ درصد

از یکهزار میلیارد و یک ریال تا سه هزار میلیارد ریال نسبت به مازاد... ۰,۰۱۲ درصد

از سه هزار میلیارد و یک ریال به بالا، نسبت به مازاد... ۰,۰۱ درصد

حداکثر دستمزد کارشناسی برای هر کارشناس ۵۹۰۰۰۰۰۰۰ ریال است.

تبصره ۱- در ارزیابی طرح ها و دارایی های با ارزش از ۱۰۰۰۰۰۰ میلیارد ریال و بالاتر، شورای عالی کانون کارشناسان نسبت به انتخاب اعضای هیئت کارشناسی و حق الزحمه کارشناسان و روش پرداخت آن اتخاذ تصمیم مینماید.

رئیس شورای عالی کانون، گزارش تعیین تعرفه کارشناسی های مشمول این تبصره را به صورت ماهانه به رئیس قوه قضائیه گزارش می کند.

تبصره ۲- در هر مورد که ارجاع کار شامل موارد متعدد باشد، مجموع مبالغ مندرج در گزارش به طور یکجا مبنای محاسبه این ماده قرار می گیرد. لیکن در صورتی که محل موضوع ارزیابی در نواحی مختلف شهرداری ها یا دارای پروانه های بهره برداری و صنعتی مجزا و یا مجموعه های صنعتی که دارای واحد های تولیدی مستقل از هم باشد یا مربوط به اشخاص حقوقی یا حقیقی مختلف باشد، ارزیابی ها بطور جداگانه مبنای محاسبه قرار خواهد گرفت.

تبصره ۳- دستمزد بررسی به اختلاف فی مابین کارفرمایان و پیمانکاران و مهندسان مشاور و همچنین قرارداد های مربوط و دستمزد تعیین و کنترل صورت وضعیت برای کلیه رشته ها، بر مبنای مبلغ قرارداد طبق ماده ۱۱ این تعرفه به اضافه صد درصد می باشد.

تبصره ۴- دستمزد تعیین علل و مسببین و تعیین خسارت برای کلیه رشته ها بر مبنای میزان خسارت تعیین شده طبق ماده ۱۱ این تعرفه به اضافه پنجاه درصد می باشد.

تبصره ۵- تشخیص تخلف از مفاد قرارداد یا رسیدگی به تأخیر قرارداد در هر مورد طبق ماده ۱۱ این تعرفه به اضافه پنجاه درصد می باشد.

تبصره ۶- حق الزحمه ارزیابی قطعات یدکی، کالا و لوازم مستعمل، فرآورده های غذایی و دارویی و بهداشتی، کلیه ضایعات، ابزارآلات، ماشین آلات صنعتی و تجهیزات برقی و مکانیکی، اجزای ریز الکترونیک و مخابرات، در هر کار ارجاعی به صورت مستقل و یکجا طبق ماده ۱۱ این تعرفه به اضافه پنجاه درصد می باشد.

تبصره ۷- در مواردی که موضوع کارشناسی توسط چند کارشناس رسمی از یک رشته کارشناسی انجام شود، از دستمزد هر کارشناس مبلغ سی درصد کسر میگردد.

ماده ۱۲-

در صورتی که رسیدگی به مستندات و مدارک مربوط به کارشناسی به زبان خارجی باشد علاوه بر تعرفه قانونی در هر رشته، هزینه ترجمه رسمی براساس آئین نامه تعرفه مترجمین رسمی اضافه می شود.

ماده ۱۳-

دستمزد تعیین اجاره بهاء، برای کلیه رشته ها جهت هر واحد یا مجموعه مستقل تا اجاره ماهیانه پانزده میلیون ریال، مقطوعاً ۳۰۰۰۰۰۰ ریال و از پانزده میلیون و یک ریال تا پنجاه میلیون ریال، ده درصد و از پنجاه میلیون و یک ریال تا یکصد میلیون ریال ۵ درصد، از یکصد میلیون ریال به بالا، دو درصد اضافه خواهد شد و حداکثر سیصد میلیون ریال می باشد. ضمناً دستمزد تعیین اجرت المثل یا اجور گذشته بر مبنای این ماده با اضافه ۲۵ درصد خواهد بود.

ماده ۱۴-

حق الزحمه تفسیر عکس های هوایی و ماهواره ای ارائه شده برای هر پلاک ثبتی و تعیین موقعیت ثبتی آن در عکس های مزبور مقطوعاً مبلغ ۳۰۰۰۰۰۰ ریال است و برای تفسیر عکسهای مذکور مربوط به سالهای گذشته، به ازای هر سال تصویر و عکس اظهارنظر شده مبلغ پانصد هزار ریال اضافه خواهد شد.

همچنین، برای پلاک های متعدد متصل به هم به ازاء هر پلاک اضافی چهل درصد به حق الزحمه

این ردیف اضافه خواهد شد.

تعرفه دستمزد کارشناسی

گروه ۱- مهندسی آب و معادن شامل رشته های: (آب، مواد، معادن)

رشته مهندسی آب :

ماده ۱۵-

دستمزد اندازه گیری آب و حقاچه ها بشرح ذیل است :

۱ - تا ۵۰ لیتر در ثانیه، مقطوعاً ۳۰۰۰۰۰۰ ریال؛

۲ - مازاد بر ۵۰ لیتر در ثانیه تا ۱۰۰۰ لیتر در ثانیه به ازاء هر لیتر ۲۰۰۰ ریال؛

۳ - از ۱۰۰۰ لیتر به بالا به ازاء هر لیتر در ثانیه، ۸۰۰ ریال و حداکثر دستمزد ۳۵ میلیون ریال میباشد.

ماده ۱۶-

دستمزد تعیین کیفیت شیمیایی و آلودگی آب با توجه به مسائل زیست محیطی در هر مورد ۳۰۰۰۰۰۰ ریال می باشد.

ماده ۱۷-

دستمزد بررسی فنی و تعیین مشخصات سفره های سطحی و زیرزمینی آب از هر لحاظ مقطوعاً ۸۰۰۰۰۰۰ ریال است.

تبصره - در صورتی که انجام کارشناسی مستلزم عملیات نقشه برداری باشد، دستمزد آن طبق تعرفه مربوط پرداخت خواهد شد.

ماده ۱۸-

دستمزد ارزیابی قنوات، چاه ها و منصوبات آن، شبکه های آبیاری و زهکشی آب و فاضلاب مطابق ماده ۱۱ این تعرفه خواهد بود .

ماده ۱۹-

تعیین نوع و بررسی کیفیت حفاری چاه ها و قنوات و بهسازی چشمه ها، مقطوعاً ۷۰۰۰۰۰۰۰ ریال است.

ماده ۲۰-

دستمزد رسیدگی به اختلاف مربوط به حریم و بستر رودخانه ها و کانال ها و انهار به شرح زیر تعیین میگردد :

۱ - تعیین حریم کانال ها و انهار تا عرض بستر ۱۲ متر از قرار هر کیلومتر ۳۰۰۰۰۰۰۰ ریال و حداقل ۳۰۰۰۰۰۰۰ ریال و حداکثر ۳۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال؛

۲ - حریم رودخانه و کانال های با عرض بیش از ۱۲ متر، از قرار هر کیلومتر ۴۰۰۰۰۰۰۰ ریال و حداکثر ۵۰ میلیون ریال.

ماده ۲۱-

دستمزد رسیدگی به وضع پس آب ها به لحاظ تشخیص بار آلودگی بر حسب کمیت و کیفیت مقطوعاً ۵۰۰۰۰۰۰ ریال است.

ماده ۲۲-**رشته فلزات و معادن:**

۱ - تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی رشته فلزات در ارزیابی ها طبق ماده ۱۱ این تعرفه در مورد ملاک و مشخصات کیفی و عملکردی تشخیص، حداقل ۱۰ میلیون ریال و حداکثر ۲۵۰۰۰۰۰۰ میلیون ریال خواهد بود.

۲ - تعرفه دستمزد کارشناسان رشته معادن مربوط به ارزیابی ذخایر معدنی (احتمالی- ممکن - قطعی) طبق ماده ۱۱ این تعرفه خواهد بود. در معادن زیرزمینی معادل سی و پنج درصد به تعرفه مربوطه اضافه خواهد شد.

۳ - در صورتی که انجام بررسی های کارشناسی در معادن منتج به ارز یابی نگردد، حق الزحمه کارشناسی براساس ماده ۹ این تعرفه قابل پرداخت خواهد بود .

گروه ۲- اموال منقول شامل رشته های:

(آثار هنری و اشیاء نفیسه و کتب خطی - اشیاء عتیقه و احجار کریمه، ساعت و جواهرات، فرش، لوازم خانگی و اداری)

ماده ۲۳-

دستمزد کارشناسی رشته های فوق مطابق ماده ۱۱ این تعرفه و رشته لوازم خانگی و اداری ۲۰ درصد اضافه می باشد .

گروه ۳- امور پزشکی و غذایی شامل رشته های:

(پزشکی، داروسازی و سم شناسی، مواد غذایی و مسمومیت‌های ناشی از آن)

ماده ۲۴-

دستمزد کارشناسی رشته های فوق، برحسب اهمیت و حساسیت و پیچیدگی موضوع و با توجه به کمیت و کیفیت کار مطابق ماده ۹ این تعرفه با پیشنهاد کارشناس و موافقت مرجع ارجاع کننده، حداقل ۳۰۰۰۰۰۰ ریال و حداکثر ۳۰۰۰۰۰۰۰ ریال در هر مورد می باشد و در مورد ارزیابی ها مطابق ماده ۱۱ این تعرفه محاسبه می شود .

تبصره - کلیه هزینه های آزمایشگاهی، نمونه برداری (بیوپسی)، رادیوگرافی و نظایر آن به عهده متقاضی میباشد .

گروه ۴- امور مالی شامل رشته های :

(حسابداری و حسابرسی - امور بازرگانی - تعیین نفقه و بیمه - امور سرمایه گذاری پولی و اعتباری - آمار)

رشته حسابداری و حسابرسی :

ماده ۲۵-

دستمزد کارشناسی در امور حسابرسی نسبت به جمع ارقام حساب های مورد رسیدگی طبق ماده ۱۱ این تعرفه به اضافه پنجاه درصد خواهد بود .

ماده ۲۶-

دستمزد کارشناسی امور ذیل براساس ماده ۱۱ این تعرفه خواهد بود:

- ۱- ارزش سهام و سهم الشرکه، با توجه به مجموع دارایی های جاری و بدهی ها و ذخایر رسیدگی شده به اضافه قیمت تمام شده دفتری دارایی های ثابت؛
- ۲- رسیدگی و حسابرسی ترازنامه و حساب سود و زیان و امور توقف و ورشکستگی؛
- ۳- تعیین قیمت تمام شده کالا ها با توجه به ارقام تشکیل دهنده قیمت تمام شده.

رشته امور بازرگانی :

ماده ۲۷-

دستمزد کارشناسان رشته بازرگانی در مورد ارزیابی طبق ماده ۱۱ این تعرفه است و در سایر موارد حداقل ۳۰۰۰۰۰۰ ریال و حداکثر ۴۰۰۰۰۰۰۰ ریال است.

رشته تعیین نفقه :

ماده ۲۸-

تعیین دستمزد نفقه جاریه زوجه و اقارب در هر مورد حداقل ۲۰۰۰۰۰۰ ریال و حداکثر ۳۰۰۰۰۰۰۰ ریال است.

رشته سرمایه گذاری پولی و اعتباری و رشته بیمه:

ماده ۲۹-

دستمزد رشته های فوق در مورد ارزیابی ها، مطابق ماده ۱۱ و در سایر موارد طبق ماده ۹ این تعرفه و حداقل ۳۰۰۰۰۰۰ ریال و حداکثر ۴۰۰۰۰۰۰۰ ریال میباشد.

رشته آمار :

ماده ۳۰-

تعیین دستمزد رشته آمار با توافق مقام ارجاع کننده در هر مورد حداقل ۳۰۰۰۰۰۰ ریال و حداکثر ۲۰۰۰۰۰۰۰ ریال است.

گروه ۵- امور وسائط نقلیه شامل رشته های:

(امور حمل و نقل (ترابری) امور وسائط نقلیه هوایی، دریایی و غواصی، امور وسائط نقلیه موتوری زمینی و وسائط نقلیه ریلی)

ماده ۳۱-

دستمزد کارشناسی وسائط نقلیه موتوری زمینی به شرح ذیل است:

- ۱ - رسیدگی به اصالت خودرو ۲۵۰۰۰۰۰ ریال.
- ۲ - رسیدگی به تصادفات ۳۰۰۰۰۰۰ ریال.
- ۳ - اظهارنظر فنی تعیین تناژ و مدل ۳۰۰۰۰۰۰ ریال

ماده ۳۲-

تعرفه دستمزد وسائط نقلیه دریایی و غواصی و رشته امور حمل و نقل:

- ۱ - برای دعوی مربوط به حمل و نقل (مسئولیت صادرکننده اسناد حمل) با توجه به مبلغ خواسته، مطابق ماده ۱۱ این تعرفه است.
- ۲ - تعیین ارزش وسائط نقلیه آبی براساس ماده ۱۱ این تعرفه است.
- ۳ - تعیین علت در تصادم دریایی یا تصادم در آب های داخلی بشرح ذیل می باشد :
الف - در صورت تصادم بین قایقهای تفریحی و مسافربری در آب های داخلی: در هر مورد ۵۰۰۰۰۰۰ ریال.
ب- در صورت تصادم بین دو یا چند فروند شناور در دریا :
برای شناورهای با ظرفیت بار کمتر از ۵۰۰ تن (ظرفیت ناخالص یا GT) ۱۰۰۰۰۰۰۰ ریال در هر مورد؛ برای شناورهای با ظرفیت بار بالاتر از ۵۰۰ تن (ظرفیت ناخالص یا GT) ۲۰۰۰۰۰۰۰ ریال در هر مورد.
تبصره - در صورتی که تصادم بین دو یا چند شناور با ظرفیت های متفاوت باشد، ظرفیت بالاتر مبنای تعیین حق الزحمه می باشد.
۴ - در مورد غواصی و عملیات زیر آبی، ماده ۹ این تعرفه ملاک عمل خواهد بود.
تبصره - دستمزد تعیین خسارت و ارزیابی های وسایل نقلیه هوایی، ریلی و زمینی برابر ماده ۱۱ این تعرفه خواهد بود.

گروه ۶- راه و ساختمان و نقشه برداری شامل رشته های:

(راه و ساختمان - معماری داخلی و تزئینات - مهندسی ترافیک - برنامه ریزی شهری - مهندسی محیط زیست - امور ثبتی - ابنیه و آثار باستانی - نقشه برداری)

رشته راه و ساختمان:**ماده ۳۳-**

دستمزد ارزیابی اراضی غیر مزروعی و ابنیه و مصالح ساختمانی و تعیین حقوق کسب و پیشه و تجارت و سرقتی مطابق ماده ۱۱ و امور معماری داخلی و تزئینات طبق ماده ۹ این تعرفه تعیین میشود.

ماده ۳۴-

دستمزد تطبیق نقشه های معماری یا سازه با وضعیت محل و بنا:

برای هر مترمربع مساحت زیربنا ۱۰۰۰۰ ریال و حداقل ۴۰۰۰۰۰۰ ریال و حداکثر ۴۰۰۰۰۰۰۰ ریال است.

ماده ۳۵-

دستمزد تطبیق مشخصات قراردادی ساختمان ها با وضعیت محل و بنا برای هر متر مربع مساحت زیر بنا ۱۰۰۰۰ ریال و حداقل ۴۰۰۰۰۰۰ ریال و حداکثر ۴۰۰۰۰۰۰۰ ریال است.

ماده ۳۶-

دستمزد تهیه نقشه های معماری و سازه یا گزارش فنی استحکام بنای ساختمان های موجود در صورت ضرورت و دستور مرجع قضایی بشرح زیر می باشد:

- ۱ - معماری کلی هر مترمربع ۸۰۰۰ ریال و حداقل ۴۰۰۰۰۰۰ ریال و حداکثر ۶۰۰۰۰۰۰۰ ریال؛
- ۲ - سازه هر مترمربع ۱۰۰۰۰ ریال و حداقل ۴۰۰۰۰۰۰ ریال و حداکثر ۸۰۰۰۰۰۰۰ ریال؛
- ۳ - گزارش فنی استحکام بنا هر مترمربع ۸۰۰۰ و حداقل ۴۰۰۰۰۰۰ و حداکثر ۶۰۰۰۰۰۰۰ ریال.

ماده ۳۷-

دستمزد افراز و قطعه بندی مستلزم تهیه نقشه دقیق قطعات افرازی و صورت ارزیابی آنها، طرح قطعات مفروزه بطور واضح و روشن بشرح زیر است :

۱ - دستمزد افراز املاک و مستغلات و تقسیم ترکه براساس ماده ۱۱ این تعرفه به اضافه بیست درصد؛

۲ - در صورتی که نقشه ملک مورد افراز تهیه نشده باشد، هزینه نقشه براساس تعرفه نقشه برداری مربوط علاوه بر دستمزد ردیف ۱ محاسبه می شود.

تبصره - در مواردی که واحد های ساختمانی با هر نوع کاربری که بصورت آپارتمان، طبقه یا بلوک مجزا هستند همانند باشند، طبقه یا بلوک اول به میزان مقرر در این ماده و مواد ۳۴ الی ۳۶ این تعرفه محاسبه و برای بقیه طبقات یا هر بلوک مشابه فقط ده درصد دستمزد مربوط پرداخت خواهد شد.

ماده ۳۸-

دستمزد تشخیص زمین مسبوق به احیاء از نظر ساختمانی تا مساحت ۱۰۰۰ مترمربع ۳۰۰۰۰۰۰ ریال و برای هر یک هزار مترمربع مازاد، مبلغ ۱۰۰۰۰۰۰ ریال اضافه میگردد.

رشته نقشه برداری و امور ثبتی :

ماده ۳۹ -

پیاده کردن محدوده پلاک ثبتی در نقشه و عکس هوایی :

- ۱- اگر گذریند مشخص باشد :
تا ۱۰۰۰ مترمربع مقطوعاً ۴۰۰۰۰۰۰ ریال و نسبت به مازاد تا ۱۰ هکتار هر مترمربع ۴۰۰ ریال و از ۱۰ هکتار به بالا نسبت به مازاد هر مترمربع ۲۰۰ ریال و حداکثر ۸۰۰۰۰۰۰۰ ریال.
 - ۲- اگر گذریند مشخص نباشد :
تا ۱۰۰۰ مترمربع مقطوعاً ۱۰۰۰۰۰۰۰ ریال و نسبت به مازاد تا ۱۰ هکتار هر متر مربع ۴۰۰ ریال و از ده هکتار به بالا نسبت به مازاد هر مترمربع ۲۰۰ ریال و حداکثر ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال.
- تبصره - در صورتیکه نیاز به تعیین مشخصات جغرافیایی ملک باشد، به ازاء هر نقطه مشخصات جغرافیایی ۵۰۰۰۰۰۰ ریال اضافه می شود .

ماده ۴۰-

حق الزحمه نقشه برداری اراضی و تهیه پروفیل و ... بر مبنای بند ۲ ماده ۳۹ این تعرفه و حداکثر ۱۰۰۰۰۰۰۰ ریال است.

ماده ۴۱- حق الزحمه مطالعه پرونده ثبتی و تعیین محل پلاک مورد نظر در املاک تا ۱۰۰۰ مترمربع، حداقل ۳۰۰۰۰۰۰ ریال و نسبت به مازاد تا ۵۰۰۰ مترمربع برای هر مترمربع ۱۵۰۰ ریال و از ۵۰۰۰ مترمربع تا ۵۰۰۰۰ مترمربع نسبت به مازاد برای هر مترمربع ۸۰۰ ریال و از ۵۰۰۰۰ مترمربع به بالا نسبت به مازاد برای هر متر مربع ۴۰۰ ریال و حداکثر ۶۰۰۰۰۰۰۰ ریال است.

ماده ۴۲-

دستمزد نقشه برداری و تهیه نقشه موقعیت قنوت و مسیر انهار و کانال ها و رودخانه ها با مقیاس ۱/۱۰۰۰ به صورت پیمایش با تعیین محل چاه ها، حداقل ۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال است و حداکثر طبق ماده ۹ این تعرفه است.

ماده ۴۳-

دستمزد تشخیص حدود ثبتی و رسیدگی به اختلاف املاک خارج از محدوده شهرها :

۱- دستمزد مطالعه پرونده ثبتی و پیاده نمودن پلاک مورد نظر و تشخیص حدود آن در املاک مزروعی تا یک هکتار حداقل ۴۰۰۰۰۰۰۰ ریال است.

۲- در مواردی که مساحت ملک بیش از یک هکتار باشد، به ازاء هر هکتار مازاد، بیست درصد به دستمزد اضافه میشود و حداکثر بیست میلیون ریال می باشد.

ماده ۴۴-

دستمزد کارشناسی رشته شهرسازی:

۱ - حق الزحمه شهرسازی در زمینه بررسی انطباق طرح های تفکیک اراضی شهری با ضوابط و مقررات شهرسازی به شرح زیر است:

۱-۱- طرح تفکیک با دو قطعه زمین، مبلغ ۱۵۰۰۰۰۰۰ ریال؛

۱-۲- طرح تفکیک با ۳ تا ۱۰ قطعه زمین، مبلغ ۲۰۰۰۰۰۰۰ ریال به ازاء هر قطعه مازاد بر ۲ قطعه؛

۱-۳- طرح تفکیک با بیش از ۱۰ قطعه زمین، مبلغ ۶۰۰۰۰۰۰۰ ریال به ازاء هر قطعه مازاد بر ۱۰ قطعه.

۲- حق الزحمه شهرسازی در زمینه بررسی انطباق کاربری اراضی شهری با طرح های توسعه شهری به شرح زیر می باشد:

۲-۱- کاربری یک یا دو قطعه زمین مجاور با یکدیگر مبلغ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال؛

۲-۲- کاربری ۳ تا ۱۰ قطعه زمین مجاور با هم، مبلغ ۱۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال به ازاء هر قطعه مازاد بر ۲ قطعه؛

۲-۳- کاربری بیش از ۱۰ قطعه زمین مجاور با هم، مبلغ ۶۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال به ازاء هر قطعه مازاد بر ۱۰ قطعه.

۳ - حق الزحمه شهرسازی در زمینه بررسی انطباق شهری ساختمان ها به ضوابط و مقررات شهرسازی به شرح زیر می باشد :

۳-۱- ساختمان با یک یا دو واحد قابل تفکیک، مبلغ ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال؛

۳-۲- ساختمان با ۳ تا ۱۰ واحد قابل تفکیک، مبلغ ۱۵۰۰۰۰۰ ریال به ازاء هر واحد مزاد بر ۲ واحد؛
۳-۳- ساختمان با بیش از ۱۰ واحد قابل تفکیک، مبلغ ۶۰۰۰۰۰ ریال به ازاء هر واحد مزاد بر ۱۰ واحد .

تبصره - دستمزد سایر رشته های زیر گروه ۶ طبق ماده ۹ این تعرفه خواهد بود .

گروه ۷- صنعت و فن شامل رشته های:

(الکتروشمی، و پتروشیمی و فرآورده های شیمیایی، امور انرژی هسته ای، برق، الکترونیک و مخابرات - برق، ماشین و تأسیسات کارخانجات - تأسیسات ساختمانی- کامپیوتر (رایانه) و فناوری اطلاعات- [ICT, IT] صنایع گاز و گازرسانی- صنایع نفت- صنایع هوایی و فضایی- مهندسی پزشکی (لوازم و تجهیزات پزشکی)- نساجی و رنگرزی)

ماده ۴۵-

دستمزد کارشناسی و ارزیابی رشته های فوق براساس ماده ۱۱ این تعرفه و تبصره های ذیل آن خواهد بود .

تبصره ۱- دستمزد تعیین مشخصات فنی ماشین آلات تولیدی و صنعتی و استهلاکات آن ها و تعیین عمر مفید باقیمانده آن ها معادل ۴۰ درصد حق الزحمه ارزیابی مندرج در ماده ۱۱ این تعرفه میباشد.
تبصره ۲- حق الزحمه کارشناسی نرم افزار کامپیوتر، مطابق ماده ۱۱ این تعرفه به اضافه ۵۰ درصد خواهد بود .

گروه ۸- فنون هنری شامل رشته های:

(امور ورزشی - تألیفات - تشخیص اصالت خط، امضاء و اثر انگشت - چاپ و چاپخانه - طراحی و گرافیک - هنرهای نمایشی، امور سینمایی و عکاسی)

ماده ۴۶-

دستمزد کارشناسی رشته تشخیص اصالت خط و امضاء و اثر انگشت در پرونده های غیر مالی و در هر مورد بررسی (هر مستند) حداقل ۴۰۰۰۰۰۰ ریال است. در صورتیکه کم و کیف کار ایجاب نماید با پیشنهاد کارشناس و توافق مراجع ارجاع کننده کارشناسی، حداکثر ۳۰۰۰۰۰۰۰ ریال تعیین میگردد.

تبصره - دستمزد کارشناسی رشته های فوق در پرونده های مالی مطابق ماده ۱۱ این تعرفه محاسبه میگردد و حداکثر پنجاه میلیون ریال میباشد.

ماده ۴۷-

دستمزد کارشناسی مربوط به عکاسی و امور سینمایی و تئاتر و شعر و سرود و چاپ و چاپخانه به شرح ذیل میباشد :

الف - دستمزد کارشناسی مسائل فنی عکس و فیلم و اختلاف رنگها، شرایط نوری، کمپوزیسیون (ترکیب بندی)، پرسپکتیو، ظهور و چاپ حداقل ۴۰۰۰۰۰۰ ریال و حداکثر ۴۰۰۰۰۰۰۰ ریال در هر مورد با توافق مقام ارجاع کننده.

ب - امور مربوط به فیلم برداری و سینما :

دستمزد رسیدگی به موارد اختلاف فی مابین کارفرمایان و تهیه کنندگان اعم از نویسندگان، کارگردان، تصویربردار، تدوین کننده، لابراتوار و صدابردار به شرح زیر است :

۱- برنامه های کوتاه مدت و مستند اعم از فیلم و یا ویدئو و برنامه های انیمیشن حداقل ۵۰۰۰۰۰۰ ریال؛

۲- برنامه های بلند مدت سینمایی بیشتر از یک ساعت، برحسب مدت فیلم حداکثر ۴۰۰۰۰۰۰۰ ریال.

پ - دستمزد ارزیابی فیلم، وسایل و لوازم عکاسی و فیلمبرداری و سینما و ویدئو مطابق ماده ۱۱ این تعرفه محاسبه خواهد شد.

ت- هزینه های مربوط به آزمایشگاه - استفاده از لوازم مونتاژ، دستگاههای نمایش جهت بازدید فیلم و تصاویر تابع ماده ۹ این تعرفه خواهد بود.

ث - دستمزد کارشناس در امور ورزشی بدون موارد جرح یا فوتی برای هر مورد ۵۰۰۰۰۰۰ ریال و برای موارد فوتی و یا جرحی حداکثر ۴۰۰۰۰۰۰۰ ریال با نظر مرجع مربوطه و عنداللزوم طبق ماده ۹ این تعرفه خواهد بود.

ث - دستمزد کارشناسی رشته چاپ و چاپخانه در هر مورد حداقل ۴۰۰۰۰۰۰ ریال و حداکثر ۳۰۰۰۰۰۰۰ ریال و در موارد اختلافات مالی ارجاعی دادگاه ها، طبق ماده ۹ این تعرفه می باشد.

ج - دستمزد کارشناسی رشته طراحی و گرافیک

در هر مورد بررسی حداقل ۴۰۰۰۰۰۰ ریال و در پرونده های مالی و اختلافی مطابق ماده ۱۱ و تبصره های آن و در سایر موارد مطابق ماده ۹ این تعرفه محاسبه می گردد .

گروه ۹- کشاورزی و منابع طبیعی شامل رشته های:

آبزیان و شیلات، دامپروری و دامپزشکی، صنایع چوب، کشاورزی و منابع طبیعی، گیاه پزشکی، محصولات دامی (پوست، چرم - سالامبور و روده)، محیط زیست طبیعی

ماده ۴۸-

دستمزد ارزیابیهای رشته های فوق مطابق ماده ۱۱ این تعرفه محاسبه خواهد شد.

ماده ۴۹-

دستمزد هزینه تعیین حق آبادانی و حق ریشه و زراعت و نسق زارعانه و تعیین هزینه احیاء و اصلاح و تسطیح زمین های کشاورزی و باغات و حق غارسی طبق ماده ۱۱ این تعرفه می باشد .

ماده ۵۰-

دستمزد نمونه برداری به منظور تعیین کیفیت و طبقه بندی محصولات زراعی، باغی، دامی، آبزیان، خوراک دام، مکمل و داروهای مصرفی دامی با توافق طبق ماده ۹ این تعرفه تعیین می شود .

ماده ۵۱-

دستمزد تشخیص اراضی (دایر و بایر و موات) تا مساحت ۱۰۰۰ مترمربع، ۴۰۰۰۰۰۰ ریال و برای هر هزار مترمربع مازاد ده درصد و بالاتر از یک هکتار، سه درصد به دستمزد فوق اضافه میگردد .

ماده ۵۲-

دستمزد افراز املاک کشاورزی براساس ماده ۱۱ این تعرفه به اضافه بیست درصد خواهد بود.
تبصره - در صورتی که انجام امر کارشناسی مستلزم تهیه نقشه باشد، دستمزد نقشه برداری بر طبق تعرفه مربوط محاسبه خواهد شد.

ماده ۵۳-

دستمزد ارزیابی تجهیزات مرتبط و مواد اولیه و محصولات و فرآورده های کشاورزی و دامی و جنگلی و شیلات و زنبورداری و ... موجود در انبار ها براساس ماده ۱۱ این تعرفه محاسبه خواهد شد.
گروه ۱۰- خدمات اداری و عمومی
امور آموزشی، امور اداری و استخدامی - امور خبرنگاری و روزنامه نگاری - امور گمرکی - ایرانگردی و جهانگردی - ثبت شرکتها، علائم تجاری و اختراعات - زبانهای خارجی - کتاب و کتابداری

ماده ۵۴-

دستمزد کارشناسی در مورد کلیه رشته های فوق با توجه به کم و کیف کار در هر مورد حداقل ۴۰۰۰۰۰۰ ریال و بیش از آن طبق ماده ۹ این تعرفه با پیشنهاد کارشناس و تایید مقام ارجاع کننده خواهد بود.

در موارد ارزیابی و تعیین خسارت طبق ماده ۱۱ این تعرفه عمل خواهد شد.
گروه ۱۱- ایمنی و حوادث شامل رشته های:
(امور آتش سوزی و آتش نشانی - امور اسلحه و مهمات - امنیت عمومی - حوادث ناشی از کار - مواد محترقه و منفجره (ناریه))

ماده ۵۵-

دستمزد کلیه رشته های فوق با توجه به کم و کیف کار در هر مورد حداقل ۵۰۰۰۰۰۰ ریال و بیش از آن طبق ماده ۹ این تعرفه با پیشنهاد کارشناس و تایید مقام ارجاع کننده خواهد بود.
گروه ۱۲- بیو و نانو تکنولوژی
تبصره - حق الزحمه کارشناسان این گروه طبق ماده ۹ این تعرفه تعیین می گردد.

ماده ۵۶-

اعلام نظر نسبت به موارد اختلاف در نحوه محاسبه دستمزد، حسب مورد با کانون ذیربط یا مرکز و تفسیر مواد تعرفه حسب مورد به عهده شورای عالی کارشناسان می باشد.

ماده ۵۷-

کلیه ضوابط و مقررات مندرج در این تعرفه از سوی کارشناسان رسمی و کانون ها و نیز کارشناسان موضوع ماده ۱۸۷ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و دستگاهها اعم از وزارتخانه ها موسسات دولتی، شرکت های دولتی، نهاد های عمومی غیردولتی، بانکها، موسسات اعتباری و سایر شرکتها و دستگاه های دولتی که شمول قانون بر آن ها مستلزم ذکر نام می باشد، لازم الرعایه است.

ماده ۵۸-

این تعرفه با ماده ۵۸ و تبصره جایگزین تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری، مصوب ۱۳۹۲/۷/۳۰ است و در تاریخ ۱۳۹۸/۸/۲۱ به تصویب رئیس قوه قضائیه رسید و ۱۵ روز پس از انتشار در روزنامه رسمی لازم الاجرا است. مقررات مغایر لغو می گردد

فهرست مطالب

فصل ۱	۱
ماده ۱۸۷ قانون برنامه سوم توسعه	۱
فصل ۲	۳
آیین نامه اجرایی ماده ۱۸۷ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی مصوب ۱۳۹۷/۰۱/۱۷ مجلس شورای اسلامی	۳
فصل ۳	۱۵
دستور العمل تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای عالی و مراکز استانی وکلا و کارشناسان رسمی دادگستری	۱۵
فصل ۴	۴۷
منتخب قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری (مصوب ۱۳۸۱/۰۱/۱۸)	۴۷
فصل ۵	۵۲
منتخب آیین نامه اجرایی قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری (مصوب ۱۳۸۱/۰۷/۲۸)	۵۲
فصل ۶	۵۵
منتخب قوانین کارشناس رسمی، در قانون آیین دادرسی مدنی و قانون مدنی	۵۵
موادی از قانون مدنی	۶۱
فصل ۷	۶۳
منتخب قوانین کارشناس رسمی، در قانون آیین دادرسی کیفری	۶۳
فصل ۸	۷۱
دستورالعمل ساماندهی زمان و فرایند کارشناسی رسمی دادگستری	۷۱
فصل ۹	۷۷
تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری سال 1398	۷۷